

Д-р Ристо Ивановски

БЕЗ ЕТНИЧКИ НАРОДИ

Битола, Р.Македонија
2011 година

Д-р Ристо Ивановски, БЕЗ ЕТНИЧКИ НАРОДИ

Адреса на авторот:
Ул. Михајло Андоновски бр. 6/21
Битола, телефон: 047/258-133

ИВАНОВСКИ, Ристо
Без етнички народи / Ристо Ивановски.
- Битола : Ивановски Р., 2011. - 84 стр; 29 см.

А) Историја на балканските народи

ВОВЕД

Европската историја говорно за етнички народи. Следи поимот етнички произлегол само од етнос=етност=едност- едноста е само расата, раса=народ=јазик.

Бидејќи последните два милиони години нагло заладило северно од 35- паралела, Белците биле повлечено јужно од 35- та паралела, јужно од островот Крит, во Левантот, кој со вода се левал, налевал, и бил потопен под морска вода- до море.

Таму Белците опстојувале во ледено доба, а од постледено доба се преселиле на јужниот Балкански Полуостров. На него преселбите кон север постепено продолжиле...Следи на Балканот живеел еден народ со варварски=пелазгиски јазик, на кого говорел Платон. Овој јазик секогаш се говорел во Македонија, и во ...11...век.

Тогаш имало само еден православен народ, со своја држава тн.Византија.

Во следните векови, со навлегување на исламот, се појавил и турски народ.

Токму и затоа постоеле само два верски народи:православен и турски народ.

Бидејќи во тн.Византија имало Цариградска патријаршија, која била царска со царски тн.византиски дворасен јазик коине, нејзините припадници биле Грци. Наспроти неа, постоела и народна=булгарна Охридската архиепископија со еднорасен пелазгиски јазик,токму и затоа бил народен=булгарен, тн.старословенски јазик.

Пелазгискиот тн.старословенски јазик бил службен на Балканот, во Романија... Русија. Овој јазик го обединувал православниот, кој бил само еден народ.

За време на крстоносните војни неканонски била отцепена Пеќката црква од Охридската црква. Се говори за незаконски, затоашто врз архиепископот на Охридската архиепископија бил цариградскиот цар,а тогаш таков немало за тој даде указ за да се создаде и одвоена Пеќка црква.Таа како архиепископија за крал и патријаршија за цар било дело на католички Рим, кој не бил надлежен и затоа тој не смеел да се меша во православието. Токму затоа Трновската црква не била канонска, што важело и за Пеќката црква. Бидејќи Цар Самиул и Цар Душан биле прогласени за цареви од Рим, нивните цркви станале унијатски. Оваа грешка со Охридската црква ја исправил Василиј II Македонски, кој го рушил царот и патријархот, потоа сè друго останало. Па токму и затоа опстоил и македонскиот тн.старословенски јазик.

Состојбата ваква останала се додека 1767 година не била укината Охридската архиепископија, а тоа било од ненадлежниот султан, кој бил моќен семожен и токму затоа тоа се споровело во дело.За ова биле учесници католички Рим и Виена.

Бидејќи никогаш немало етнички народи, верата преовладува дури и денес:

Имало само верски народи. Вака останало и во 20 век. Следи Муслиманите= Турците како Муслимани=Турци од СФР Југославија да се селат во муслиманската земја Турците. Тоа биле покрај Турците и припадниците на тн.словенски народи со исламска вероисповед, Албанци (Арнаути и Шкиптари...), но не само Циганите.

Досега сум пренесувал книги на разни автори. А и во оваа книга е и Ларус.¹

Во претходната книга беше превземен поголемиот дел,а овде преостанатиот.

Бидејќи Србија станала балканска држава, која од север се ширела кон југ, дури и јужно од Ниш, каде се говори македонски, воглавно преку неа се објаснува.

Том 3 стр. 457 е насловот Југословенски народи под туѓа власт XVI и XVIII век, од кое воглавно е пренесено, а на стр. 471 се продолжува со поднасловот Во векот на просветеноста. Во овој дел ќе се види влијанието на Австрија на Балканот.

¹ OPŠTA ENCIKLOPEDIJA LAROUSSE ©1967. LIBRAIRIE LAURUSSE,PARIS-Vuk Karadžić,1971.

ВО ВЕК НА ПРОСВЕТЕНОСТА

„Војни на Австрија и Турција во првата половина на XVIII век. Турција не се мирела со поразите и територијални губитоци. Неа, покрај остапување на подунавските земји и Мореја, посебно ја погодувал чинителот што со Цариградскиот мир 1700. година се одрекла од Азов во корист на Петар I и им признала на Русите право на пловидба по Црно Море. Турција му објавила војна на Русија после нејзиниот долгогодишен сукоб со Шведска. Во војувањето против Шведска, Русија излегувањето на Балтичко море го платила со војна и материјална измореност. Петар I навистина доживеал пораз на реката Прут и бил присилен 1711. година на Турција да и го врати Азов. Пред тоа, на повик на рускиот цар, дошло во Херцеговина, Црна Гора и Албанија до ослободително движење против Турците. Ама, со руско-турскиот мир учесниците на ова движење се заборавени. Турската одмазда во најголема мера ја погодила Црна Гора, која све повеќе се истакнувала со своите самостални истапувања. Нуман-паша Куприлиќ 1712. година го запалил Цетиње и еден дел на населението на Црна Гора го раселил, со добар дел во источна Босна. Оваа турска интервенција се завршила со еден настан кој од Портата е сфатен како инцидент и е повод да му се објави војна на Млетачката Република. Тој инцидент бил во пребегнување на многу Црногорци на млетачко земјиште, каде им е пружено уточиште (1714). Турците и во оваа војна, бар со поголем дел, ја оствариле својата цел: на Млечаните и го превзеле Пелопонез (Мореја)“.

Се говори „на повик на рускиот цар, дошло во Херцеговина, Црна Гора и Албанија до ослободително движење против Турците“. Овој бил православен и само на тн.Словени.Вакви биле и во Албанија,која била под Охридска архиепископја.

„Започнувајќи војување победоносно, Турција, поради влегување на Австрија во сукоб во улога на сојузник на Венеција, се нашла на ивица на катастрофа. Евгениј Савојски 1717. година ја уништил кај Петроварадин турската војска која почнала да дејствува од Срем, а потоа, истата година, го освоил Белград и извршил длабок продор во Србија. Со мировниот договор во Пожаревац 1718. година Венеција ја изгубила Мореја, ама го задржала проширувањето во Далмација кое го добила со карловачкиот мир (1699). На врвот на својата моќ, Австрија со своите граници ги обфатила Банат, Мала Влашка, источен Срем,појас на земјиштето во Босна јужно од Сава и северна Србија до западна Морава.

Во надеж, покрај бившите угарски земји, дека ќе ги задржи во својот посед и северна Србија, Австрија превзела низ административни, војни и финансиски мери кои воделе извесно уедначување на тие земји со хабсбурките територии.После две војни Србија била готово опустошена, со низ градови и многу села без жители, обработени со шума, со најважни стопански гранки, освен сточарство, потполно упропастени. Ама во текот на две децении австриската управа населението на Србија добар дел е обновено со поедини семејства или помали групи од Хрцеговина, Стар Влах, Брда, Црна Гора, Косово и други краишта. Тоа биле први слоеви на доселување кои на крајот на XVIII век создале човечки потенцијал на земјата каде 1804 година избила српската револуција.Меѓу ним се најдувале и претците на Караѓорѓе, Ненадовиќ, Вук Караџиќ и други носители на првото востание. Населувањето на Србија, меѓутоа, е вршено и во организација на австриската управа. Покрај претставници на управам судство, војска, финансии и католичка црква, во Србија од запад

се доселувале и многу трговци, занаетчии, земјоделци и рудари, оти тие, заедно со соседните, со Банат и Срем, постанале обеќани земји за многу сиромашни луѓе во Хабзбуршкото Царство, поглавито Германци, потоа за Чеси, Словаци, Хрвати, Словени, најпосле и Французи. Во Белград од 15000 жители 9000 биле странци. Уз све тоа, Србија останала мошне ретко населена земја, оти притекувањето од Турција е послабо упоредо со ширењето на неповолни вести за австрискиот порески систем. Во просек, на 1 км² доаѓале само 4 жители. (Угарски + н = унгарски, Р.И.)

За време на австриската управа во Белград се обновени и подигнати нови утврдувања, се изградени резиденција, црква, касарна и работилница за потребите на војската. Белград почнал да добива изглед на средноевропски град кој се подигнува во стил барок и во кого доминираат големи јавни градежи. Архивската граѓа за секојдешниот живот во Београд, пред све на дворот на митрополипот и во куќите на богатите варошани, сведочи за брзото вклучување во рамките на западните цивилизации на највисокиот слој меѓу Србите, црквените старешини, граѓани и офицери. Напоредо со тоа, животот на село се обновува во знак не само на одржување на него, можда, и оживување на куќните задруги, народните самоуправи и патријархалната култура. Од посебно значење е чинителот што тогаш во Србија, и во склопот на австрискиот управен систем кој морал да се ослонува на домашните луѓе, делимично и по углед на уредувањето на Војната граница дограден систем на кнежина и кнежинска самоуправа, која на крајот на истиот век, ќе се одржува и под Турците, ќе постане една од основните на востаничкото движење. Можда најповеќе поради овој чинител периодот на српската управа во Србија не бил сосем со поминливо значење.

Бидејќи до првите децении на XVIII век Австрија постанала една од водечките европски сили, се очекувало дека нејзината нова војна против Турција, 1736-1739, во која влегла и Русија, ќе доведе до конечниот слом на царството на Османовика. И во оваа војна, под политичкото раководство на патријархот Арсениј IV, Србите се дигнале на востание и во знатна мера им олеснале на австриската војска 1737. година да го завземат Ниш и Ужице и да стигнат до Нови Пазар. Ама, додека во претходните војни против Турција Австрија победувала поради тоа што се преценивала снагата на својот непријател, овој пат таа ја изгубила војната затоа што не водела сметка за готово неисцрпените извори на неговиот воен потенцијал. Понесени со идејата да водат света војна која повеќе не смејат да ја изгубат, Турците ги обновиле своите снаги и ја поразиле австриската војска во големите судири кај Бања Лука и Гроцка. Војната завршила со мировен договор склучен во Белград 1739. година, спрема кого Турците ги добиле своите некогашни поседи во Босна и Србија. Новата селидба на Србите, под Арсениј IV, и враќањето на еден дел на избеглици на старите огништа биле овој пат израз на безнадежност во просторот измеѓу две царства. Иако во Европа све повеќе се говорело за неумитност на сломот, Турското Царство, па на таа основа против него и се војувало. Австрија останала на Дунав и Сава како со свои јужни граници све до Берлинскиот конгрес 1878. година. Со Белградскиот мир Сава и Дунав за долго време останале и оние граници кои ќе ја ги дели Србите не само на припадници на царството на две различни сфери. Во превазилазувањето на овие разлики била една од основите на нивната национална обнова.

Успон на Црна Гора. Добивајќи самоуправна положба во рамките на Турското Царство како погранична област од стратешко значење ама без природни услови да ги издржува спахиите како основа на војното уредување, Црна Гора, веќе со тоа, заедно со околните Брда, зачекорила по пат на политичка еманципација. Кога Турција на крајот на XVI почнала да ја оспорува самоуправната положба на поедини христијански групи со укинување на помошните војни служби и одреди, Црногорците и Брѓаните своите права почнале да ги бранат со оружје во рацете, спротиставувајќи се истовремено на продорот на турските феудалци во градовите и плодните подрачја. Овој отпор особено јачал, и тогаш стекнувал снага за трајна виталност, во текот на војните на Турција против христијанските држави, пред све на Млетачката Република: Црногорците и Брѓаните добивале политичка и материјална поддршка од турскиот непријател, на чија страна преминувале тек после поволно завршени преговори дека ќе ги сочуваат своите повластици; тоа ги нагонило Турците да ги добиваат на своја страна со обекавања како не ќе ги притискаат со харач и не ќе им се мешат во внатрешните управи“.

Значи, имало само два верски народи: Муслимани=Турци и Христијани.

„Борбата на Црна Гора за еманципација донела сосем видливи плодови со завршување на XVII век, во тренутците кога Турција ги проведувала на крај своите војни против Австрија, Русија и Млетачката Република и на сите страни трепела порази и губила земји. Тогаш за владика на Црна Гора дошол Данило Шќепановиќ, викан Петровиќ (1697- 1735). Владиката Данило постанал втемелувач на теократската власт во Црна Гора заблагодарувајќи на своите лични способности да им се наметне на народот разделен на племиња, потоа потребата на Црна Гора, која добивала контура на држава и била под стален притисок на непријателите, да се станување на средиште власт го преминувала племенскиот и локалниот сепаратизам, најпосле и веќе создадената традиција на теократската власт во српскиот народ со делување на Пеќката патријаршија“.

Освен што имало верски народи имало и црковни, како овде српски=Пеќки.

„Главна личност во Негошевиот Горски венец, владиката Данило воспоставил свој авторитет давајќи и на борбата на Црна Гора против Турците пошироки рамки и појасни цели. Тој започнал со потискување на турските феудалци, кои биле заповедници во војните упоришта, не само со политички цели туку и во интерес на создавање на основни можности за животен опстанок на својот народ. Со овие потискувања, кои всушност треба да се сфатат како долготрајна и крвава борба во текот на XVIII век, Црногорците добивале земјиште во долините кои биле плодни и со питома клима, и со тоа ја проширувале основата за својата биолошка егзистенција. Подоцна со воведувањето на компирот како најважен прехранбен артикал, таа основа е само проширена. Демографскиот успон обезбедувал познатни различни снаги, оние без кои не може да се замисли политичка еманципација на Црна Гора. Од XVII век мошне често, а од времето на владиката Данило готово секојдневно, Црногорците учествувале и по соседните турски краишта, особено по Херцеговина. Тие со тоа го сузбивале и кинеле непријателскиот обрач, грабеле добиток како би се снабделе со храна за цела година и стекнувале потребно самопоуздање за нови потфати.

За време на владиката Данило Црна Гора прв пат постанала сосема чинител во една војна меѓу големите сили. Влегувајќи во војна против Турција 1710. година,

рускиот цар Петар I им се обратил на балканските христијани, а во Црна Гора, 1712. го упатил својот емисар Михаил Милорадовиќ, кој со владиката Данило ги покренал во борба Црногорците и Херцеговците. Турција од оваа војна, со битката на Прут, излегла како победник, и пред него што, на крајот на 1714, ја нападнала Млетачката Република, нејзината војска, оставајќи под оружје во сите оние, далеку повеќе, со земјите кои ја опкружуваат Црна Гора, извршиле два казни проходи во кои Цетиње бил главна цел. Прв пат, 1712, Турците дошле на Цетиње и го срушиле манастирот, ама при прилика на повлекување претрпеле знатни губитоци. Вториот пат, 1714, Нуман-паша Куприлиќ го скршил отпорот на Црногорците, го спалил Цетиње и населението на Црна Гора го изложил на смислено уништување. Владиката Данило пребегнал на млетечка територија, а потоа отишол во Русија да бара заштита и помош. Ама, како војната измеѓу Австрија и Венеција, од една страна, и Турското Царство, од друга страна, нудел реални обекавања, Црна Гора поново се приклонила на соработка со Млечаните под услови да ја сочува својата управа и гувернадура кои на извесен начин ќе ја делат власта со владиката. Оваа соработка е прекината со склопување мир во Пожаревац (1718), после кога Венеција повеќе не војувала против Турците. Поради тоа подоцна поново дошло до превласт на руското влијание. Млечаните, ипак, во своите понатамошни односи со Црна Гора ги сочувале мерите на добра волја за соработка, оти не ја спречувале локалната трговска размена, а на владиката Данило му е признато право на духовно управување на млетачките поданици на православната вера во Бока Которска.

На патот на својата еманципација Црна Гора најдувала ослонец, ама и голема пречка, во своето племенско уредување. Племињата се образувале постепено почнувајќи од времето на распаѓање на среновековните феудални односи. Препуштени во голема мери на себе, со многубројни можности самоуправното уредување да се врежи длабоко со посредство на патријархалната организација на општеството, со средство на обичното право и уз подршка на војничката етика. Црна Гора престанала тло на братството како крвна заедница ги надвладее територијалните кнежини и со нивните меѓусебни поврзување да се дојде до создавање на племиња како целина не само на управните, војните и економските туку до територијални и политички. Организацијата на семејството, братството и племињата во суштина била единствена, оти се засновала на истото обично право и етичките норми. Мада езгистенцијата на секое семејство се заснова на неговиот имот, еден од чинителите на соединетоста на племињата бил во заедничката своина, во испашите, шумите и водите. Најважните одлуки во едното племе донесувал зборот на луѓето вични со оружје. Тие одлуки биле со политички, воен, управен и судски карактер. Во склад со законот на племињата и одлуките на зборот на носителите на извршната власт биле избрани главари. Со времето, главарската чест постанала наследна и поминала на одреден број семејства. Со тоа се образувал главарски слој кој нагнувал на аристократизација и нагласување на своето влијание. Ипак, основна на племенското уредување била во посебен вид на војничка демократија која на сите членови на општеството им давало еднакви права и иста заштита, ама од сите захтевала не само повиновање со исти норми на обичното право туку и еднакви прописи на моралното однесување. Соработката меѓу племињата овозможувала на установата со општ црногорски збор, чии интерграции, меѓутоа, не биле доволни поедините племиња да ги жртвуваат своите посебни интереси за сметка на онаа државна целина која

била во настанување. Поради тоа успонот на Црна Гора како самостојна држава зависел и од надворешните чинители и, во голема мера, од личните способности на оние кои како владика располгале со теократската власт.

Во текот на XVIII век дошло до истакнување на уште еден чинител кој допринел на издвојување на Црна Гора и на излетот на нејзините ослободителни настојувања. Тоа било ослонувач на Русија, всушност поверување во иднината заблагодарувајќи на чинителот за постоење на блиско словенско и православно царство. Владиката Сава Петровиќ, кој 1735. година, како негов синевец, го наследил владиката Данило, не бил во состојба да ги поведе Црногорците во одлучна борба против Турците, ама, во нахнада за тоа, посебно преку царицата Јелисавета, ја остварил трајната заштита на рускиот двор и црквата над Црна Гора и за својата земја добил редовна годишна помош. На тоа уште повеќе направил Савиниот роѓак и, во отсуство, застапникот на власт Василиј Петровиќ, човек со необични својства, искрен визионер на слобода на својата земја, и истовремено, со пустолевн дух, за снажно влијание и со углед во земјата, сугестивен во Русија и достоин на подозрења не само кај Турците туку и Млечаните. Тој неколку пати патувал во Русија заради парична помош и поради своите планови, засновани на широки концепции на ослободителната борба на балканските народи. Со таа намена и напишал кратка Историја на Црна Гора (Москва, 1754), која, истакнувајќи ја традицијата за вековната црногорска слобода, имала карактер на политички меморандум.

Каква била снагата на политичкиот мит и колку била улогата на личните својства на водечките луѓе во процесот на создавање на црногорската држава најдобро покажува случајот на Шќепан Мали, пустолов со непознато потекло и недоволни јасни карактерни особини, кој се појавил во Црна Гора 1766. година и наскоро дозволил за него да се пренесе веста како тој е руски цар Петар III, маж на Катерина II, кој не е убиен, како што се мислело, по цариниот налог, туку се склонил меѓу Црногорците. 'Лажниот цар' Шќепан Мали во Црна Гора ја превзел власта потиснувајќи го владиката Сава. Тој ги одушевил Црногорците да 1768. година го одбива турскиот напад; истата година, Црногорците се оглушиле на позивот на Русија неа да и се придружат во војна против Турците поради тоа што ставот на нејзините званични кругови бил непријателски спрема Шќепан Мал. Ама, без обзир на потеклото на неговата појава, Шќепан Мали ја задолжил Црна Гора со ефикасно спротиставување на заедничките интереси на племенскиот сепаратизам и уништување на штетните норми на обилајното право, пред све на крвната одмазда. Шќепан Мали го убил слугата по наговор на скадарскиот паша (1773).

Хрватска во XVIII век. Со сламање на заговорот на хрватското и угарското племство во втората половина на XVII век и големите освојувања, на сметка на Турција, измеѓу 1683. и 1739. година, Австрија, постанувајќи голема сила, доспеала во поволна положба да го реши прашањето на своето државно уредување и да заведе систем кој, знатно повеќе централистички отколку пред, да би обезбедил единство на царевината; прашањето било посложено поготово поради тоа што владетелот на Австрија бил и цар на Римско-Германското Царство и што Виена на почетокот на XVII век ги наследил поседите на шпанските Хабсбурговци во Белгија и Италија. На крајот на XVII век Хабсбурговците се прогласиле за наследни владетели, по машка линија, во Угарија и во Хрватска. Земјите освоени од Турците се делени и уредени така да не дојде до јачање на угарското племство. Војната граница

не само да е очувана туку и протегната, низ освоените земји, све до Банат, со што виенскиот двор ги обогатил своите војни снаги и ја учврстил војната територија под своја непосредна власт на сметка на Угарија и Хрватска. (Место Виена Беч, Р.И)

Мада со тоа трпела знатна штета, оти морала да пристане на понатамошно наоружување на целовитоста и единственоста на своите земји, а судбината се врзувала за една туѓинска круна, Хрватска поради спротивноста спрема Маѓарите наскоро после заговорот на Зрински и Франкопан нашла свој ослонец во Хабсбурговците и нивното царство кои овозможувале посебен статус на поедини земји. Во последните децении на XVII и почетокот на XVIII век знаменитиот хрватски ерудит и историчар Павле Ритер Витезовиќ ја застапувал идејата за единственото потекло и заедничката иднина на Јужните Словените, ама нивната судбина ја довел во склад со историските права на хабсбуршката куќа, протегнувајќи на целиот Балкан и Подунавјето. Кога 1703. година избила во Маѓарска Ракоцијевата буна, хрватското племство ја подржало Австрија. Тоа го направиле и Србите населени измеѓу Дунав, Драва и Блатното езеро, кое маѓарското племство, и тоа не само поради одмазда, во најголема мера биолошки го уништило. Ракоциевото востание е завршено со нагодба на Маѓарите со виенскиот двор, кој останал господар на Угарија, ама нејзиното високо племство, сврзувајќи се за себе, признал автономни права.

Дволичниот виенски двор постанал уште еднаш очевиден, ама Хрватскиот сабор имал мала можност на избор. Кога 1711. година, поради тоа што Карло VI немал машки потомок, го поставил прашањето на наследството на хабсбуршкиот престол, Хрватскиот сабор донел одлука, викана Хрватска прагматична санкција (1712), со која го признал правото наследство на женска линија на хабсбуршката лоза. Со овој акт е истакната самостојноста на Хрватска во одлучување; наскоро, 1715. спроведен е закон дека Угарскиот сабор не е компетентен за законодавните одлуки во Хрватска. Со ова снажно е подвлечена самостојноста на Хрватска во заедница со Угарија на основи на историското право. Ама, истовремено дошло уште почврсто вклопување на Хрватска во државната структура на Хабсбуршкото Царство и нејзиното поврзување за политиката и историската судбина на Австрија.

Карло VI 1713. година ја прогласил Прагматичката санкција, која наскоро ја прифатиле сите австриски земји, а потоа и европските држави. Право наследство на престолот на неговата ќерка Марија Терезија (1740-1780) го оспорувала Прусија, поради што е водена и војна за австриското наследство, 1740-1748, непријателството измеѓу овие две држави, поради поседот Шлеска, уште еднаш се распламнал во голема војна, овој пат седмогодишен, 1757-1763. година. Бидејќи ја утврдиле својата лоза ородувајќи се со лотаринската куќа, Хабсбурговците со промените во државната управа, мерите на централизација и поттикнување на германизацијата со зголемен успех продолжила да работи на зачврстување на режимот на дворскиот апсолутизам. Овој систем најдувал своја основа и во меркантилистичките мери со кои се подржува развитокот на мануфактурата, трговијата и сообраќајот и, за сметка на стопанското единство, е рушен сталешкиот партикуларизам. Австрија смислено го воспоставила и развијала и својот снажен бирократски апарат, кој све почесто ги поврзувал поедини територии поради тоа што германскиот елемент имал, во него, све поизразита доминација. Мада Хабсбуршката Монархија во текот на втората половина на XVIII век извршила низ просветени реформи, кои особено ги погодувало калуѓерските редови и црквата како поседници, тоа царство ипак останало упори-

ште на католицизмот, а тоа значело добивање уште една основа на државното единство и апсолутизам. Уз све тоа, за дворот све повеќе се врзувал оној општествен слој кој до почетокот на XVIII век бил носител на отпорот. Племството е придобивано со високи функции, служби на дворот, разни почести, школување во Терезијанумот во духот на оданост на династијата, со раскошен живот, церемонии, подвондени под влијание на западниот начин на живот, со одвојување од упориштата кои тоа до тогаш ги имало во провинцијата. Дворот управувал и со поставување на високи црквени прелати кои добивале големи приходи и, заедно со племството, го менувале начинот на животот. Како другите општествени снаги, пред све граѓанството, биле уште недоволно развиени, ваквата политика на виенскиот двор спрема племството овозможувала умртвување на работата на земските сабори и сталешките институции, со што е отворен простор за јачање на централистичкиот апарат. Угарскиот сабор долго не е свикан, така да дворот ги спроведувал своите мери непосредно во жупаниите. Напоредо со тоа, дворот е во занемарувањето на правата на Хрватска најдувал можности уште повеќе да го придобива угарското племство и, едновременно, ги појача своите ингеренции. Измеѓу 1767. и 1779. година со Хрватска управувал Кралското веќе кое го претседувал банот, а кој во потполност работел спрема наложите на Виена. Хрватскиот сабор не ја добил својата улога ни во тренутокот кога ова веќе е укинато, оти Хрватска во управниот поглед доспеала под надлежност на Угарското веќе. Ипак, во овие војни Австрија, во текот на XVIII век, војската на Хрватска, и банска граничарска, имала голем удел, одигрувајќи во низ битки на западните војишта готово пресудна улога. На банската управа на Хрватска и се припоени, во знак на награда, три славонски жупаниии, така да нејината територија, со иземање на Војната граница, од втората половина на XVIII век се делела на седум жупаниии. Ама, политичката и управната положба на Хрватска све повеќе доаѓало во зависност од централниот државен апарат и од Угарија, сврзана со интересите на своето племство за виенскиот двор. (Племство=благородништво, Р.И.)

Во текот на XVIII век во Хрватска дошло до забрзан развој на робно-париичното стопанство, предизвикано со порастот на мануфактураното и рударското производство во Австрија и Чешка, со зголемениот трговски промет преку Трст и Риека, кои се прогласени слободни луки, и со заводување на меркантилистичката политика која виенскиот двор ја прифатил со закаснување, ама таа во голема мера го обележила економскиот живот на Хабсбуршката Монархија во споменатото столетие. Во склад со овие идеи е воведен низ мери со кои е олеснат прометот на робата: укинати се пречките создадени со феудалната поделеност, особено кога се во прашање патувањата, разни такси, препреки во транспортот; сајмовите редовно се организирани, и нивниот број повеќеструко е зголемен; се служело со единствени пари, а разните мерки се уедначувани. Австриските земји да би се вклучиле во меѓународната трговија, се основани трговски компании, покрај останатите и Ориентална компанија, која преку Белград, работела со турскиот пазар. Сутон на млетачката превласт на Јадранско море ги олеснило плановите на Австрија голем дел на своите земји да ги поврзе со Трст, Риека и Бакар. Покрај многуте други, изграден е и патот измеѓу Карловац и Риека, кој го спојувал Подунавјето со морето. Најважни артикли на извозната трговија биле жито, стока, руда и предмети од метал, пред све железо, дрво и стакло; најповеќе се увезувало текстил. Како земја која тек почнала да ја ослободува феудалната заостанатост, Австрија во XVIII век доживеала нахна-

ден развиток на занаетството, кое се разградувало до појавата на сосема специјални вештини. Се отворени и мануфактури, ама готово секогаш во зависност од изворот на сузивини. Тоа биле работилници, близу рудниците, за ковање на железо и производство оружје, за преработка на кожа, за ткаење на некои видови сукна, за изработка на шеќер, боја и свеќи, потоа стругари, бродоградилишта, фабрики за стакло и порцулан. Све ова во многу поголема мера се одиграло во околните земји отколку во самата Хрватска. На почетокот на XIX век Загреб имал околу 7.000, Вараждин околу 5.000, а Риека околу 6.000 жители. 'Граѓани во цивилна Хрватска биле околу само 4,3%'. Овие податоци добиваат свое право на значење тек кога се спомене чинителот дека од споменатиот број поголем дел отпаѓа на доселени странци. И покрај тоа, општиот стопански успон се одразил и во Хрватска, посебно во нејзините аграрни односи. Всушност знатно поинтезивно, и тоа на нови меркантилистички основи, се наставувал процесот, веќе порано започнат, поради можноста извозот да се зголеми на производството на жито и стока, и да во тоа све понегласена улога имаат феудалците, на кои им биле потребни пари за купување на увозна роба и све раскошен живот. Особено во втората половина на XVIII век се прифатени и физиократски идеи со кои, спрема сознанијата све повеќе научни, се воспоставувал готово непосреден однос измеѓу големите поседници и производството на нивните домени. Најпознат знак на напредокот во стопанството било преминување од сточарство на земјоделство, пратено со порастот на населението. Еден од видливите елементи на тој напредок било и заводување на културата пченка (започнато на крајот на XVIII век), зашто нарочито биле заинтересирани самите селани, оти им се смалувала дажбината (плаќање спрема старите урбари во кои не било збор за такси на културата уште непренесена и невоведена).

Општиот стопански успон довел до погоршување на општествената положба на селаните и граничарите. Феудалците настојувале своите поседи да ги зголемат на сметка на кметовската земја, насилно ги подогнувале таксите и воведувале нови кулучни обврски. На граничарите е вршен притисок со укинување на нивната самоуправа и зголемување на војничката дисциплина. Поради тоа побуни на кметовите и граничарите избивале, све почесто, на разни страни, а големата славонски шуми често биле полни со одметници од законот. Некои од овие буни достигале и поголеми размери, а некои биле обележени со позела идеологија на селаните, кои повеќе не очекувале спас во повратокот на добрите стари времиња и знаеле да ги воочат кои се узрочниците на нивните неволји (северинска буна, 1755). Овие буни се гушени со војни интервенции, а казните ги изрекувало свирепо, со намера да послужат како пример на другите (бесење на селаните, сечење глава кои се ставани на колци). Од половината на XVIII век државните власти извршиле низ реформи со кои, во извесна мера, е олесната положбата на селството, ама феудалниот систем во целина е сочуван и е поставен на поуздан темел. Со изменети урбари, издадени за Славонија 1756, а за Хрватска 1780. година, самоволијата на феудалците е ограничена со точно одредување на положбата на потчинетите кметови. Е пропишана големината на кметовскиот посед, а одреден е и број дена на кулук: околу 50 дена годишно со запрега или околу 100 дена без запрега. Поново се пропишани и дажбини: порез на државата, деветок на феудалците и десеток на црквата. Со овие закони селанецот и понатаму останал изложен на големо искористување, ама бил заштитен од злоупотреба. Всушност, овие закони значеле насилно обуставување на

прогресот во аграрните односи, оти е спречено преминувањето на паричната рента, што било основа за постепено распаѓање на феудализмот. Преуредена е, 1754, и Војната граница, на која, вместо самоуправа, е заведена државна администрација со германски како службен јазик. Е укината и своината на селаните на земјата, која со новиот закон е давано користење во нахнада за војната служба. Граничарските офицери све повеќе се врзувале за дворот кој им давал повластици, високи звања и одликувања, и со тоа ги одвојувал од нивниот народ во Границата. Овие повеќе не биле краишници кои војуваат на чело на своите одреди туку жив извор за употребување на офицерскиот кадар на царината. (Немачки за германски јазик, Р.И.)

Просветен апсолутизам, Во XVIII век австриските владетели ги прифатиле просветните идеји со намера да ја зачврстат апсолутистичката власт, извршат централизација на државната управа, појачат финансијата и преуредат војската, да го подигнат својот углед меѓу другите европски владетели кои мошне довитливо во филозофски, политички и социјални идеји на своето време наоѓале поддршка во преуредување на својата држава и јачање на својата власт. Марија Терезија во стопанството заведе меркантилистички мери, го поттикнувала развојот на трговијата и мануфактурата, помагала на развитокот на световното школство, отворала патишта на продирањето на западните влијанија кои го менувале секојдневниот живот и човечките нарави. Таа вршела и замашни потфати во создавање на нови подрачја за земјоделството со санирање на земјиштето кое е задобиено во Подунавјето со војни против Турците. Се реформирани феудалните односи. Градовите се преурдени спрема новите законски прописи и повластици, а селата се средени со концентрирање на населбите, со нормирање на меѓусебните обврски и хигиенски прописи. Све тоа водело јачање на апсолутизмот, државниот централизам, со чврсто поврзување на војската за дворот и германизацијата.

Реформите на Марија Терезија биле оние основа на која нејзиниот син, Јозеф II, во српскиот народ и историографијата е викан Јосиф II (1780-1790), остварил сопствен програм на просветни мерки, оние кои, се земени и посматрани како покрет, се подразбираат под називот јозефизам. Сите мерки на Јосиф II се навистина многу имале карактер на просветителските реформи извршени во цел на општ напредок, се засновани на неговата централистичка политика и превласта на германскиот јазик во државната администрација. Јосиф II посебно не се крунисал за крал на Угарија и Хрватска како со тоа би го нагласил дека не ќе ја цени посебната положба на поедини земји и сталешките повластици. Угарија и Хрватска се поделени на десет нови окрузи со кои, во име на дворот, управувале директори. Со тоа престанала поделбата на жупаниии, кои заправо биле поврзани за земјината власт, а надлежноста на саборот и банот биле готово умртвени. Народот е сврзан за централната државна управа со новиот порески систем, поради кој е извршен попис на сите имања и целокупното население. За званичен јазик е прогласен германски, со тоа сите чиновници добиле одреден рок да га научат. Дека Јосиф II не се користел со идеите на посветување едино со цел својата власт да ја направат централизирана и апсолутна, најдобро покажува неговиот акт со кој селаните ги ослободил од лична зависност, повеќе од тоа, неговиот Патент за верската толеранција (1781). Ако не постанале сопственици на земјата, селаните постанале лични слободни, а тоа овозможило пораст на градското население и брз развој на занаетчиството, мануфактурата и трговијата. Селанецот, меѓутоа, и понатаму, останал економски зависен,

обврзан, во Хрватска, со работната рента да ги надохнадува феудалците со користење на неговата земја; во другите покраини место пораниот кулук и десеток е воведена парична рента. Мада Австрија веќе давно е сметана тврдина на католицизмот, така повеќето нејзини владетели делувале во склад со советите не само на највисоките прелати туку и дворските исповедници, припадници на езуитскиот ред; иако католичката пропаганда ја подржувала воспоставување на австриската хегемонија со потискување и поверување на протестантите и православните; иако самиот папа доаѓал во Виена да го одврати царот од реформите- Јосиф II со Патентот за толеранција всушност дал закон за равноправност на сите вероисповеди. Државата ги попишувала или превземала црквените имоти, кои потоа се користени за подингување на просветата, ама и за вистинска верска потреба; многу манастири се укинати; е смалена моќта на бискупите уз ограничување на нивните врски со Рим; црквените достоинственици се исклучени од разните институции на државната управа; со низ посебни закони е внесена извесна мера во црквениот живот и верските обичаји; државата се вмешала во системот на пости, празници, објавување на свети тајни и такси кои за тоа се платени; најпосле, под државна контрола се ставени и црквените школи.

На крајот на својата власт, след тешка политичка ситуација на Запад, војни против Турција и исцрпеноста на финансијата, како и под притисок на лична меланхолија, Јосиф II повлекол низ одлуки за државната реформа. Така на снага да се готово едино останале Патентот за толеранција и актите за ослободување на селаните. Со повлечување на поедини мерки Јосиф II предизвикал јачање на црквата и племството, и овозможил оживување на старите сталешки институции. На тие мери се спротиставувале и во Маѓарска и во Хрватска, каде оживеала саборската работа, дошло до отпуштање на оние чиновници кои биле носители на централизмот, работите се пренесувани на старите жупани, а германскиот јазик е укинуван и во службената употреба. Ама, Хрватска немала снага во тие поволни тренутци да ја задобија познатно самостојноста: во своите напори таа се ослонила на Маѓарска, а оваа убрзо се нагодила со виенскиот двор на штета на словенските народи, пред све на Хрватите. На предлогот на Саборот на загребачката жупанија, 1790, дека Хрватска е нераскинлива врска за Маѓарска, Хрватски сабор донел одлука сите шест жупаниии, кои ја сочинуваат Хрватска, да влезат под заедничка угарска управа. Овој акт им ги олеснал на Маѓарите преговорите со виенскиот двор, а Виена во незадоволство на Хрватите и другите словенски народи, до што дошло поради наглото воспоставување на политичка и културна доминација на Маѓарите, нашал основа за сузбивање на сувишните маѓарски претензии. Хабсбурговците ја признале Угарија како слободна држава во рамките на монархијата, а Хрватска е потчинета на маѓарското Намесничко веќе. За најважните прашања на Хрватска се решавало во таа установа на угарските сабори, одржувани во Пожун (Братислава), оти Хрватскиот сабор ја изгубил својата најважна ингеренција, а хрватскиот бан во голема мера постанал орган на Намесничкото веќе. (Сабор=Собор, Р.И.)

Епохата на просветениот апсолутизам во Австрија, кој во своите основи имала рационалистички дух на времето, негативен спрема привилегиите и политиката на образување на пошироките слоеви, му донело на словенечкиот народ неколку корисни реформи, ама и талас германизација. Со ратификација на порезите, кои почнале 1747, извршено е опорезување на властелинските земји, спроведени со до-

бар дел и поради помирување на војните потреби, така да Штаерска, Корушка, Крањска и Градичанска вкупно морале да плаќаат близу 1500 форинти контрибуција. На оваа финансиска мера се спротиставиле сталежите, ама Марија Терезија ги остварила своите мери *iure region*, и сталежките сабори повеќе не влијаеле на распишување на порезот. Покрај тоа, државата интервенирала во односите измеѓу властелите и селаните. Во секоја земја се образувани покраински влади (репрезентација, губерниум, земјанско капетанство), чии окружни уреди во извесна мера го штителе селаните од властелите, воделе истрага против злоупотреба и ги прифатиле договорите измеѓу земјопоседниците и селаните. Со интервенција на централните власти на село во начело е забрането земање земја на селаните заради зголемување на непосредните властелски поседе; и посебни патенти и декрети, објавени измеѓу 1766. и 1783, на селаните им е дадено наследно право на закуп на имотите; со патентите од 1778. и 1782. кулукот е ограничен на најповеќе три до четири дена неделно; се укинати ограничењата на личната слобода на селаните, кои спрема Патентот, донесен на 1782, можеле да се женат, селат и учат занает без дозвола на владелинот, а овој повеќе немал предност во земање на селските деца во службата; е смалено судското право на властелот; поданиците, 'бар во пасивен смисол', постанале државјани“.

За да постои народ мора да постои држава со свои државјани, што не било.

„Во епохата на просветеноста оживеал процесот на народниот препород на Словенците. Во своето знаменито дело Покушај на историјата на Крањските и останатите Јужни Словени на Австрија (1788, 1791) која уште секогаш е пишана на германски. Антун Линхарт (1756-1795) ја напишал, како основен предмет, 'династичката, црковната или територијална историја на Крањска'. Спротивно на тоа, тој ја напишал историјата на словенечкиот народ во Крањска и ја поврзал со историјата на другите Словенци и Јужни Словени воопшто. Под влијание на идејата на просветеноста, тој сфатил дека историјата не ја создаваат владетелите и црквата туку народите. Историјата на војводството на Крањска, подрачјето Трст и грофовијата Горица (1809) ја напишал, по угледот на Линхарт, Валентин Водник (1758-1819). Мерките на просветениот апсолутизам, остварувана со централизираната управа, предизвикале распространување и, делимично, со зачврстување на германскиот јазик меѓу Словените. Под влијание на Маркоа Похлин (1735-1801), рационалист и инцијатор на словенечкиот книжевен препород, В. Водник почна да се занимава за народниот јазик: пишел словенечки песни, присобирал народни умотоворби, издавал календари и часописи и составувал учебници, граматика и други јазични трудови. В. Водник особено се истакнал во време на француската управа во југословенските земји. Една од средишните места во словенечката култура епохата на просветеноста завзел и Жиго Цојс (1747-1819), кој, под влијание на француската енциклопедија и револуција, ги дал почетоците на препородот на својот народ на демократската тенденција.

Србите во Подунавјето. Српското население во Подунавјето било во текот на XVIII век видливо на картата на етничките односи и политичките збивања на југоисточна Европа не само поради преселување на неколку десетина илјади Срби под водство на Арсениј III 1690. година туку, повеќе од тоа, што српската црква, во име на својот народ, постанала носител на привилегијата која ќе овозможи тој народ да излезе од историската анонимност. Постојат неколку чинители кои довеле

до успон на Србите во Јужна Угарија. Тоа, пред све, биле царската привилегија кои Србите непосредно ги поврзале за Виена, со поголем дел ги изузела од феудалните односи, ги заштитила од покатоличување и им дала нагласена улога во војната организација на царството. Друг значаен чинител била црквата, од Сремски Карловац како средиште на митрополијата, која, задобивајќи привилегија, преживеала верски и културно, Србите во Подунавјето со нивните сонародници во Турција, ги чувале средновековните традиции и, отворено спрема оние западни влијанија кои не ги загрозувале православните догми, видно допринеле Србите, во ова преобразување, да го прифатат влијанието на развиените култури, а да не ги изгубат оние духовни обележја кои влијаеле и се развивале со векови. Третиот чинител, со времето све позначајно, било српското граѓанство, кое, развиено веќе во Турција, едно време имало значење на најпредната буржуазија во Подунавјето и кое, работејќи со Левантот, одржало единство на српското стопанство и култура. Србите граничари, како четврт чинител, со своите војни услуги на царството им овозможувало очување на привилегиите: поради тоа кај нив не е тешко да се утврди упорната приврзаност на она што го обележувало српскиот народ и го издвојувал од другите: црква, со историски традиции, национална култура, од православната Русија. Во Австрија, српскиот народ го обновил своето племство, што, за еден ограничен период, можело да предизвика пораст на заедничките самосвести; ама, овој чинител ослабел со германизацијата на тоа племство. Најпосле, и покрај својата поврзаност за поедини сталежи, меѓу Србите во Подунавјето јачал во текот на XVIII век слојот на интелигенција, чија заслуга во културниот развиток имал посебно значење поради тоа што тие воделе појави на националните самосвести. Населувањето во Подунавјето и после 1690. година, во текот на целиот XVIII век, особено за време на австро-турски војни, 1736-1739. и 1788-1791. година, Србите во границите на Хабсбуршката Монархија оствариле можност на оној економски, општествен и интелектуелен развиток кој ќе постане една од најснажните основи на нивното национално преобразување. Ама, големите панонски пространства биле и понатаму недоволно населени, така да австриската власт, во текот на XVIII век, уз спроведување на национални мерки вршеле колонизација, на териториите каде веќе живееле Срби, и други народи. Маѓарите во најголем број се населувани во Бачка, а Германците во Банат. Се создавани, покрај тоа, поголеми или помали оази на Словаци, Чеси и Романци. Во Срем, 1739, е населено нешто Арбанаси со католичка вера, а во Банат, заедно со Германците, се доведени и Французи. Србите, покрај тоа, се расеани по огромната територија, све до Ѓура и Острогона, Сент-Андреја, Ердељ и темишварски Банат. Во Ракоциевото востание, на почетокот на XVIII век, српските населби страшно страдале, особено во Барање. Селидбата на Србите во Русија на средината на XVIII век го смалила нивниот број во Австрија за околу 100.000 луѓе.

Поради ваквите демографски прилики улогата на граѓанството, професионално подвижливо и по општествена положба со најблизок процес на националниот препород, постанувала све понагласена во историјата на подунавските Срби. Стекнувајќи веќе во Турција искуство во леванската трговија, понекои од Србите трговци и занаетчи почнале работа со Австрија со нешто зачуван имот. Покрај тоа, поради верската поврзаност, Србите во Подунавјето, како деловни луѓе, наидуваале на подршка во Цинцарите. Грците и Ерменците, кои индивидуално или во помали групи стално населувале од Турција и, приближувајќи им се на Србите, со еден дел

подлегнале на процесот асимилација. Најважна основа за развој на трговијата и занаетчиството во Подунавјето биле вишокот на земјоделските и сточарските производи. Големите пространства, кои стоеле на располагање на земјоделските дејности, знатно се зголемувани со регулација на реките, копање канали и санирање на земјиште. Како извозници на жито и стока и увозници на текстил и метални производи, уз тоа и занаетчиите организирани во еснафи, продорни, снаодливи и богати, Србите образувале најјаки слоеви граѓани во Панчево, Земун, Бечкерек, Темишвар и Нови Сад, во нивното делување било мошне присутно и видливо во Будим, Виена и Трст. Заблагодарувајќи на својата економска положба, Србите во поедини вароши биле во состојба да соберат парични средства и за нив да добијат од државата посебни повластици. На тој начин и на подрачјата под цивилната управа и во регионите на Војната граница настанувале вароши, во кои граѓаните уживале самоуправа, ослободени од правните пречки во своето деланости. Во текот на XVIII век граѓанството, напореко со црквата, превзело водечка улога во српскиот народ. А како од неговите кругови се создавала и нова српска интелигенција, отворена со влијанија на просветени идеји и национализам, измеѓу граѓанството и клирот, наклонет на чување на традицијата, се создавал антагонистички однос и борба за престиж во управување на општите народни делатности.

Додека граѓанството, во текот на XVIII век, во поволните економски услови постоел резистентен елемент меѓу Србите во Подунавјето, привилегија на виенскиот двор и институции на граничарите, кои тие повластици ги плаќале со својата крв, се најдувале во стална загрозеност. Најголемиот притисок вршеле маѓарските феудалци, намерно Србите да ги преведат во кметови, и католичката црква која им служела на Хабсбурговците во воспоставување на својата доминација. Поради тоа Србите биле присилени едината подршка на својот опстанок да го најдат во виенскиот двор, кој ја толерирал нивната посебна положба поради своите војни потреби. Виена им ја потврдил на Србите привилегијата поради нивната оданост која ја покажале во Ракоциевата буна, ама, поврзувајќи ги за себе Угарија со нагодување со нејзиното племство, све повеќе, во текот на XVIII век, бил наклонет во корист на маѓарските магнати да ги стеснува српските повластици. Тоа во поедини тренутци ги приближувало Србите на маѓарските кметови, кои подигнувале бун, а уште почесто ги наводувало на помислата да ја напуштат Австрија и побарат 'нова Србија'. Кога 1737. година дошло до побуна на маѓарските кметови, кои настојувале на своја страна да ги привлечат и српските граничари, незадоволен поради злоупотребата на државните органи, на движењето пристапил капетанот Перо Сегединац, граничарски заповедник на Мориш. Ама, тој не наишол на доволна подршка на своите Срби кои му останале верни на царот и му помогнале да ги порази маѓарските селани. Перо Сегединац е затворен во Арад и казнет со смрт на точак. Под притисок на угарските захтеви, а и поради тоа што Турција претставувала све помала опасност, поготово после пожаревачкиот мир, кога границата на Австрија се поместила до Западна Морава, виенскиот двор со низ законски прописи стално ја крњел српската привилегија, претворувајќи ја црквената и народната автономија во ограничени права на црквено-школска издвоеност на Србите. Дворот покрај тоа ги прифатил разлозите, кои ги изнесувале маѓарските феудалци, дека е сувишно и понатаму да се одржуваат, усред Угарија, Потиско-помориска граница. Нималку волјни од слободните граничари да постанат кметови и потпаднаат под маѓарската жупанска власт,

Србите во голем број го напуштиле подрачјето Мориш и Тиса, преминале во Банат и потоа се отселиле во Русија, во подрачјето на реката Днјепр. Со српското преселување раководеле високи граничарски офицери на чело со Шевич и Хорват. Се смета дека во оваа селидба отишло во Русија околу 100.000 Срби. Тие таму ја образувале Нова Србија и Славеносрбија (1751-1753). Еднакви со Русите верски и блиски со јазикот, Србите во новата татковина долго го памтеле своето потекло и ги одржувале своите обичаји, ама ги изгубиле своите национални обележја. Овој настан ја принудил Австрија да ја преуреди Војната граница како би го спречила понатаму иселувањето на своите поданици. Извршено е разграничување на жупанската и Подунавската граница. Во Банат се образувани дистрикти, Потиски и крунски дистрикт (со седиште во Бечеј) и Големокикински дистрикт (со седиште во Кикинда). На ова подрачје српските повластици биле заштитени со автономни магистрати кои вршеле управна и судска власт.

Чувствувањето на стална загрозеност во една држава која со својата политика била католичка и на територија која непрестално била предмет на феудални претензии постанала основа на нагло оживување на традиционалните руско-српски врски. Во пренесување на руските културни влијанија најголема улога одиграла српската црква. Србите свршувале теолошки студии во Киевската духовна академија, а руските учители се барани и донесувани меѓу панонските Срби да отворуваат школи. До почетокот на XVIII век Србите користеле два јазика: народни во секојдневниот говор, усмената книжевност, преписките и делумно во политичките акти; и српско-словенски јазик, однегуван за пишане дела на верската книжевност и историски и филозофски списи кои се ослонувале на средновековната традиција. Во првата половина на XVIII век ваков јазичен развој радикално е пресечен со руското влијание. Додека народниот јазик ја сочувал својата функција, руско-словенскиот јазик го потиснал стариот српско-словенски јазик на пишаната книжевност. Како ова влијание е извршено со пребрзи комбинации на јазичните елементи, пред би можело да се рече дека се појавил процес на внатрешен расул отколку поновно и природно организирање на српскиот книжевен израз. На крајот на XVIII и почетокот на XIX век, бидејќи руското влијание било потиснато од германскиот, дошло и до извесно оживување на српско-словенскиот јазик, е создадена состојба која Вук Караџиќ ја сфатил како пометнување во која секој писател произволно прави свој јазик. (Значи, до Вук Караџиќ немало српски јазик кој би бил за сите писатели, Р.И.)

Основа на руското културно влијание меѓу Србите не биле доволни таа да би ја сочувал својата превласт: тие со мах биле теолошки и, донекаде, историографски. Со стасувањето на граѓанскиот сталеж и све поприметен слој на интелигенција се создадени услови за продор на западните влијанија. Србите во тој поглед наишле на снажна поддршка на военскиот двор, кој бил посебно заинтересиран своите православни поданици да ги одвои од руското влијание. Со тоа Виена постанала оној чинител кој во голема мера, во текот на втората половина на XVIII век и скоро низ цел XIX век, го одредувал правецот на движењето на српската култура. Ама, додека раководењето на Виена со културниот развој на словенските народи католичката вера во знатна мера вродила со очекуваниот плод тие народи да се вратат за судбината на Хабсбуршката Монархија, Србите и во она што, иако често дискретно, им се наметнувало, најдувале потпора на својата национална еманципација. Во Виена е устоновена Илирска дворска депутација која требало да ги решава српски-

те прашања и меѓу Србите да остварува просветна реформа. Седумдесетите години на XVIII век е направено без сумливноста најповеќе на приближување на Србите со идеите на рационализам и просветеноста. Све поголем број писатели го посматрале животот во склад со најпристојниот филозофски систем, ги прифаќале ерудитските методи во историографијата, се приближувале на филозофските идеи во стопанството и пишеле за својот народ, огледи за напредување на земјоделството, занаетчиството и трговијата. Самата држава објавувала српски книги. Идеата на јозефизмот, а потоа и слободното сידарство, ги одвојувале, меѓутоа, Србите не само од руските влијанија туку и домашниот клир, кој, со поголем дел, останувал конзервативно упорен во своите сфаќања, пред све во страв во продолжување на европизацијата на српската култура да не се јави унијатење. Најголем претставник на српската просветеност и разцинализам бил Доситеј Обрадовиќ, филозоф свртен на народот, првиот министер на просвета во обновената Србија, претходник на Вук Караџиќ во јазичните прашања, всушност оној духовни водач на Србите кој во нив влеал сознание на заостанатост и траење чувство на потреба за просветување. Влијанието на западната култура се угледувало во тв. граѓанска поезија, во појавата на сентименталните пикарески романи, и барок стил на сликарството и архитектурата. Тоа влијание било очевидно и во секојдневниот живот, посебно на богатиот граѓански слој. (Доситеј Обрадовиќ пишел на македонски тн.старословенски јазик, Р.И.)

Поврзаноста за традиционалното наследство ипак не е напуштено, и тоа е особен начин очигледно во границите тогаш најзначајните области на српската култура, во историографијата. Е сочувана историографската книжевност на средниот век, превод на Кралството на Словените на Мавро Орбини кое во Русија го печател Сава Владиславиќ, Хроника на грофот Ѓорѓе Бранковиќ и усмено историско предавање биле основа која овозможила на српската историографија да го прифати стилот барок, потоа ерудски метод и најпосле рационалистичките сфаќања, ама уз све тоа да го зачува својот внатрешен континуитет и постане ослонец на националното преобразување. После Павле Јулинц, писател на првата печатена српска историја, Захарија Орфелин, големиот гравер, покрај останатиот автор на една обемна историја на Петар I Велики, со која е обновена политичката поврзаност на Србите со Русија, и Христофор Жеваровиќ, оној кој, во тренутците на успонот на националните претензии, го објавил српското грбословје, се појавил Јован Рајиќ, еден од најголемите српски историчари воопште, писател на обемната историја на Србите дадена во заедница со историите на другите народи на југоисточна Европа (1794-1795). Едновременно под влијанието на киевската теолошко-филозофска школа и европскиот просветителскиот рационализам, Јован Рајиќ својата Историја не ја ослонил на народните преданија туку на обимната граѓа, насобрана на разни страни и штедро наводена. Рајиќевото дело е многу читано, препишувано, печатено во изводите, низ децении служело како основна подлога на српската историографија, ги надахнувало писателите на историските романи и драми и постала можда најважна книга на српското национално преобразување. (Христофор Жеваровиќ бил Македонец, Р.И.)

Рајиќевата Историја се појавила готово во исто време кога во Темишвар е одржан сабор на Србите граѓани, свештеници, војници и благородници. На саборот се истакнале две струји: една захтевала екскорпорација, те. создавање на засебна српска територија со посебна управа и употреба на народниот јазик, всушност издвојување од Угарија; другата струја, со мах благородници, барала инартикулација-

внесување српски привилегии во угарскиот закон. Некои говорници настапувале со идеите во кои се чувствувало присуство на француската револуција. Тронулошки архимандрит Стефан Јовановиќ изнел широк план за општото ослободување на Србите без обзир на државата на која припаѓале. Темишварскиот сабор не можел да донесе одлука која ќе се оствари. Ипак, неговата работа посведочила дека започнало широко собирање на Србите забављени со прашањата на националната еманципација. Наскоро, Угарскиот сабор на Србите им дал граѓански права, ја потврдил привилегијата и гарантирал слободата на вероисповедта. На ова треба да се додаде чинителот дека 1791. година е завршена австро-турската војна и е склучен свиштовски мир, после кој Србите во Белградскиот пашалук ќе доспеат во поволни услови на делување. Настапувало време духовното движење на Србите, кое се развивало во смисол на националната самобитност, да се преобрази во ослободителна револуција. (Следи за Србите ништо не било од српските Срби за српска Србија, Р.И.)

Кочина Крајина. Во XVIII век Турција све подлабоко тонела во војна и феудална анархија. След губитоците на големите територии, откаде пребегнувало муслиманското население, како и поради општото стопанско слабење и губење на редот, све повеќе се зголемил вишокот на населението. Многу најдувале уточишта во јаничарскиот ред кој се умножувал по сите градови и, изедначувајќи се со занаетските чаршии, излегувал испод контрола на централните власти, и постанувал основен елемент на неред; јаничарите, покрај тоа, ги врзувале за себе и селата, прогласувале читлук-сахибија (сопственици на имотите) и ги принудувале селаните да покрај десеток на спахиите да им даваат и ним седмина, уз други намети. Напоредо со овие нахнади и насилниот процес на феудализација дошло и до издвојување на поедини покраински намесници, кои се прогласувале наследни на својата положба или ја принудувале Портата да им признае титули, а главен ослонец најдувале во своето племе и својата ордија, составена од платеници, одметници и нерегуларна војска. На Балканот лутале цели одреди крџалии, војници без единици, разбојници и плачкаши, со потекло од сите вери и народи, кои ги нуделе своите услуги на пашите-одметници и јаничарски главари. Талас на анархија ја зафатила Босна, Србија, Македонија, Бугарија и Грција. Посебна мета на јаничарските насилија постанала северна Србија, богата а опустошела, со београдската тврдина која можела да прими голем број војници. Додека селата во Србија, исто како и во Македонија, биле во најголема мета изложени на читлучење, Белград се претворил во проприште на јаничарски бун и меѓусебни пресметки. Најпосле, во втората половина на XVIII век дошло и до поголеми породори на Арбанасите во Србија, особено на Косово и Метохија, и во западна Македонија, во краиштата околу Кичево, Гостивар, Тетово и Скопска Црна гора. Арбанасите не само да го користеле прореденото тамошно население, кое ја напуштило земјата, туку и сталните меѓусебици на скадарските паша и турските прваци во градовите измеѓу Подгорица, Нови Пазар, Приштина, Призрен, све до Битола. (Арбанасите=ар бан... било само тн.словенско- без туѓо, Р.И.)

Србите во Турција дошле во неповолна положба, на крајот на XVIII век, и поради тоа што Портата 1766. година ја укинала Пеќката патријаршија. На донесување на оваа одлука влијаело пред све Грците, и тоа во интерес на Цариградската патријаршија, во цел не само на својата верска и културна превласт меѓу балканските христијани туку и затоа да би го зачврстиле својот политички престиж во Цариград. Во текот на XVIII век, а особено за време на седмогодишната војна, 1757-

1763, дошол до голем успон на грчката трговија и поморството, поради што снажно ојачал слојот на фанариотите, патрицијат кој преку Цариградската патријаршија и многуте населби на своите сонародници измеѓу Одеса, Будим, Виена, Венеција, Марсељ и Александрија, управувал со грчката заедница, а со парите и посредство нависоките функционери на Портата, на прво место толкувачи, преодредувал многу одлуки на турската влада. Спротивно на Грците, Србите се најдувале во состојба на голема истрошеност, во многу краишта многу проредени, изложени на процесот читлучење и стопанско назадување, најпосле поради соработка со Русите и Австријците компромитовани како неверни султанови поданици, што од грчка страна е искористено Пеќката патријаршија да се казни со укинување. Од 1766. година, а потоа и од укинувањето на Охридската архиепископија, владичките места во Србија и Македонија, со времето све повеќе и во Босна и Херцеговина, готово исклучиво го завземале Грците кои своите положби ги добивале со поткуп. Поради тоа тие повеќе се грижеле како од манастирите и од парохиското свештенство да извлечат што повеќе пари отколку што настојувале на организацијата на црквата и одржување на просветата. Бидејќи сем манастирските и парохиските школи немале други просветни установи, православните Словени во Турција почнале поради оваа грчка превласт да доспеваат во состојба на колективна неписменост. Напореда со тоа, губејќи поверење во црквата, тие све повеќе се собирале околу своите народни старешини, селските и надбискупските кнезови, ајдучките храмови и луѓе кои се издигнале со тргување на стока. Оваа појава на крајот XVIII век постанала особено видлива во Белградскиот пашалук. („во состојба на колективна неписменост“, Р.И.)

Дека балканските христијани, и покрај војната анархија и општите општествени пометни во Турција, во текот на XVIII век ипак стекнувале извесна основа на послободна иднина не покажува само случајот на успонот на народните главари. И покрај све расуло и несигурноста на времето све повеќе оживувала трговијата измеѓу Левантот и средна Европа, поготово на линија Солун- Виена. Од јужните области на Турција, особено од Македонија, се извесувал за Австрија во знатни количина памук, а кон север се движеле и товари кожа, волна и свила; посебно од северна Србија, обилна со шуми и пасишта, не само во Австрија туку и во далматинските луци се упатувани целепи волови; во шумите богати со жир се хранеле крда свињи кои се увезувале во Австрија преку Остружница кај Белград. Заблагодарувајќи на оваа стопанска дејност постепено се издвојувал слој на селски трговци, а многу луѓе, се поврзувале за трговијата, постанувале подвижливи, го запознавале страниот свет и склопувале врски, корисни за идните покрети.

Изложени на незаконитости и насиле, христијаните во Турција можеле, уз све тоа, да се сметаат политички охрабрани. Измеѓу 1768. и 1774. година Русија со успешното војување поново открила слабости на Турското Царство и превласт на своето оружје ја поттикинала надежта на поробените христијани. Охрабрувањето било со тоа поголемо што Русија со оваа војна конечно излегла на брегот на Црно море и што, со мировниот договор во Кучук-Кајнадрициј (1774), стекнале право како заштитник на христијаните во иднина да се меша во внатрешните турски прилики.

После склопување на белградскиот мир (1739) Австрија на запад водела против Прусија две тешки и долготрајни војни, 1740-1748. и 1757-1763. година. Изгубувајќи ги во овие војни Шлеска и дозволувајќи меѓу германските држави, до ранг на големи сили, издигне пруското кралство, Австрија морала да се осети погодена

и со руските успеси во војна против Турција која завршила 1774. година. Поради тоа Јосиф II, непосредно по доаѓањето на престол, поново се ориентирал Австрија кон решавање на источното прашање и 1781. година склопил сојуз со руската царица Катарина II за поделба на интересните сфери на Балканот. Припремајќи се за војна, Австрија направила голем напор во народот на Србија уште еднаш да најде свој сојузник. Особено во Белградскиот пашалук таа развила систем уходење: нејзините агенти, најдени меѓу свестрано школуваните офицери, го снимале теренот, ги разгледувале турските прилики, испитувале бројната снага и расположението на народот и стапувале во врска со поедини првенци. Во Срем се организирани доброволни единици, викани фрајкори, кои ги прифаќале и обучувале избеглиците од Србија. Поради турските насилија, покрај тоа привлечени со австриската пропаганда преку Сава тогаш пребегнале многу поединци, меѓу нив и водач на идните покрети, Кочо Анѓелковиќ и Караѓорѓе Петровиќ.

Заедничката војна Австрија и Русија против Турција која почнала 1788. година предизвикана е најголема надеж поради нередот во султановата држава, сојузничството на двете држави кои и до тогаш победувале, а тренутно се најдувале на врв на моќта, најпосле и след све поразвиената самосвест на христијаните кои чекале ослободување. Додека Доситеј Обрадовиќ и Јован Рајиќ, на пример, со своите списи и песни, кои не останале во затворен круг, веќе ја славеа скорешната слобода. Кочо Анѓелковиќ првиот ден на војната преминал во Србија и предизвикал востание, кој по него и е наречен Кочина краина. Тој ги освоил Пожаревац и Крагуевац и ги пресекол патиштата кон Белград. Ама, Турците ги нагомилиле своите војни снаги и излегле на боиште всушност во оние краишта во кои дејствувал Кочо Анѓелковиќ. Спротивно на Турците, Австријанците своите снаги ги распоредиле на премногу голем простор: војувале против турските провинциски снаги околу градот Дубица во Босна, каде цела војна поради тоа и викан дубичка краина, а потоа долж Сава и Дунав, све до Влашка и Ердељ. Тоа бил еден од разлозите што капетанот Кочо, останувајќи осамен во својата преуранета акција, кај Брзаска, во септември 1788, победен и заробен. Животот, заедно со своите другари, го завршил во Текији, каде Турците го набиле на кол.

Војувањето во Србија, со повеќе успеси, е продолжено 1789. година, кога генералот Лаудон со австриските трупи и фрајкорот после кратка опсада го завзеле Белград и кога преку Сава поминале новите одреди на српските доброволци, овој пат под команда на Михаила Михаиловиќ. И покрај поразот на капетанот Кочо, востанието поново избил со нова снага. Во општата офанзива се ослободени Шабац, Валјево, Смедерово, Пожаревац, Куприја, Параќин, Карановац и Крушевац, во која пред црквата на кнезот Лазар е прогласено ослободувањето на Србија. Продорот е извршен и во Краина, каде се завземени Кладово и Неготин, а еден одред фрајкори, во кој се најдувал и Караѓорѓе, доспеал до Нови Пазар. Ама, цело ова движење е пресечено со одлука на Австрија поради избувнување на француската револуција, сукобот со Прусија и изненадната смрт на царот Јосиф II склучила мир со Турција. Прекинување на војувањето предизвикало кај Србите не само поновен страв од турската одмазда, поради што од земјата се иселиле околу 100.000 луѓе, туку и големата разочараност на сојузниците, пред сè со Австрија. Sprema сведоштвото на српските мемоариста, тогаш во народот се врежило не само поверувањето туку и омразата кон Германците. Враќајќи ги брзо изгубените територии, Турците, меѓу-

тоа, не одговориле со одмазда туку со обекавања на амнестија и повик на народот да се врати на своите огништа. Ваквата политика на Турција влегла и во одредбите на мировниот договор кој е склучен во Свиштов 1791. година. Измеѓу Австрија и Турција поново е повлечена старата граница: Уна- Сава- Дунав, а побунетиот народ на Србија добил гарантирана амнестија“. (Само со едно: со помош до слобода, Р.И.)

На стр. 506 следи насловот Југословенски народи на крајот на XVIII и на почетокот на XIX век, со свој поднаслов Српска револуција.

СРПСКА РЕВОЛУЦИЈА

„Искуството која Турција го стекнала во војната 1788-1791. година и реформски потфати на султанот Селим III биле основа на нагло подобрување на положбата на српскиот народ во Белградскиот пашалук. Турција повеќе не смеела да дозволи нејзините најистурени северни провинции и најзначајниот пограничен град да биде проприште на анархија. Поради тоа на јаничарите им е забранет повраток во Белградскиот пашалук; со тоа во Србија се укинати читлиците и е воспоставен пораниот тимарски систем. Народот поново ја плаќал вообичаена дажба на државата и на спахиите, а тие претерано не го теретеле. Јаничарите ипак останале чинители кои ќе ги одредуваат приликите и судбината во Србија. Бидејќи залудно покушале да се спротиставаат на овие мерки, тие 1794. година се склониле во Видин кај Осман Пазваноглу, еден од оние одметници кои во Турција и понатаму биле узрок за големи пометни и нереди. Поради тоа Портата одлучила, давајќи им на Србите во Белградскиот пашалук особни повластици, да најдат во нив ослонец во борба против видинскиот одметник. Србите на тој начин останале под оружје, овој пат во прилика да стекнат и ги бранат своите автономни права. Со доаѓањето на положба београдскиот везир, 1793, Хаџи Мустафа- паша, кој управувал во соработка со народните кнезови, Србите постануваат основен воен потенцијал за борба против Пазваноглу, јаничарите и другите одметници. Напоредо со тоа, Портата, наклонета на реформите и смирување на своите северни погранични краишта, стално ги проширивала српските повластици: 1793. и 1794. година е санкционирана народната самоуправа по селата, на чело со кнезовите, и по кнежевствата, на чело со оборкнезови, а 1796. година оборкнезовите добиле право од народот да собираат царски харач по нахиите, како турски управни подрачја. Висината на харачот, кој е плаќан со отсек, е утврден за цел пашалук: се одредени и дажбини кои им припаѓале на спахиите. Ваква фиксална политика сосема била во склад со право на народот со себе да управува, да ужива лична имотна безбедност, слободно да ја исповеда верата и да го одржува богомилието. Како, покрај тоа, овие повластици се добиени во нахнада за војна услуга на Србите под своите старешини, во Белградскиот пашалук оживеала установата на договорување и одлучување на народните собранија, со што е припремена една од основните институции на обновената српска држава. На еден од своите собири, одржан во Белград 1796. година, српските оборкнезови и кнезови одлучиле за свој врховен старешина да го изберат Петар, кнес ресавски (кој подоцна е погубен во сечењето на кнезови, 1804). Мада институцијата на врховниот кнез на Србија, кој би значело преобразување на собирот на самоуправата во една автономна Србија во границите на пашалукот, не е остварена поради негативниот став на Портата, или траела само кратко време, овој настан несумливо претходи со

одлуките на народното собрание во првото востание за изградување на српската држава како национална монархија.

Заведувањето ред во Белградскиот пашалук не само допринело на понатамошната политичка еманципација на Србите и пораст на нивната самосвест: Хаџи Мустафа-пашин режим значел и основа на стопанскиот напредок и општествени промени кои со тоа стопанство предизвикани, што среќно доспеало во склад со процесот на политичкото ослободување, све повеќе подражувајќи го. Со заведување на релативен мир поново оживеала веќе порано воведената трговија која се движела преку Србија, измеѓу Левантот и средна Европа. Напореда со тоа, пораснал и извозот на производи од Белградскиот пашалук за Австрија (говеда, кожа, восок, дрво и, најповеќе, свињи), ама и за јадранските луки (говеда). Оваа трговија во своите раце ја држеле системи на трговци, во кои, и во Турција и во Австрија, нарочито се истакнувале Грци и Цинцари, уз Срби расеани по подунавските градови. Ама, и на релација Левант-средна Европа, а особено во пограничниот промет измеѓу Србија и Австрија, нагло пораснал процентот на Срби кои ги превземале трговските работи. Тоа пред све се однесува на појавата на селските трговци од Белградскиот пашалук. Тие во најголем дел останувале на село, по начинот на живот битно не се издвојувале од другите, ама извезувајќи говеда и свињи за Австрија и јадранските луки, стекнувале знатни парични средства и го зголемувале имањето, собирале околу себе поголем број на своите луѓе, богато се облекувале, воспоставувале разни врски и ги размицале своите видици. Заедно со народните кнезови, тие постанале водечка снага во српското општество, заинтересирани за зачувување на самоуправата, политички све повеќе свесни не само на своите отколку и општите национални интереси.

Турција, уз помош на Србите од Белградскиот пашалук, го задржувала Пазваноглу и јаничарите во Видин све до почетокот на 1799. година. Тогаш Портата, поради Наполеоновиот напад на Египет и Сирија, му ја признала на видинскиот одметник положбата султанов намесник, а на јаничарите им го дозволила повратувањето во Белградскиот пашалук, давајќи им поново право на одземенете читлуци. Јаничарите им биле потребни само две години, на чело со четворица свои старешини, дахиџи, Аганлија, Кучук-Алија, Мула-Јусуф и Мехмед-ага Фочик, да ја превземат во Белградскиот пашалук цела власт во свои раце, да го убијат Хаџи Мустафа-паша и, потиснувајќи ги легалните органи на управа со своите луѓе, всушност го означува крајот на српските повластувања. Покрај тоа, тие по селата подигнале ханови, од кои субашите со одреди сејмени вршеле стален притисок на народот и во најзафрлените краишта. Ама, дахиските насилија над народот биле само безброј инциденти кои ја прателе експлоатацијата на земјата: во рацете на новите господари на Белградскиот пашалук доспеала, во облик на читлук, сета земја; се зголемени наметите, кулукот и вонредни изнудувања; се воведени нови такси на трговскиот промет; дахиите, преку своите луѓе, запоседнале скеле и ѓумраце, и готово ја оневозможувале трговијата со своите глоби.

Дахијската управа во Београдскиот пашалук означело крај на турскиот тимарски систем кој, со помали промени, веќе неколку векови бил основа на власта на Османовиќите на Балканското полуострво. Со нахнаден процес на феудализација, кој предизвикал насилно, спахиите останале без свои имоти и приходи, и без икакви влијание на збивање во пашалукот. Тие, малодушно, ја напуштале земјата и

се селеле. На чело со Дервиш- бег, Хаџи Мустафиновите синови, еден дело од спахиите 1802. година покушал да го сруши дахискиот режим, ама овој потфат се завршил безуспешно.

Со дахиските насилија се погодени сите слоеви на српското население во Белградскиот пашалук. Селаните повеќе не можеле да го поднесат кулукот и наметите; трговците на стока, послувајќи со све поголем ризик и губитоци, се најдувале пред обуставување на својот извоз за Австрија; народните прваци ги губеле оние положби кои ги уживале заблагодарувајќи на пораната самоуправа. Народот е изложуван на притисок во секојдневните односи, а истакнатите поединци биле главна мета на прогоните при прилика на политичките репресалии. Загрижени во очекување на све поозбилни збивања, српските кнезови, свештеници, селски трговци и ајдучки старешини започнале тајни преговори околу подигнување на буна против дахиите наскоро после неуспехот на спахиите да го обрнат нивниот режим. Во преговор се воведени и српски трговци во Срем. Се воспоставени и први контакти со претставниците на австриската власт во Земун. Србите намерувале во султаново име да го уништат дахискиот терор и поново да ја задобијат оние повластица кои ги уживале пред 1799. година. И кога, подоцна, дошло до избивање на буната, тие, свесно, се придржувале на овие намери. Ама, на све она што во неа е внесено, на прво место е заедничката самосвест, буната имала ослободителен карактер и кога тоа нејзините носители не го истакнувале, или сами си го признавале. Поради тоа само делимично е точен чинителот дека буната против дахиите се преобразила во востание за поширока политичка автономија после сукобот со званичните турски трупи, на Иванковац, 1805. година.

Дахиите наслутувале дека меѓу Србите, уз учество на голем број народни прваци, се припрема движењето и, дека во тоа учествуваат и некои луѓе преку граница. Уверувајќи се уз тоа од содржината на едно фатено писмо, јаничарските старешини се решиле да ја оневозможат буната на тој начин што, побивајќи ги нејзините најистакнати луѓе, ја обезглавиле Србија. На почетокот на 1804. година е извршено сечење на кнезовите: дахиските одреди крстареле низ Србија, ги фаќале или ги призивале кнезовите и другите прваци, сместо да ги погубат. Тогаш Србија изгубила околу 70 најистакнати луѓе. Меѓу нив биле Алекса Ненадовиќ, валјевски оборкнез, Илија Бирчанин, Петар, ресавски кнез, и други. Оваа сеча само го поттикнала отпорот. Ипак, мораат да се побараат нејзините последици во идното српско востание, во кое ослабениот слој на народни кнезови навистина бил потиснат со нови востанички војводи, помалку наклонети на компромис со Турците од оние кои порано се најдувале на чело на самоуправата и оствариле сносливи услови на живот заблагодарувајќи на секојдневните нагодувања со туѓина како господар. Особена мета на турската потрага бил Караѓорѓе Петар, учесник во Кочината краина, бивш ајдук и трговец, мошне истакнат во Шумадија, ама тој на време се склонил.

Сечењето на кнезовите било уште во тек, кога се најдени први основни отпори: народот се склонувал во збеговите по шумите, преживеаните првенци воспоставувале врска и започнувале преговори, е најден првиот ослонец во ајдучките чети. Одјеците не сечењето доаѓале во склад со апокалиптилните појави во временски прилики, на кои започнала 1804. година, а за што покрај Филип Вишњиќ, сведочат и австриските новини. Буната е огласена состанок во шумадиското село Орашц, на почетокот февруари 1804. година. Како човек прекален во борба со Турците, уз тоа,

како правичен, строг и прек, од голем углед во народот, за востанички водач е избран Караѓорѓе Петровиќ. Од собирот во Орашц се упатени позиви за востание во сите краишта на пашалукот. Пожарот на буната зафатил девет од дванаесет нахии кои се најдувале под дахиска управа. Во западна Србија борбата ја повеле Јаков Ненадовиќ, брат на погубениот кнез, и Прота Матеј Ненадовиќ, син Алексин. Во источна Србија на чело на буната застанале Миленко Стојковиќ и Петар Тодоровиќ Добрњац. Во Белградската нахија, кнезовите Сима Марковиќ и Јанко Катиќ од првиот ден му се придружиле на Караѓорѓе. Покрај кнезовите и богатите трговци, кои по својот дотогашна положба морале да се најдат на чело на побунетиот народ, востанието одма почнало да дава и нови луѓе, истакнати со борба и вештина на управување на својот крај. Во српската историографија долго е водено расправа дали буната, е заслуга на многу луѓе, готово едновременно и спонтано букнала во разните краишта на Белградскиот пашалук, или целото движење го надахнал Караѓорѓе пружувајќи меѓу првите отпор и охрабрувајќи го народот со снагата на својата личност. Буната во секој случај била општа, како што за нејзината веродостојност и снага навистина мора да сведочи и чинителот дека таа добила свој голем водач, човек чии индивидуални способности, од оние кои брзо се пренесуваат на други, одговарале на захтевите, потребите и можностите на епохата. Првиот и најголем историчар на револуцијата, слепиот гуслар Филип Вишњиќ, генијален физионер кој не се оддалечувал од реалните чинители, снажно, и со историско разбирање на тренутокот, ја издвоил Караѓорѓевата личност, ама не ја занемарил она спонтаност и ширина со која Србија за необично кратко време нашла во буна.

Навистина, иако буната започнала како општ револт на угнетениот народ, востаничките акции се развивале спрема добро смислен план: прво се уништени дахиските упоришта по селата, потоа е чистена најшироката територија околу варошите и паланките, најпосле и овие да паднат во востанилите раце. Брзо се ослободени Рудник, Ваљево, Пожаревац, Шабац, Смедерево и други поголеми места. Србите, исто така, смислено, ги уништувале или протерувале јаничарите, отпадниците од султанот, а спахиите, трговците и занаетчиите секаде се оставале на мир, повикувајќи ги на соработка во борба против носителите на нередите. Веќе во текот на 1804. година почнала опсадата на Белград со очевидната цел да се уништи главното дахиско упориште, ама и со намери, уште секогаш недоволно изразено, движењето да се круниса ослободување на српската престолнина. Ако и така не почнало, востанието веќе после првите борби може да се смета единствено движење. Основа на ова единство не само да била во заедничките цели борба: била и во еден водач на востание, а потоа во низ установи кои, една по друга, се образувани, а значело свитање на модерната српска држава.

Разновидноста на Караѓорѓевата генија одговарувала на потребите на една револуција, која имала и национален и социјален карактер, а е покрената во време, сосем неповолно, на полна Напалеонова превласт во Европа. Караѓорѓе бил голем стратег, неустрашив борец, војсководител кој со своите успеси далеку ги надминувал расположивите можности. Неговите сфаќања Србија во надворешната политика мора да се ослонува на пријателска подршка на големите сили, ама дека тоа не смее да значи потчинување било на која од нив, постанало не само една од основите на српската независност туку и патоказ секогаш да се најде излез од сложената меѓународна ситуација, најчесто неповолна; покрај тоа, овие концепции се сведоштво

дека Караѓорѓе, и во тој поглед, далеку ги надминувал своите современици. Вождот нагнувал на лична власт поради својата природа, ама и затоа што приликите на тоа го нагониле; покрај тоа, тој, и покрај некои инциденти, делувал во уставните прашања така да Србија, во текот на првото востание, една по друга ги создала сите установи на законодавната, извршната и судската власт и во тој поглед за неколку години, уз све војни пречки, се образувала во модерна држава. Караѓорѓе бил личност сложена до мера колку тоа го захтевала ослободителната револуција водена во условите на неравноправна војна. Историјата во него ја поновила една од оние големи личности кои, оти тоа морало, знаеле да бидат преки и свирепи, ама тоа се плаќало со суморно сознание на животот и меланхолијата, длабоко покриени. Напоредо со установата врховен вожд, веќе на почетокот на востанието е обновена институцијата народно собрание. Без обзир дали го сочинувале првенци или било поширок состав, народното собрание во востанието, како претставничко тело преважно е со законодавен карактер и традиционално потекло, заблагодарувајќи на редовното свикување на решавање на најважните прашања на конституција на власта, надворешната политика и финансијата. Исто така, иако во осетна мерка имало сталешки карактер, тоа, како инструмент на договорување, постанало еден од демократските предуслови на политичкиот развој на Србија во XIX век. Собранието во Остружница, свикано после првите востанички успеси, јасно сведочи за веќе постигнатото единство на движењето. На него е одлучено да се бара проширување на повластувањата, од Белградскиот пашалук да се одагнат дахиите и со заеднички снаги да се пристапи на опсадата на Белград.

Успесите очевидно ги охрабрило востаниците: во летото 1804. година во Белград по налог на Портата стигнал босанскиот везир Беќир-паша со преговарите да ги среди приликите; мада дахиите, при прилика на покушување на бекство, се погубени, востаниците од везирот захтевале не само проширување на повластувањата туку и гаранција на Австрија. Покрај тоа, тие упатиле една депутација во Петроград да го обавестат рускиот двор за своето движење и да бараат негова заштита, посебно со дипломатска интервенција на Портата, што им е и обеќано.

Бидејќи процениле дека Австрија спрема нивното движење има благонаклонет став, или бар не е непријателски расположена да би ја спречила набавката на оружје, и бидејќи добиле обеќање на руската подршка, востаниците, со собранието во Пеќани (во мај 1805), донеле одлука од Портата захтева поширока автономија: со Србија би управувал кнезот во заедница со избраните народни старешини; одбраната на градовите и границите би се повериле на Србите, така во нивната земја да се укине војниот и управниот апарат на Турција; данокот на султанот би го собирале домашната управа и би го предавала на неговата ризница преку својот претставник во Цариград. Очекувајќи одговор на Портата, востаниците го ослободиле Карановац и Ужице, и Соколската нахија без градот Сокол. Место преговори, Портата одговорила со војна интервенција која му е поверена на Хафиз-паша, нишки мухафиз, унапреден за белградски везир. Во август 1805. година војводата Миленко Стојковиќ и Петар Дубрњац ја победиле Хафиз-пашината војска на Иванковац. Другите турски одреди ги задобиле, меѓутоа, поново Шабац, Ужице и Смедерево. На востаниците ипак им дошло за рака, во истата војна година, уште еднаш да го ослободат Смедерево. Одлуката на востаничкото собрание јасно покажува дека бу-

ната против дахиите брзо се преобразила во востание за автономија; битката на Иванковац значело влегување во војна против званичната Турција.

И во изградувањето на системот на државната власта се извршени, до крајот на 1805, значајни промени. Погоден со сечата и премногу опрезен во политиката спрема Турците, стариот слој на кнезови не можел да постане истакнат носител на револуцијата. Место нив се јавиле нови луѓе, војводи, кои во една или повеќе нахии, како покренувачи на востанието и команданти, покрај војната власт све повеќе го заведувале и своето влијание во управните и судските работи. Од старите кнежевски семејства најголем углед го сочувале и задобиле Ненадовиќи во западна Србија. Опкружени со свои луѓе, господари во својот крај, војводите, покрај тоа, нагнувале на самосталност во надворешните работи и војната инцијатива, све ова со тоа пред што, често, по природа биле луѓе плаховити, осииони и горди на својата положба и углед. Поради тоа првото востание во знатна мера е пратен со нивните меѓусебици и напор да ја ограничат Караѓорѓевата врховна власт. Посматрајќи ги настаните од непосредна близина и проценувајќи ги премногу моралните мерки, историчарите се претерани во истакнување на овие појави. Војводите ипак имале заедничка цел. Покрај тоа знаеле без единствено движење секој понаособ не може да се одржи. Војводите поради тоа не ја оспорувале Караѓорѓевата положба на врховен командант. Учествовале во создавање на поедини органи на власта, и допринесувале на нивното одржување, не само со тоа да би се ограничила Караѓорѓевата превласт туку и поради тоа што, во суштина, биле свесни на потребата на тие установи. Спротивни појави во природата се процеси на споредно изградување на една држава и образување на нејзините носители во услови на револуција и војна.

Непосредно по ослободувањето на Смедерево, во ноември 1805, е образован во тој град, како орган на највисока власт Правителски совет на народот српски, составен од претставници на сите нахии, со Прота Матеј Ненадовиќ, како претседател, со Божо Грујевиќ, Србин од Угарија и професор на Универзитетот во Харков, како секретар. Всушност, Прота Матеј бил стален претседател на Советот, а Караѓорѓе по функција претседувал на неговите седници. Поради потребата на концентрација на власта, чии органи биле уште неразвиени, ингеренциите на Советот биле разновидни: во склад со одлуките на народното собрание, тој делимично раководел со надворешните работи на Србија; одма пристапил на организирање на судски мрежи и ја превзел улогата на судот на најголем призив; се грижел за државните приходи и раководел со финансиите, планирање на буџетот; вршел снабдување на војската на сите потреби; управувал со црквените работи и народната просвета; најпосле, Советот издавал низ прописи кои постепено сочинувале, во рамките на општите одлуки на народното собрание, законските кодекси на Србија“.

Следи српскиот народ бил само православен, а никако етнички народ.

„Кога почнало востанието, Србите располагале со одломци од своето средновековно законодавство, така самиот Прота Матеј сведочи дека ја разгледал Крмчија поради потребата на новото законодавство; ги знаеле и основните норми, веќе традиционални, на државниот закон на Турција; нивното обичајно право морало да постане чинител, оти све до тогаш се развивало, уз секојгодишна примена, во рамките на кнежевната и селската самоуправа; многу норми, поглавито од областа на војното законодавство, се пренесени од австриската Војна граница; значајните советодавци на востанието, Божо Грујевиќ, Доситеј Обрадовиќ и Стеван Стратими-

ровиќ, му давале на обновеното српско законодавство современа европска подлога, надахнувајќи го, уз останатото, и со идеите на француската револуција“.

Средновековното законодавство било тн.византиско. Па без ништо српско.

„Востаниците покушале, обраќајќи им се на Русија, Австрија и Портата, со дипломатски средства да ја спречат војната интервенција на Турција која можела да се очекува во 1806. година. Турција, меѓутоа, одлучила пред секоја интервенција да ја покори Србија со оружје. Ама, востаниците сметале и со таква можност, па, после озбилни војни припреми, веќе на почетокот на 1806. година го прошириле востанието и преку границите на Белградскиот пашалук, го ослободиле Параќин, Ражањ, Алексинац и Крушевац, подигнале шанец кај Делиград и извршиле привремен продор спрема Босна во новопазарскиот крај. Покренувајќи голема војна снага, Турците покушале да извршат продор во Србија од две страни, од запад и од југ. И покрај тоа, Србите на Мишар, во август, под Караѓорѓевата команда, ја поразиле знатно појаката босанска војска. На друга страна, големата војска на румелискиот валија Ибрахим-паша е победена во битката кај Делиград и Алексинац. Напоредо со војните, востаниците не одустанале ни од дипломатските напори. Нивните предлози за решение на српското прашање ги изнел во Цариград депутацијата на чело со Петар Ичко: заправо земјата да остане во рацете на Србите, кои ја превзеле и одбраната на границата; порезите да се плаќаат со отсек; како претставник на турската власт да седи во Белград мухасилот, во улога на финсиски функционер. Ичко се покажал како вешт дипломат, оти Србија од Портата добила широки автономни права, иако сите нејзини захтеви не се усвоени. Бидејќи, доаѓајќи во Белград со турскиот мухасил, ги обавестил востаниците за постигнатиот договор, Ичко се вратил во Цариград преговорите да ги приведе на крај и да добие султанов берат за новата положба на Србија. Ама Ичковиот мир не е остварен. На крајот на 1806. и првите денови на 1807. година востаниците го ослободиле Белград, а наскоро и Шабац. Тогаш судбината на српското движење доспеало во зависност од еден чинител. Да би ја оневозможила превласта на француското влијание на Портата, Русија и објавила на Турција војна, и ги повикала Србите да ја продолжат борбата како со тоа би ја олеснила својата операција во Влашка, Молдавија и Бугарија.

Добивајќи во Русија моќен заштитник, востаниците во 1807. година го обновиле војувањето со голем полет. До заеднички српско-руски операции дошло во текот на истата година, кога Караѓорѓе и генерал Исајев ги победиле Турците кај Шабац и Малајница. Со заеднички напори се придружила тогаш, во мера знатно поголема отколку пред, и источна Србија, каде, меѓу старешините, се истакнале Ајдук-Вељко Петровиќ и наследните кнезови на Краина, Карапанџиќи. На друга страна, востаниците ги ослободиле и ги припоиле на Србија Јадар и Раѓевина и поново го ослободиле Ужице. (Следи Србите, како и Бугарите, никогаш не биле сами, Р.И.)

Ама, готово истовремено, Србите, губејќи илузии, можеле да воочат дека поради поврзување со Русија нивната работа доспеала во зависност од интересот на една голема сила, и тоа на два начини. Со мировен договор и споразум за сојуз на царот Александар I и Наполеон, кои се склучени во Тилзит, довело до француско посредување на Портата и до руско-турското примирје во Слобозиј, во август 1807. година. Прашањето на српското востание во овој договор е изоставено, а руските трупи се повлекле преку Дунав. Србија да не ја погоди нова војна интервенција на Турција, требало да се заблагодари со нахнадно завземање на руската дипломатија.

Турција пристанала да не се обновуваат операциите додека траат мировните преговори. Така Србија е оставена на мир све до пролетта 1809. година.

Напоредо со тоа, Русите преку своите стални дипломатски мисии, на чело со Константин Родофиникин, се вмешале во внатрешните прилики на Србија, све во настојување нејзиното уредување да се подеси на превласта. Поради тоа меѓу востаниците се јавиле три струи: австрофилска, во која се истакнал Иван Југовиќ, едно време секретар на Правителскиот совет; русофилска, која ја предводеле Миленко Стојковиќ и Петар Добрњац; и онаа струја на пониските старешини и народот кои, на чело со Караѓорѓе, се определиле едино за полна државна еманципација на Србија, согледана во своето правно значење тек после отворување на подлабоки историски преспективи. Улогата на Константин Родофиникин била двојна: тој со своите предлози навистина допринел на развитокот на Србија и усовршување на нејзината управа; ама од друга страна, тој работел на потиснување на Караѓорѓе поврзувајќи ги за себе востаничките старешини.

Од другата половина на 1807. и особено, во 1808. година Србија, и покрај тоа, доживеала брз и голем успон во своето преобраќање во модерна држава. Востанието и во оваа област морала да даде свои плодови. Напорите се појачани и со самите спротиставувања на преголемото влијание од страна. Бранејќи ја својата положба, Караѓорѓе ја зачврстил својата власт и, напоредо со тоа, допринел во развитокот и усовршувањето на другите државни установи. Правителскиот совет ја разгранил судската мрежа со основање на магистрати; тој управувал со Народната каса во која притекувале државни приходи; издавал законски прописи и го штител народот со законитост; одржувал надворешни односи; основал школи, ја уредувал положбата на црквата, ја припремал војската за идните борби (подигнување на тополивници и барутани, оживување на рударството), заводел поштенски сообраќај. На крајот на 1808. година, на собирите во Топола и Белград, Караѓорѓе е признат за наследник на врховниот предводител на Србија, ама со обврска да работи во договор со народното собрание и Советот. Со тоа во Србија е завршена првата фаза на напоредното создавање на монархијата и претставничката власт. Истовремено, се донесени уредби за претворување народната и стоечката во регуларна војска на Србија. Граничарските офицери, кои пребегнале од Австрија, ги пренеле основните законски норми на војното уредување и управувале со егзерцирот, кој е заведен како обврзан. Е создадено и кривично војно законодавство.

Востаниците покажале готово нечекувано смисол за обновување на просветата во Србија. Покрај Иван Југовиќ, кој се истакнувал со свестрано образување, на просветување на Србија најповеќе направил Доситеј Обрадовиќ, кој, иако на заронок во животот, дошол меѓу востаниците и превзел многу работи во Правителскиот совет и дипломатијата. Ама, тој и покрај тоа стигнал до 1808. година да основа Голема школа која требало да ги спрема домашниот чиновнички кадар и која може да се смета зачеток на универзитетот во Белград. Покрај тоа, по сите градови се основани основни школи, 'а не биле ретко ни села кои тоа го направиле'. Востаничките првенци, најпосле, набавувале домашни учители за своите деца. Во Србија се создал, или од страна собрал, приметен интеллигентен слој: покрај наведените, меѓу востаниците делувале Стефан Живковиќ Телемак, Симо Милутиновиќ, Вук Караџиќ, Јеремије Гагиќ, Милко Радоњиќ и др. (Само Доситеј Обрадовиќ работел само со македонски, тн. старословенски јазик, кој овде е прогласен за српски јазик, Р.И.)

Првото српско востание влегло во својата одлучувачка фаза со обновување на руско-турските непријателства во март 1809. година. Полетот со кој востаниците поново влегле во борба, меѓутоа, не наишол на поддршка во залудно очекуваната руска офанзива. Во настојувањето да се поврзат со Црна Гора и да го поттикнат востанието во Херцеговина, Караѓорѓе однел победа во битките кај Сјенице и Сув Дол, и извршил продор со Пријепоље и Бијело Поље. Востаниците имале подробно разработен план на дејства на широкиот фронт спрема Видин, Ниш, Црна Гора и Босна. Ама, додека Караѓорѓе однесувал победи, другата востаничка војска претрпела неуспех кај Ниш, а војводата Стеван Синѓелиќ, со својот одред, порадо одлучил на смрт отколку на предавање на Турците (кај Каменице, во мај 1809). Од нивната глави Турците го соградиле знаменитиот Келе-кула. Скршувајќи го јужниот српски фронт, турската војска извршила длабок продор на десниот брег на Морава. Србија се најдувала на почеток на паниката. Неслогата меѓу војводите, кои и допринеле на турската победа, нагвестувале уште поголеми нереди. Родофинкин побегнал од Белград. На илјади народ се склонил на австриското земјиште. Одбраната е организирана со крајната Караѓорѓева упорност, а потоа дошло и до руска офанзива која им овозможила на востаниците да започнат потиснување на Турција од ослободената Србија. Во текот на 1810. година со победите кај Варварин и Лозница Србите овозможиле нова турска офанзива и ја прошириле својата држава со ослободеното Кладово, Брза Паланка, Прахово и Неготин.

Разочарувањето со руската политика и покушувањето на востаничката дипломатија да се најде чврст ослоноц во Австрија и Франција покренала русофилската странка, сметајќи со интервенција од страна, поново да започне борба против Караѓорѓе со цел ограничување на неговата превласт. Караѓорѓе одговорил енергично, со удар спроведен на народното собрание на почетокот на 1811. година, кога се донесени одлуки за крупните уставни промени во Србија. Караѓорѓе, како врховен вожд, му е призната и врховната власт. Тој таа власт ја делел со Советот, кој добил карактер и улога на влада со одредени министерства (попечителства). Како во Советот влегле само шест попечители, од неговите останати членови е образован Голем вилаетски суд, што значело понатамошна поделба на власта. Влијанието на големиот нахиски војвода е уништено со укинување на тоа звање и поставување на голем број војводи по кнежевините, кои за оваа положба добивале декрети од Караѓорѓе и Советот. Бидејќи одбиле да го признаат ова преуредување на органите на власта, извршена во смисла на централизација, Миленко Стојковиќ и Петар Добрњац се прогонети од земјата. Со ова е ослабена одбранбената моќ на Србија, ама нејзиното државно уредување, бар за иднина, доспеало на едно повисоко и модерно ниво.

Сите напори Србија да ги сочува ослободените територии и остварениот напредок во своето државно уредување биле залудни. Востаниците уште еднаш ги поразиле Турците на Громади, кај Ниш, ама во тоа време веќе започнале руско-турските преговори за мир. Во очекување на Наполеоновата инвазија, Русија ги обуставила своите војувања против Турција со мировен договор кој после подолги преговори е склучен во Букурешт мај 1812. година. Особено со членот на овој договор (VIII) српското прашање е решено на тој начин што на востаниците им е гарантирана амнестија, а на Србија и е призната внатрешна самоуправа уз услов да плаќа данок и во своите утврдени градови да ги пушти турските посади. За поединостите на извршувањата на VIII точка на Букурештанскиот договор требало Ту-

рците и Србите сами да постигнат споразум. Недоволната одреденост на овој член на Турција и дала можност да ја прегази Србија. Ипак, тој и оставал право на Русија во иднина да се меша во турските прилики во цел заштита на српската положба. Букрешкиот договор го преодредил сломот на востанието, ама подоцна бил еден од чинителите во поновните напори околу обновувањето на српската држава. Востаничките преговори со Турците не донеле плод, оти Србите настојувале со одолговлечењето да ја сочекаат руската подршка, а Портата, изигрувајќи ги обврските од договорот, захтевала разоружување на народот и неговото повраќање во положба на раја. Покрај тоа, Турција итала што пред да го реши српското прашање, додека европските сили, поради Наполеоновата наезда на Русија, се зафатени на друга страна. (Битна била подршката на голема сила, а таа била православна Русија, Р.И.)

Општата турска офанзива против Србија почнала на почетокот на јули 1813. година. Караѓорѓе предлагал да се скрати источниот фронт, ама неговиот план на одбрана не е прифатен. Востаниците биле принудени да ја бранат Србија на мошне развлечен фронт, а со раштркани снаги, и тоа во атмосфера на притисок, малодушност, обесхрабрани и појачани со нетрпеливост меѓу старешините. Поради тоа Турците на поедини отсеци на боиштето извршиле пробој без тешкотија, додека на друга страна надоаѓале на голем отпор на често осамени бранители. Најупорно се држел шанецот на Делиград, а најпркосен отпор е пружен таму каде одбраната била беизгледна. Турците ја поколебале српската одбрана извршувајќи брз продор од исток, низ источна Србија до Морава. Одбраната на Лозница и Лешница на Дрина, Делиград на југ и Засавице во Мачва не била залудна едино поради прикажаните јунаштва, кои се паметеле.

Караѓорѓе на почетокот на октомври 1813. година ја напуштил Србија и со поголем дел на старешни и мноштво на народ преминал во Австрија. Во тренутците кога Хабсбурговците, заедно со другите владетели на Европа, пред све со Александар I, рускиот цар, се припремале, уништувајќи го Наполеон и трагите на револуцијата, воспоставиле своја превласт во Европа. Австрија нерадо ги примила српските избеглици. Поради тоа народот се враќал во Турција, а старешините година дена се држани во интернација пред него што им е одобрено одење во Русија. Ипак, една помала група истакнати востаници, на чело со Прота Матеј Ненадовиќ, покушале во Виена и Франкфурт, а потоа и за време на заседанието на конгресот во австриската престолнина, да воспостави врска со европските дворови и за Србија да добија заштита. Овој потфат не донел успех, како ни Караѓорѓевиевите покушаи во Русија. Поради тоа вождот наскоро почнал да се поврзува со хетеријата, ослободителното движење на Грците во романските кнежевини и Русија.

Турција го воспоставила својот режим во Србија не осврнувајќи се на протекнатите настани и обврските која 1812. ги превзела во Букурешт. Поново е образован Белградски пашалук, а останатите краишта на ослободена Србија доспеале во рамките на оние управни области во кои и порано се најдувале. Се обновени феудалните односи, а Србите поново се сведени на положба раја. Во нахиите, покрај турските муселими, се поставени и српски оборкнезови, ама во склад со потребите на турската администрација, а не како израз на народната самоуправа. Бидејќи го завеле својот режим и ги придобиле за поврток во Србија добар дел народ избеган во Австрија, Турците, на чело со белградскиот везир Сулејман-паша Скопски, завеле терор кој не само што се состоел во подигнување на наметот и заведување на

нови дажбини, во терањето на народот да кулучи при оправките на градовите и во општото разоружување, туку и во најгрубите насилија, плачкања, затварања и смицање на истакнати поединци. Поради тоа во Србија поново оживеале збеговите и поново се појавило ајдуштвото. Во вакви услови, без широки припреми, избила буна на војводата Хаџи-Продан Глигоровиќ, која го зафатила Пожеска, Јагодинска и Крагуевачка нахија. Останатите српски старешини, меѓу нив и Милош Обреновиќ, не му укажале подршка на ова движење, оти се сметало дека нема никакви изгледи и дека само ќе навлече уште потешка турска репресалија. Заблагодарувајќи на ваквото нивно држење, Сулејман-паша брзо ја смирил буната и спротивно на даденото обекање ги казнил со смрт околу 300 луѓе. Хаџи-Продановата буна Турците ипак ја сфатиле како озбилно предупредување, со тоа пред што знаеле дека во Европа со одлуките на Виенскиот конгрес се заведува мир и дека големите сили поново можат да се заинтересираат за приликите во Србија. Поради тоа е направено покушување Србија со брзи мерки на застрашување потполно да се умири. Сулејман-пашината управа во Србија е заприметена како време на најголеми насилија, од секојдневни изнудувања на село до набјаѓање на кол пред калемегданската тврдина.

Се чинело дека српското востание исчезнува во офкањето и крв на нови маченици. Ама, пригушеното движење имал значење на заедничка српска револуција. Не само на материјалната подршка туку и духовно во него учествувале и Срби и во други турски пашалуци, широко на Австрија, се до Виена и Трст, и во Русија. Првото востание протекло во знак на големи војни победи, создавање на држава и нејзини установи и започнување културна работа, што е крунисано со создавање на Голема школа. Сломот на востанието и ужасните турски репресалии ги довеле духовите во состојба на депресија, ама тие, заблагодарувајќи на револуцијата, во многу биле преобразени. Поради тоа првото српско востание значи големо покушување на остварување на она што како основен нит се провлекувало низ српската историја и што доживеало свое распроширување и успон на текот на XVIII век. Темелите на еманципацијата повеќеструко биле зачврстени. Востанието за Србите било од пресудно значење поготово поради тоа што наскоро по него тргнале со сличен пат и други балкански народи“. (Сите балкански народи биле православни, Р.И.)

Стр. 567 е додаток за историјата на Југословенски народи во XIX век со повеќе поднаслови, а во книгава првиот е Востание и влада на Милош Обреновиќ.

ВОСТАНИЕ И ВЛАДА НА МИЛОШ ОБРЕНОВИЌ

„Востанието 1815. година. Задобивање на власт. Отпорот во Србија, и покрај сломот на првото востание, не престанало, оти народот се склонувал во збеговите, а во шумите се собирале, со намера да се ометаат турските потфати, на група ајдуци. Покрај тоа, све она што случило во текот на претходното востание се задржувало и, повеќе од тоа, се оживувало во заедничката свест како искуство за можности на отпорот, начин на собирање на народот и војување. Еден дел старешини се сочувал во самата Србија; со другиот дел, кој се нашол во емиграција, се воспоставани врски заради нивното повратување во земјата со што се донесува одлука за новото движење против Турците. На Збор во Таково, 11/23. април 1815, паднала одлука за дигање востание поради тоа што турските насилија повеќе не можеле да се поднесат. За водач на востанието е избран Милош Обреновиќ, истакна војвода од Рудни-

чката нахија. Востаниците објавиле дека не водат борба против султанот туку, вклучиво, против неговиот намесник Сулејман-паша. Движењето на почетокот ги зафатил Рудничка, Чачанска, Ваљевска и Крагуевачка нахија, а потоа се проширило на готово сите краишта на Белградскиот пашалук. Поголеми борби, секогаш победоносни за востаниците, се водени кај Чачак, Пожаревац и на Дубљ. Од средината април до средината јули 1815. востаниците ги ослободиле Рудник, Палеж (Обреновац), Ваљево, Чачак, Крагуевац, Пожаревац и Карановац.

Во намера што побрзо да се загуши востанието, Портата им наредила на свои двајца намесници, румелискиот валија Марашли Али-паша и босанскиот везир Хуршид-паша, од југ и запад тргнат со војските на Србија. Повикувајќи се на VIII член на Букрештанскиот договор, Русија, во корист на Србија, интервенирала на Портата, така да оваа ја променала одлуката и им наредила на пашите, место со оружје, да се умири рајата со преговори. Храбар како водач на востанието, во кое неколку пати одел на ивица на пропаста, Милош Обреновиќ уште се истакнал со вештина на дипломатското опходење со Турците. Во преговорите со Марашли Али-паша, кој е поставен за белградски везир место Сулејман-паша Скојанец, Милош Обреновиќ, иако привремено, задобил за Србија повластувања: данокот да го собираат српските старешини, без мешање на Турците; при прилика судење на Србите, уз муселим секогаш ќе седи по еден српски кнез; како највисоко српско управно и судско тело, во Белград ќе се основа Народна канцеларија, спахиите не можат да земаат дажба туку на оние на кои им се препишани со берати“. (вера т и, Р.И.)

Се говори уз Муселим=Турчин и еден српски кнез- овој бил православен.

„Мада над нивните работи ги задржале контролите, Турците на Милош Обреновиќ и на Народната канцеларија им ја препуштиле управата над Србите во Пашалукот. А кога, бидејќи земјата се смирила. Милош Обреновиќ покажал настојување да ги уништи или потисни другите старешини, особено оние кои се истакнале во првото востание, Турците во тоа не се мешале; повеќе од тоа, тие во тоа, јавно или тајно, го подржувале идниот кнез на Србија, намерувајќи со тоа да ја ослабат отпорната снага на народот. Во текот на неколку години, Милош Обреновиќ се ослободил од бунтовните војводи Петар Молер и Радич Петровиќ, кнезот Симе Марковиќ, архимандрија Мелентија Никшиќ и Младен Миловановиќ, еден од истакнатите Караѓорѓеви соработници, и неколку други угледни луѓе. Врв на овој потфат било убиството на Караѓорѓе Петровиќ, кој 1817. година се префрлил во Србија на Милош Обреновиќ да му понуди отворена борба против Турците. Иако овој чин ја оптеретувал неговата совест на каење кое го потискувало до крајот на животот, Милош Обреновиќ наредил Караѓорѓевата глава, во знак на покорност, да се испрати до султанот. Со овие прогони Милош Обреновиќ се ослободил, или лишил на соработката на многу српски емигранти кои, стравувајќи за главата, оклевалe и одустанувале да се вратат во куќите. Еден дел на востаниците се повлекол на село и, останувајќи пасивен, изгубил обележје поради кои порано се воздигнувал во повисокиот општествен слој. На тој начин, во Србија е пресечено и оневозможено воздигнувањето на оној старешински слој кој поттекнувал од народот и кој, со својата положба на углед и стечен имот, веќе бил зачекорен на патот на аристократија. Со овие постапки Милош Обреновиќ се ослободил од најголемите сопарници во управување на земјата; начелото борба и револуција ги заменил со методот на постепено задобивање на власта и поткупување на Турците, што било многу поблиску на

неговиот карактер и сфаќањата; најпосле, тој бил уплашен човек кој со напор со-владувал многу проблеми, така неговите настојувања кон лична власт добар дел се последица не само сујета туку и страв. Врзувајќи ја брзо судбината на Србија за својата личност, Милош Обреновиќ лесно ја отворил почентата цел собранието на старешините 1817. година да го прогласат за кнез на Србија“.

Се потврдува српскиот народ не бил етнички туку дури семеен- со убиства.

„Милош Обреновиќ ја стекнувал власта во Србија не само со потискување на старешините туку и задобивање на Турците, пред све преку поткупливиот Марашли Али-паша, постепено да го напуштаат управувањето, да ги повлекува своите кадии и муселими, да се држат на Белград, тврдините и главните друмови, да ги занемаруваат работите и постепено да се иселуваат. Портата стално ја притискал со захтеви, кои ги носеле народните депутации, Србија да плаќа данок со отсек, да и се вратат ‘шест отргнати нахии’, кои неа и се признати со Букрештанскиот договор, и нему да му се додели наследно кнежевско достоинство, уз потполна внатрешна самоуправа.

Хатишериф 1830. и 1833. година. Портата, обично, нерадо гледала на захтевите на српските депутации, особено од 1821. година кога почнала грчката револуција и кога запретила опасност нејзиниот пожар да се пренесе и на други народи во Турција. Тогаш српската депутација е затворена во Цариград, ама господарот на Србија не губел стрпение. Тој не се одрекувал на захтевите, иако не им се придружил на грчките востаници, како што ни неговата подршка на вознемиреното и побунетото муслиманско племство во Босна не ја преминувало границата на пријателското разбирање и тајно подржување. Како што Русија почнала да врши притисок на Портата веќе во текот на летото 1821. година, кнезот Милош све повеќе ја доведувал иднината на својата земја во зависност од меѓународните односи, за кои не било тешко да се предвиди дека поволно ќе се развијат. Кога на рускиот престол, 1825, дошол Никола I, кој својата политика, не водејќи сметка за обврските спрема Светата алијанса, одма се ориентирал спрема југ и ја принудил Турција, 1826, на прифаќање на Акерманската конвенција, всушност на поновното превземање на обврските во Букурештанскиот договор, кнезот Милош можел да смета дека се најдува пред остварување на својата цел. Наскоро, 1827, грчкото востание го подржале и западните држави: здружените бродови на Англија, Франција и Русија ја поразиле турската флота во битката кај Наварино. Како Портата, и покрај тоа, и понатаму покажувала непопусливост, Русија, 1828. неа и објавила војна: веќе следната година, извршувајќи продор со војската готово до нејзината престолнина, ја принудила во Едрење да потпише мир (1829). Турција била принудена да се согласи со создавање на независна грчка држава, за што конечна одлука донела конференцијата во Лондон 1830; истовремено Турција пристапала на Србија да и издаде хатишериф за нејзината автономна полажба.

Со султановиот хатишериф, кој е објавен 1830. година Србија добила право на потполна внатрешна самоуправа. Спахискиот систем е укинат, и селанецот постанал сопственик на земјата која ја обработувал. Србија била обврзана, место сите дотогашни дажбини, да ги плаќа на султанот, во име на целиот народ, годишен данок. Таа добила право во иднина слободно да подигнува цркви, школи и болници, да заведе своја управа и основа сопствени судови, нејзините државјани да можат да се движат несметано и да тргуваат по цело Турско Царство. Споротивно на тоа, пр-

еостанатите Турци во Србија требало да се повлечат во градовите или сосем да ја напуштат земјата. Портата се обврзала дека наскоро ќе го реши и прашањето на оние шест нахии кои Србија ги изгубила во 1812. година. Хатишерифот е одреден Србија да ја управува кнез во заедница со советот на народните старешини, а султанот со особен берат му признал на Милош Обреновиќ наследно кнежевско достоинство. Прашањето на проширување на Србија е решено со посебен хатишериф 1833. година. Некогашните приходи на спахиите се пресметани во оние 2.300.000 гроша кои Србија, како годишен данок, имала во иднина да го плаќа на султанот. Со овој во Србија, после триесет години настојување, се укинати феудалните односи, и таа постанала автономно кнежество со слободно селство како најголем процент на населението. Во ваквите околности, кои Милош Обреновиќ почнал да ги припрема одма по завршетокот на второто востание, Србија можела да доживее забрзан економски развојот и да влезе во фаза на политички борби за уставно уредување“.

Во овој период тн. Срби можеле да бидат само Православни=Грци и Турци.

„Народна буна и уставно прашање. Непосредно после Милошевиот споразум со Марашли Али- паша, 1815, во Србија оживеало стопанството, посебно извозната трговија со стока. Самодржецот во политиката, Милош Обреновиќ завел свој монопол во трговијата, која со разни ограничени работи, прописи и такси превзел во свои раце или им давал на луѓето за кои знаел дека со ним ќе ја дели добивката. Покрај тоа, тој во Србија задобил и во Србија, особено во Влашка големи имоти кои му донесувале редовни приходи. Со обзир на големината, стопанската развиеност и политичката положба на Србија, тој постанал еден од релативно најбогати владетели на Европа. На крајот триесетите години готовината во неговата благајна изнесувала преку 13 милиони гроша. Ваквата политика на Милош Обреновиќ довело до богатење и општествено издвојување на слојот на селските трговци, кои најдувале можности да работат напоредо со кнезот, ама не и до побрз успон на градовите; во ним и понатаму се работело како во левантската чаршија, а мнозина меѓу трговците и понатаму го сочинувале Грци и Цинцари. Со своите строги, понекогаш и брутални судски и управни мерки, кои ги спороведувал во дело неук и неогледен чиновнички апарат, со разни облици на присвојувања на имоти и монополизирање на трговијата, Милош Обреновиќ ставил под свој непосреден надзор и влијание не само на стопанскиот живот туку и развојот на општеството. Во све тоа тој се раководел со едно основно начело покрај себе да не дозволи било чиј успон или истакнување. (Тој никогаш немал национално српско чувство- такво никогаш немало, Р.И.)

Протести и побуни против начинот на Милошевото владеење доаѓало од разни страни, од учени луѓе, трговци и селани. На кнезот му е префрлувано што владее потполно лично и преку недостојни соработници, што претерува при прилика втерување порези и кулук, што не го почитува ничиј имот, чест и достоинство и што на луѓето им оневозможува во нивните работи. За тоа на кнезот Милош не само да му пишел Вук Карачиќ (1832), туку и, пред него, Стефан Живковиќ Телемак, Никола Николајевиќ, Лазар Тодоровиќ, Симо Милутиновиќ, како и селаните од своите собири. Овие дописи, а понекогаш и памфлети и пашквили, во некои случаи биле повод на немири и буни, во колку Милош, докопувајќи се на тие списи, своите непожелни советовци пред тоа не би ги уништил. Програмот измена на системот на власта, општественото уредување и начинот на стопанисување го составил 1825. година и Милоје Ѓак, покренувач на буната која ги зафатила поедини краиш-

та на Крагуевачката и Смедеревската нахија. Во Ѓаковата буна готово исклучиво учествувале селани, востанувајќи против злоупотреба на власта, порезите, кулукот и богатењето на нивна сметка. Ама, еден од најважните захтеви на Милоје Ѓак бил обезбедување на слободното трговско работење и промет. Милош Обреновиќ брзо и немилосрдно ја загушил Ѓаковата буна, а потоа завел уште построг режим. Е занимлив чинителот, чие потекло треба да се бара во претходните востанички борби и во личната слобода и поседот на селанството, дека Милошевата власт повеќе поттикнала отколку ја загушила заинтересираноста на најшироките слоеви за внатрешните политички прашања, што ќе постане трајно обележје на обновената Србија.

Незадоволството со Милошевата влада постанало уште поголемо од тренутокот кога тој, добивајќи го султановиот хатишериф 1830, постанал крајно самоволен и груб во своето истакнување на личната власт. Во тоа била Милошева владетелска грешка. Оти, тој почнал да ги истакнува својата пренагласена осиноост во време кога Србија се ослободила од најважните грижи околу својот опстанок и положбата и кога во неговото друштво можело да се запази слој народни старешини и високи чиновници кои, некогаш понижни на кнезот, и сами почнале да захтеваат со него да ја делат власта. Тома Вучиќ Перишиќ, Аврам Петронијевиќ, Милутин Гарашанин, браќата Симиќ и други истакнати Милошеви соработници и народни старешини, кои со добар дел го започнале својот успон како негови луѓе, пред све барале земјата да добија устав како основа на лична и имотна безбедност и со извесни политички права. Пред захтевите на уставобранителите кнезот Милош морал да попусти со тоа што 1833. година народното незадоволство се претворило во отворена буна, која избила во Крагуевачката и Јагодинската нахија под водство на Милете Радојковиќ. Основните захтеви на ова движење, наречена Милетина буна, биле во тоа на народот да им се даде лична и имотна безбедност, да се овозможи слободна трговија, укини кулукот и смалат порезите. Овие захтеви потсетувале на пораните предупредувања на поедини луѓе или група на кнезот Милош, ама во нивна основа било и свесно сознание дека прашањето на политичкото уредување на Србија не може да се реши без донесување на устав. Година дена пред Милетовата буна Вук Караџиќ му пишен на кнезот Милош дека во Србија сите луѓе говорат едино за уставот (конституција). Сретенскиот устав (1835) бил составен во духот на западните либерални идеи, и воглавно ги задоволил народните захтеви. Со овој устав покрај тоа, Србија е дефинирана како држава, е озаконето наследното кнежевско достоинство и, со нивниот опис, е воведен ред во српските инсигнии (грб и знаме). Ама, поради неговиот либерален карактер, Сретенскиот устав одма го оспорице Турција, Русија и Австрија, и тој е укинат. Борбата измеѓу кнезот и уставобранителите, ипак, не престанала. Милош Обреновиќ настојувал да го оневозможи донесувањето на новиот устав поготово поради тоа што Русија захтевала во Србија да се воспостави совет кој со кнезот би ја делел власта. Затоа водачите уставобранителите, сметајќи се преодредени за членови на советот, и побарале ослонец во Русија. Составен во Цариград, поради што и добил назив Турски устав (1838), новиот врховен закон на Србија предвидувал воведување на совет составен од доживотни членови. Како не сакал својата власт да ја дели со други установи, Милош Обреновиќ 1839. година ја предал својата положба на синот Михаило и ја напуштил Србија. Знаејќи дека политиката на кнезот Михаило ќе зависи од волјата и упатствата на неговиот татко, без обзир што тој се најдува во емиграција, покрај тоа решен свое-

то учество во власта да го преобрази во своја превласт, уставнобранителите ја продолжиле борбата. Побуната ја организирал Тома Вучиќ Перишиќ, еден од највлијателните луѓе во Србија, вешт за закулисни работи и изненадни потези, со далекусежни последици. Во Вучиќевата буна, 1842, побунетите однеле победа над кнежевската војска. Кнезот Михаило пребегнал во Земун, а уставнобранителите, на спобранието, го избрале за кнез Александар Караѓорѓевиќ, вождовиот син“.

Српското кнежество било кнезово. Тој сите ги истребил кои него му пречеле. Бидејќи Србија немала устав, таа не можела да има било што државнотворно

ВЛАДА НА УСТАВОБРАНИТЕЛИ

„Создавање на бирократски режим. Новиот режим во Србија доспеал во полна зависност од неговите творци. Како преставници на високата бирократија, народните старешни и богатите трговци, уставнобранители знаеле да го искористат начинот на кој новиот владетел на Србија дошол на престолот. Ни по своите лични особини на Александар Караѓорѓевиќ не одавал човек доволно енергичен и вешт да би ја неметнал својата лична власт. Ипак, уставнобранителите на почетокот имале многу пречки во заведувањето на сопствениот режим. Обреновиќи преку своите приврзаници предизвикувале немири, се јавувале движења во народот, како и сукоби меѓу негативниот став на Русија спрема извршените промени. Све тоа достигнало врв на избивањето на катанската буна (1844), кои ја предизвикале приврзаниците на свргнатата династија; ама, со сламувањето на оваа буна нередовната состојба е приведена на крај.

Уставнобранителскиот режим во суштина е со чиновнички карактер. Најважниот орган на власта бил Државниот совет кој морал да се ослони на добра организиран управни и судски апарат. Со заслуга на Јован Хаџиќ, правник, историчар и песник (под псевдоним Милош Светиќ), Србија 1844. добила Српски граѓански законик, работен спрема австриското законодавство. Законикот го зачврстил правниот поредок во земјата и го поврзал за државната администрација. Веќе од Караѓорѓевите времиња во Србија се сметало дека способното чиновништо е основа на државното уредување, па на прво место со таа цел се отворени школи и упатувани питомци во странство. Кариерата во државната служба се сметала најкорисна и најистакната, и поради неа се вложувало све повеќе напори во образувањето на младежот; чиновничкото звање обично претпоставувало професорско занимање во Лицејот. Уставнобранителската влада организираше управа за окрузите, срезовите и општините, сврзани за централните органи на власт. Заедно со мрежата судови, оваа управа обезбедувала основна лична и имотна сигурност, и се потчинувала на населението со еднаков правен третман. Со тоа се создадени темели за позабрзан стопански развој, посебно за напредокот на извозната трговија, а тоа овозможило јачање на граѓанството и создавање на погодно тло за понатамошно продирање на либералните идеи во Србија. Бирократската влада на уставнобранителите, меѓутоа, не одела понатаму од давање на овие права, така да политичкиот живот го задржувала во тесни рамки, кои не одговарале на дотогашните традиции на Србија. Раководејќи ја целокупната политика, уставнобранителите својата влада постепено ја претворувале во чиновничка олигархија, и со тоа новите либерални нарастувања морале да дојдат до сукоб.

Начертание. Во надворешната политика, уставобранителите се приджувале на началата на државниот разлог, така вниматено одбивале Србија да се поврзе за политиката на било која сила, поготово Русија. Средствата за војна и револуцијата се сметале опасни за зачувување на она што веќе е создадено. Најгрижливо се одржувани односите со Австрија, ама не од политички туку од стопански разлози. Во приближување со западните земји, Франција и Англија, се видела можноста на неутрализирање на австрискиот и, поглавито, рускиот престиж на Балканот. Врските со европските земји, све почесто и пораспространети, се користени ипак заради српските и балканските пропаганди и најдување на сојузници меѓу оние кои со наклонетост пишеле за положбата на христијаните во Турција и смислувале акција околу нивното ослободување. Веќе од Милошевата власт, главна акција на Србија меѓу Србите во Турција и кај другите балкански народи се сводело на политичка и просветна пропаганда. Во Србија се примани избеглиците од разни земји, од Босна и Херцеговина, Црна Гора, Косово и Метохија, Македонија и Бугарија. Белград постепено постанувал прибежиште и на поистакнати поединци кои ги напуштале својата земја, ама продолжувале да работат на нејзиното ослободување. Пошироките слоеви се задобивале за српска пропаганда на испратување парична помош и испраќање на литургиски книги и учебници. Веќе во Милошево време во Србија е печатено околу 30 книги на бугарски јазик. Оваа пропагандна работа на уставобранителите во целина го превзеле, давајќи му пространа основа. Тие ја прифатиле идејата, веќе порано создадена, дека балканското прашање може да се реши едино со создавање на национална држава, под услов, напредо со тоа, да се создаде и српско обединување. Србија продолжила за себе да ги поврзува жителите на Босна и Херцеговина, меѓу останатите и босанските фрањевци, се трудела околу соработката со Црна Гора, им помогнувала на поединци и ги потпирала движењата во Стара Србија и Македонија и материјално ја обезбедувала работата на бугарската пропаганда; на оваа работа, таа наоѓала поуздан ослонец во културното и просветното делување на Србите во Австрија. Покрај тоа, уставобранителите и српската интелигенција вложувале посебен труд на нивната пропаганда да се прошири и во западните земји и да се популаризира мислењето и делувањето на странците кои со симпатии се свртиле кон Балканат. Тоа особено се однесува на полската емиграција, со која раководел кнезот Чарториски и која воспоставила присна соработка со владата со уставобранителите и интелигенцијата во Србија. Еден од претставниците на оваа емиграција, Фрањо Зах, кој со својот живот и кариера се поврзал со Србија, сочинил 1844. година политички мемоар, спрема кое настанало знаменитото Начертание на Илија Гарашанин.

Основната идеја на Гарашаниновото Начертание се состои во тоа да Србија не може да опстане меѓу големите сили. Таа ќе ја доживее судбината на малиот брод од кого огромните бранови го фрлаат на разни страни и најпосле го разбиваат за стените. Поради тоа тој мора да има две цели: да го обедини српскиот народ и да се работи на ослободувањето на другите балкански народи со начело 'Балканот на балканските народи'. Начертание не било званичен план на надворешната политика на Србија, ама ова од него многу не се разликувала, поготово кога се земе во обзир дека Србија во втората половина на XIX век ќе го следи примерот на Кралството на Сардинија и неговиот министер Кавур“.

Меѓутоа, никогаш немало сардински етнички народ, како ни српскиот.

„Раководејќи се со сфаќањето дека Србија ќе ја оствари својот национален програм ако во надворешната политика не се поврзе ни за една од големите сили, уставобранителите вложиле големи напори да ја зачуваат неутралноста на својата земја за време на кримската војна (1853-1856). Принудена на влезе во војна не само против Турција туку и против Франција, Англија и Сардинија, со Австрија која, уз поддршка на Прусија, се заканила дека неутралноста ќе ја напушти ако руските трупи влезат на територијата на романските кнежевства, Русија настојувала, како нејзин заштитник, да ја вовлече Србија во војна. Србија се трудела да ја сочува неутралноста со тоа што на неа, во тој смисол, и Австрија и Турција извршиле воен притисок. Покрај тоа, Портата се обврзала после завршување на војната дека не ќе ја оспорува автономната положба на Србија без обзир што се најдува во војна со Русија како нејзина заштитница. Војната се завршила со пораз на Русија и мировен договор склучен во Парис, 30. март 1856. година. Србија го сочувала своето автономно кнежество под султановиот суверенитет, со тоа неа таа положба да и ја гарантира не само Русија туку и концерт сили кои го потпишале договорот. Со одредбите на Парискиот договор е обезбедна слободна пловидба низ Дунав како река на меѓународно значење. Со тоа Србија добила поповолни услови за развиток на трговијата.

Светоандрејско собрание. После завршувањето на кримската војна, Србија ја зафатила голема политичка криза. Сукобите измеѓу кнезот Александар Караѓорѓевиќ и Државниот совет биле све поостри. Дошло да расцеп и меѓу уставобранителите. Едната струја ги продводела кнезовите противници Илија Гарашанин, Тома Вучиќ Перишиќ и Миша Анастасијевиќ. Тоа била ‘Правителствена’ или ‘Кајмакамска’ партија. ‘Кајмакамците’ биле единствени во мислењето дека треба да се свргни Александар Караѓорѓевиќ, Едни, меѓутоа, предложувале кнезот треба да се замени со намесништво во кого би биле сите три прваци; постоеле и предлози да се доведе кнез кој не би бил Караѓорѓе ни Обрновиќ. Друга струја ја сочинувале оние членови на Државниот совет кои останувале приврзани на Александар Караѓорѓевиќ. Тоа била ‘Књажева’ или ‘Коначка’ партија. Покрај овие струји, со времето све повеќе доаѓало до изразување на група млади интелектуалци, школовани на западните универзитети, кои во Србија ги обновувале либералните сфаќања и настојувања. Младите либерали захтевале слободни стопански односи, претворување на народното собрание во врховен законодавен орган и поактивна надворешна политика на Србија во цел проширување на границите и обединување на Србите. Во внатрешните политички сукоби, тие се поврзани со правците на опозицијата меѓу уставобранителите, И. Гарашанин, Т. Вучиќ Перишиќ и М. Анастасијевиќ. Во тек на оваа политичка криза е откриена тв. Тенкин заговор, кој ја сковал еден од членовите на Државниот совет под водство на Стефан Стефановиќ- Тенка, со цел да се припреми кнежовно убиство (септември 1857). Заговорниците се казнети, а нивниот водач е осуден на смрт. Портата, меѓутоа, го принудила кнезот осудените да ги врати во Државниот совет. Стефан Стефановиќ- Тенка е помилован и прогонет во Турција, откаде се вратил после смената на престолот.

Под притисок на позицијата, кнезот бил принуден да свика народно собрание, кое заседувало од 11. декември 1858. до 31. јануар 1859. година. Светоандрејското собрание на прво место го решава прашањето на уставното уредување на Србија и престолот. Sprema актот на оптужба, кој против Александар Караѓорѓевиќ

го поднеле Илија Гарашанин и Јеврем Грујиќ, кнезот е прогласен за виновник на сите народни неволји. Кнезот одбил да абдицира, и се склонил кај Турците во белградската тврдина. Со одлука на собранието, 23. декември, Александар Караѓорѓевиќ е исфрлен од кнежевската положба, а за кнез на Србија е прогласен Милош Обреновиќ. Собранието, покрај тоа, донело закон за народното собрание, ама ова не е преобразено во законодавен орган на власта, како што захтевале либералите, туку останало советодавен орган. На собранието е истакнато начелото на неутралноста на Србија, засновано на немешање на страни држави во нејзините внатрешни работи. На Светоандрејското собрание не се остварени идеите на младите либерали, ама на него го изгубиле поверувањето не само на оние советници кои го подржувале Александар Караѓорѓевиќ, па во последен час покушале со помош на војската да го растераат собранието, туку и оние советници кои, како претставници на уставобранителската олигархија, работеле на кнежевото оборување, посебно на Тома Вучиќ Перишиќ за кога побарале да се стави под воен суд. Улогата на Светоандрејското собрание не може едино да се сведе на извршени династички преврати. Уставобранителските водачи предизвикале слом на режимот кого самите го создавале, и тој акт не можел да се одржи на власт. Младите либерали не ги оствариле своите идеи, и пред ним се отворале два пата: да се приклонат на новиот режим, да ги прифатат чиновничките кариери и постепено да завршат како конзервативци, или да останат одани на своите младински идеали и да се поврзат за новите генерации на либерали и национално револуционери. Овие дилеми ќе биде едно од обележјата на другата влада на Милош и Михаило“.

На стр. 577 е поднасловот Србија и прв балкански сојуз.

СРБИЈА И ПРВ БАЛКАНСКИ СОЈУЗ

„Втора влада на Михаило Обреновиќ. Кнезот Милош Обреновиќ умрел 26. септември 1860. година. Мада неговата друга влада била краткотрајна, а во внатрешната управа тој не се одрекувал од методите кои и пред му биле својствени, Србија веќе во тоа време започнала со акцијата големите сили да се заинтересираат за поделбата на Балканот. Таа улога ја превзел принцот Михаило, кој посетил неколку европски престолнини и посебно се заложил во улога на заштитник на Србија да се појави Наполеон III, кој во тоа време, со истапување против Австрија, ја подржал работата на италијанското обединување. Покрај тоа, кнезот Милош захтевал од Портата турско население да се исели од српските градови, поново да се признае наследност на кнежевското достоинство во Србија, да се промени Турски устав од 1838. година и да се олесни положбата на српскиот народ во Турција.

Во соработка со Илија Гарашанин, министер на надворешни работи, а во согласност со настојувањето на младото нарастување на либералите, кнезот Михаило, одма по превземање на власта, започнал жива делатност на потполна државна еманципација на Србија и на национална пропаганда заради ослободување и обединување на сите Срби. Како основа на оваа акција послужило Гарашаниновото Начертаније. Српското прашање требало да се реши во знак девиза ‘Балканот на баланските народи’, те. во соработка со Црна Гора, Романија и Грција, ама со потчинување на жителите на Босна, Бугарија и Македонија. Оваа политика, која нарочито го подржале младинските кругови, ја поттикнала плимата на националното чувство,

а нејзините први видливи резултати било ослободување на градовите од Турците. На почетокот на јуни 1862. година дошло до сукоби измеѓу турското и српското население во Белград, а потоа Турците од тврдината го бомбардирале белградскиот варош. На конференцијата на претставниците на големите сили во Канлиц во јули 1862 донесле одлука дека од Белград, Шабац, Смедерево, Ужице и Кладово да се исели турското население и да се порушат тврдините Соко и Ужице. Во градовите на Сава и Дунав требало да остане едино редовната турска војска. Кнез Михајло продолжил со напорите од Србија да се иселат сите Турци и султанот да му ги повери градовите на чување. Тоа е остварено 1867. година. Со голем дел, муслиманското население во Србија било од јужнословенско потекло, а тоа е населено во поедини градови и села на босанска Посавина, до Уна. Во некои од тие места поедини махали и денес се називаат ужички, шабачки, белградски итн.“.(Верски народи,Р.И)

Значи, во 1867 година немало српска држава со свој српски народ.

„Најважно дело на кнезот Михајло во надворешната политика без сумливост е склопување на балкански сојуз. Неговата акција е значајна со тоа што пред сојузот се остварувал со споразум на Србија со поедини балкански држави или народни претставници. Договорот за сојуз со Црна Гора, постигнат во септември 1866, го предвидувал неговото обединување на чело со кнезот Михајло. Споразумот со бугарските емигранти, насобрани околу Крсте Раковски и Добротворното друштво, имал за цел создавање на јужнословенско царство (1867). Истата година, во август, е склучен сојуз со Грција, а потоа, во февруари 1868, и војна конвенција со Влашка и Кнежевство Романија. Бидејќи 1866. е исфрлен од власта домашниот кнез Александар Куза, на престол го довел Карол I Хоенколерн. Србија со Романија склучила договор за пријателство.

Мада Србија вовела општа војна обврска (народно војводство), нејзините можности да влезе во војна пресметка со Турција биле уште секогаш неповолни. Извозот на земјоделски производи стално растел. Занаетите напредувале и све повеќе, особено след прилив на дојденци од Австрија, местото со ориентален добива европски вид. Подигнувањето на индустријата и отворување на рудниците потекнува од времето на уставобранителите (прва фабрика во Белград, постепено сместување на индустријата во базен на средното Поморавје, отворување на Мајданпек). Ама, и покрај тоа, Србија била недоволно економски развиена и сиромашна за посмели потфати во надворешната политика. Се чини, ипак, дека Србија најповеќе ја спатувал сталниот дипломатски притисок на Австрија, како и чинител дека ослободувањето може да се постигне со рушење на едно отколку две царства.

Во време на кнезот Михаило Србија била разапната измеѓу вистината и илузијата. Кнезот владеел апсолутистички, ослонувајќи се све повеќе на постарите генерации политичари која ја наследил од уставобранителскиот режим и која била со конзервативни сфаќања. Народното собрание изгубило карактер на врховен орган на власта со законодавните интервенции, а Државниот совет бил составен од чиновници зависни од кнежевска волја. Државниот систем е централизиран со потчинување на локалните управи со одлука на средишната власт. Напоредо со тоа, кнез Михаило во надворешната политика све повеќе се приклонувал на државниот резон, несумливо и по углед на држењето на Сардинското Кралство и нејзиниот министер Кавура; ама, тој губел од вид дека Србија и балканските земји ја немаат онаа меѓународна поддршка која ја добила Италија во борба за своето обединување. Кне-

зот Михаило во почетокот предизвикал голема надеж на младите либерали и младината. Ама, младината со времето све често се собирала во сопственото политичко движење, со својата идеологија и ослободителната програма. Таа, најпосле, во Нови Сад 1866, образувала и своја организација. Обединетата младина српска (меѓу чии води најповеќе се истакнал либералот Владимир Јовановиќ (1833-1922), мошне образован во политичките и економските науки, правото и историјата), го прокламираше како своја најважна цел ослободување и обединување на Србија постигнато со посредство на национална и културна пропаганда, а потоа и со војна против туѓина. Во еден позен тренуток младинците го обновиле романтизмот во книжевноста, се ослониле на народните преданија и индивидуалните права на човекот. Поединци почнале да ги застапуваат идеите на руските радикални демократи, народници, западни социјалисти-утописти и претставници на класичната политичка економија. Филозофските начела на Кант и Хегел почнале да му отстапуваат место на идеите на позитивизмот. Една генерација била зафатена со големи идеи на превирање, со обележено доведување во склад често неспособни сфаќања. Ипак, таа била поврзана со заеднички програм на националното ослободување и нестрпение тој програм, спротивно на политиката на кнезот Михаило, што порано да се оствари.

Кнезот Михаило е убиен при прилика на шетањето во Коштуњак, 29. мај 1868. година. За нов кнез е прогласен Милан Обреновиќ, четиринаесетгодиен внук на Јеврем Обреновиќ, братот на кнезот Милош. Како што Милан бил малолетен, власта ја вршеле намесниците, Милоје Петровиќ Блазнавац, Јован Ристиќ и Јован Гавриловиќ, и тоа до 1872. година, кога кнезот ја превзел власта во своите раце и ја поверил владата на Блазнавац. За време на владата на намесништвото најголемо влијание имал Јован Ристиќ (1831-1899), историчар на дипломатијата, писател на првата српска историја на книжевноста, еден од водачите на десните либерали. Најважно дело на намесничката влада било донесување на уставот на народното собрание во Крагуевац 1869. година, кој на граѓаните им дал повеќе лични и политички права, а на владетелот во законодавната работа му ја ограничил ингеренциите на народното собрание. Овој устав означувал почеток на политичкиот живот на Србија и основа за образување на странките. Средиште на тој политички живот постанало народното собрание за кое се бирани пратеници со обврзано одржување на избори после секој четири години. Со овој пат се воведени во решавање на најважните прашања на земјата на сите општествени слоеви, па и на селските маси, кои од времето на кнезот Милош со свои чести истакнување на захтеви и буни постанале присатни како политички чинител, а од уставот 1869. почнало да се даваат првите трибуни во народното собрание. Адам Богосављевиќ (1844- 1880) и Ранко Тајсиќ (1843- 1903) говореле и пишеле во име на селството, оптеретено со општа негрижа, бирократија и зеленаштво, изложено на сиромашење и лишење на политичките права. Со тоа се создавани општествени услови и расположение за појавата на радикалното движење и социјалистички идеи.

Почетоци на социјалистички движења. Милан Обреновиќ настојувал во Србија, слично на своите претходници, да заведе личен режим. Тој влијаел самоволно, водел живот со кој намерно се одвојувал од својата средина, е изразуван презир спрема учеството на народот во власта преку демократските установи и најдувал соработници спрема тренутната волја и потреба. Владата 1873. година му ја поверил на Јован Ристиќ, потоа на конзервативците и најпосле, 1875, го растурил собра-

нието. Стопанскиот и општествени развиток на Србија, меѓутоа, веќе стоел во спротивност на институционалните можности и менталитетот на едно лично владеење. Индустијата се развивала споро, поради што и со законот од 1873. вложувањето на капиталот во производството, без обзир на неговото потекло, добило гарантирани повластувања. Во зависност од пазарот, занаетчиството се прилагодувало со нови потреби, поедини гранки се развивале, ама тоа во целина се најдувало во база на распаѓање на старите еснафи и постепено пропаѓање. Трговијата, напореда со тоа, стално напредувала, оти Австрија биле купувач на готово сите земјоделски вишоци на Србија. Преку трговските мрежи и зеленаштва капиталот веќе во шеесетите и почетокот на седумдесет години извршил снажен продор на село, што довело до распаѓање на семејните задруги и продавање на имотите на задолжени селани. Прва српска банка е основана 1869, а 1873. година гарантиран со закон минимумот на селскиот посед кој може да се продаде за долг. На средината на седумдесетите години во Србија било околу 5% селски семејства без земја.

Србија немала модерен индустриски пролетеријат кој на Запад бил општествена основа на социјалистичкото движење. Аме, нејзините внатрешни полтички и општествени проблеми предизвикале незадоволство на пошироките слоеви, поготово селските, и загриженост на еден дел на интелегенција, посебно она која се школувала во странство. Покрај тоа, Србија имала свои слободарки традиции, уште секогаш живи остатоци на локалните народни самоуправи и народот кој, како целина, од првото востание не се борел само за национално туку и за социјално ослободување. Романтичарската идеи на Обединетата младина српска покажувале све повеќе недоволни, иако веќе нивните носители захтевале поширока либерална слобода, потреба на народно просветување и посигурен економски развиток на демократска власт и посигурен економски развиток, демократска власт и угледување на установите на некогашното самоуправно српско општество. Обединувањето на младината на српска престанала да постои како организација веќе 1872. година и тоа не само поради ометување на маѓарските власти на територијата Војводина. Српската книжевност повеќе не се најдувала во тренутиците на свитањена реализмот, а во науката преовладувале позитивистички методи. Меѓу историчарите, Иларион Руварац ја започнувал својата победоносна битка против романтичарите и нивното ослонување на историјата на легендата и толкувањето на минатото спрема националните потреби. Борбата на Вук Стефан Караџиќ и Ѓура Даничиќ за народен јазик и фонетски правопис била веќе завршена. Вуковата идеја повеќе никој не ја оспорувал кога владата на Србија, 1868, го вовела неговиот правопис и званична употреба. Посебно поттикнување на општественото движење и идеи дала Париската комуна (1871), која предизвикала голем одек во Србија. На комунарите во слава пишеле песници Јован Јовановиќ Змај и Ѓура Јакшиќ, а Светозар Марковиќ во Раденик ја бранел Комуната и го објаснувал нејзиното значење. Меѓу учениците и студентите се создавани тајни друштва, комуни. Во време на опаѓање на националниот занос на младината, кога меѓу духовите почнало да се јавуваат знаци на малодушност, Париската комуна имала значење на поттикнување; ги истакнувала оние кои предупредувале на озбилност на социјалните проблеми.

Во вакви прилики делувал Светозар Марковиќ (1846-1875), основач на социјалистичкото движење во Србија и прв теоретичар на реализмот во српската книжевност. На студиите во Русија и Швајцарија Марковиќ се запознал со идеите на рус-

киот револуционерни демократи, Чернишевски, Писаров и Доброљубов, со списите на социјалистите- утописти, со научниот социјализам на Карло Маркс и работата на Првата интернационала. Враќајќи се во Србија 1870, Марковиќ, 1871. година, го покренал првиот социјалистички лист на Балканот, Раденик. Бидејќи година дена, е принуден тоа да го направи, провела како емигрант во Нови Сад, Марковиќ 1873. се вратил во Србија, каде, предано работел, ги издавал листовите Јавност, Глас на јавноста и Ослободување. Од пожаревачкиот затвор, во кого провела девет месеци, излегол тешко болен. Умрел во Трст, 26, февруар 1875. година. Учењето на Светозар Марковиќ било социјалистичко, иако на него, наредо со Карло Маркс, влијаеле и други социјални мислители на XIX век. Ослобувајќи се, делимично, и на либералното движење, Марковиќ во него нашол извор на своите сфаќања за индивидуалната слобода и претставничкиот карактер и изборноста на органот на власта. Тој своето движење го поврзал и за наследството на српската историја, со што постигнал знатен степен на оригиналност. Во своето најважно дело на Србија на Исток Светозар Марковиќ бирократскиот режим, во кого видел узрок на готово сите непогоди на српскиот народ, се спротиставил на сочуваната традиција за здружниот и самоуправниот живот, и во ним нашол една од основите на општственото преобразување. Во истото дело тој ја дал и својата концепција на решението на националниот однос на Балканот. Одречувајќи и го на Србија правото да биде хегемон на ослободувањето на балканските народи, тој решението на Источното прашање го видел во заеднички напори на сите народи на Балканот да се уништи туѓинската власт, а во федерацијата на слободни балкански народи го наоѓал решението на меѓусебни односи. Во областа на книжевноста Марковиќ захтевал 'демократизација на уметноста' како писателите пореалистички би ја прикажувале својата епоха и би послужиле на народното просветување. Влијанието на Светозар Марковиќ на политичкиот и културниот развој на Србија бил единствен, огромен и пресуден. Тој со својата појава означил не само почеток на социјалистичкото движење туку и општиот успон на прогресивните и демократските идеи и движења. Година дена после Марковичевата смрт, 15. февруари 1876, избиле први работнички демонстрации во Крагуевац. Бидејќи на општинските избори добиле мнозина, следбениците на Светозар Марковиќ, меѓу кои мнозина сочинувале работници на Тополивницата, фабриката на оружје, демонстрирале на улиците на Крагуевац за одбрана на своите права, а против оние кои покушувале да им ја одземат власта. Демонстрантите носеле црвено знаме со натпис Самоуправа. Во следната фаза на политичкиот развој на Србија започнала создавање на странки, од кои Радикалната странка се ослонила на идеите на Светозар Марковиќ“.

Стр. 585 е Источна криза 1875- 1878 година, со Босанско- херцеговачко востание и Војната на Србија и Црна Гора и интервенција на големи сили.

ВОЈНАТА НА СРБИЈА И ЦРНА ГОРА

„Војната на Србија и Црна Гора и интервенција на Големите сили. Востаниците во Херцеговина и Босна барале граѓанска еднаквост, слобода на верата, заштита на насиља на државните органи, укинување на кулукот и обуставување на злоупотреба при присобирање на порезот и дажбината. Плашејќи се на интервенцијата на големите сили, Портата во декември 1875. година издала ферман за реформи

за цела царевина. Востаниците меѓутоа, не им верувале на турските обеќања, бара- ле гаранција и изјавувале дека на прво место бараат поддршка на Црна Гора, Србија и Австрија. Храброто држење на востаниците им овозможило на Србија и Црна Го- ра да извршат притисок на Портата како би ја натерале на територијални отстапки. Во почетокот, кнезот Милан Обреновиќ, под австриско влијание, одбивал да влезе во војна, а неговиот министер на надворешни дела, Јован Ристиќ, го припремал, по углед на Кавура, планот обединување на Србите да се оствари со придобивање на Русија за заеднички напад на Турција. Ама, јавното мнение оневозможувало било какви оклевања и пресметки.

Да би се зауставил војниот пожар и осујетила интвенцијата на Русија, голе- мите сили на почеток на 1876. година и наметнале на Турција реформиран план, кој се составил австроугарскиот министер Андраши. Sprema овој план, Турција треба- ло на своите поданици да им обезбеди верска слобода; да се укине закупување на порезот; приходите од директните порези да се употребат, под надзор на дома- шните луѓе, во Босна и Херцеговина; спроведувањето на реформите да ги контро- лира комисијата составена од ед еднаков број муслимани и христијани; да се подо- бри состојбата на селаните. На ваквата политика на силата, која очевидно и пона- таму настојувале да ја сочуваат Турција, се спротиставиле словенофилите во Руси- ја, а востаниците изјавиле дека уште едино можат да се надеваат на помош од сло- венскиот свет. Стравот за руската интервенција ги поттикнале западните сили на одлучувачка акција нарочито после избивање на априлското востание во Бугарија, взаемниот колеж на Турци и Бугари и појава на војноборното расположување во фанатизираните маси на Цариград. Све ова ги принудило Србија и Црна Гора на забрзана работа: тие, 9. јуни, склучиле сојуз и војна конвенција за заедничка акција, а на почетокот на јули сојузниците им објавиле војна на Турција.

Со ослободителните потфати на балканските народи големите сили се спро- тиставиле со своите интереси и инструменти на делувања, наметнувајќи ги своите захтеви и Русија како оној од кого балканските Словени очекувале поддршка. На со- станокот царот Александар II и Фрањо Јосиф I во Рајхштат, во јули 1876, е склучен таен споразум кој на босанско- херцеговските вистаници, Црна Гора и Србија тре- бало да им овозможи оставарување на нивните цели во случај на победа и, покрај останатото, јасно го навестувал австроугарското завземање на Босна и Херцего- вина како решение на кризата; покрај тоа чврсто ослонета на дипломаската подр- шка Германија и Англија, Австро-Угарија на Будимпештанската конвенција, е за- клучено со Русија во јануари 1877. година, потполно ги обезбедила своите инте- реси на Балканот на штета на Турција и словенските народи. Со оваа конвенција Русија обезбедила неутралност на Австро-Унгарија во идните војни против Турци- ја, а Австро-Угарија добила право во погодниот тренуток да ја окупира Босна и Хе- рцеговина.

Во меѓувреме, Србија и Црна Гора војувале против Турција со нееднаква среќа. Додека црногорската војска однела две големи победи, на Вучји Дол и на Фудини, српската војска доживеала неуспех затоа што, слабо наоружана и недовол- но обучена, превзела операција во четири правци, спрема Ниш, Тимок, Сјеница и Босна. За тоа време, во Цариград е свргнат од престолот болесниот Мурат V, цар- ството го превзел Абдул Хамид II, а Мидхат- паша на крајот на 1876. го прогласил уставот, со кого се изедначени сите поданици, е зајамчена слободата на верата, се

установени сенатот и пратеничкиот дом и се донесени одредбите за слобода на печатот и политичките зборови. Све е направено привремено да би се избегнала интервенцијата на големите сили кои делувале преку цариградската конференција на амбасадорите. Турција, покрај тоа, заклучила примирје со Србија и Црна Гора. Додека со Србија, 1. март 1877, е склучен мир, Турција, 10. април, ги одбила условите на Црна Гора, со која продолжило војувањето. Готово истовремено, на крајот на април, во војна влегла и Русија, искористувајќи го одбијањето на Турција, спрема препораката на конференцијата силите во Лондон, склучила мир со Црна Гора и спровела реформи под контрола на силите. Превласта на словенофилите во руското јавно мислење видно влијаело на донесување на оваа одлука. Влегувајќи во војна, Русија ги упатила своите одредби во Молдавија и Ерменија. Поради тоа романскиот кнез Карол, прогласувајќи независност на својата земја, поитал да објави војна на Турција (во мај 1877). Русија, Црна Гора и Романија, се придружиле, во декември, и Србија. Руската војска брзо ја запоседнала северна Бугарија, ама наскоро пола година се задржала сламувајќи го турскиот отпор во гудурите на Балканот (опсада на Плевна). На почетокот на 1878. година руските трупи влегле во Едрење, а нивните претходници допреле до Чаталце и Егејско море. Овој пат, Србија во војната постигнала голем успех, и ги ослободила краиштата околу Нишава, Топлица и Јужна Морава (градови, Ниш, Пирот, Лесковац, Врање и Куршумлија). Црногорците, после тешки боеви водени во канецот Дуга и на приодите Никшиќ и Спужа, го завршиле војувањето победоносно, и ослободувајќи ги Жабјак, Никшиќ, Билеќе, Спуж, Подградец, Бар и Улцињ“.

Се говори за ослободување. Всушност се работи само за освојување на туѓо.

„Продорот на руската војска во близина на османовата престолнина и Морезот ја предизвикал Англија да ја земе во одбрана Турција упатувајќи ја својата флота прво до Дарданелите, а потоа и пред Цариград. Под овој притисок, Русија, 31. јануари 1878, склучила во Едрење примирје, со кое е обфатена и Романија, Србија и Црна Гора, а потоа во Сан Стефан, недалеку од Цариград, и мир со Турција, 3. март 1878. година. Српската влада благовремено ја обавестила руската Врховна команда за своите захтеви, а кнезот Милан и порачил на ‘српската војска нема да го остави Ниш па све и руската војска да ја нападне’. Со одлуките на сан-стефанскиот мир Црна Гора добила независност и територијално проширување со градовите Никшиќ, Жабијак, Гацко, Спуж, Подгорица и Бар. Независност добила и Србија, ама со незнатно проширување во Нишкиот санџак и спрема Нов Пазар и Митровица (без тие градови). Во Сан-Стефано е создадена голема бугарска држава, која требало да ја обфаќа Бугарија северно и источна Румелија јужно од Балканот, ама поголем дел на Македонија и делови на Србија. Границата требало да оди по западните меѓи на подрачјето Врање, Куманово, Кочани, Тетово и Охрид на устието на Вардар, Струма и Места. Романија добила независност и Добруца како територијално зголемување. Босна и Херцеговина би останала во рамките на Турција, ама со автономија образована во смисол на предлог на цариградската конференција на амбасадорите. Покушувањето на Русија со договорот во Сан-Стефан да ја обезбеди својата превласт на Балканскиот полуостров предизвикал протест не само на големите сили туку и на Србија, Романија и Грција. На Србија и е одговорено дека на царската влада пред све им било до руските, потоа до бугарските и на крајот до српските интереси. (Нивните интереси биле само едни: да се грабне Македонија, Р.И.)

Договорот во Сан-Стефан е поништен со одлуките на Берлинскиот конгрес, 13. јуни- 13. јули 1878. година. На овој конгрес му претходел таен споразум на Англија и Турција, кој Диздарели го искористил Британија да го добие отровото Кипар во нахнада за нејзиниот заштитен став. Србија можела да се ослони едино на Австро-Угарија, така да Јован Ристиќ за обеаната помош го потпишал со Андријаш, 26. јуни; споразумот, спрема кој Србија се обврзала дека ќе ја изгради пругата Белград- Ниш и со сверниот сосед склучи трговски договор или царински сојуз. Претставниците на Србија и Црна Гора немале право на учество во работата на конгресот. Со одлуките на Берлинскиот конгрес Бугарија е образована како автономно кнежество северно од Балканот под султановиот сизеренитет и со народна војска. Јужно од Балканот е образована Источна Румелија, која имала административна автономија, на чело со еден христијански гувернер кого го именувала Портата со согласност на големите сили. На Романија и е признаета независноста. На Русија и е вратен дел на Безарбија измеѓу Прут и Килиј кои неа и се земени со одлуките на парискиот мир 1856. година. Црна Гора добила независност и ослободените градови Плав, Гусиње, Колашин, Никшиќ, Подгорица и Бар. Улцињ и е оставен на Турција. Црногорскиот брег е неутрализиран со право на Австро-Угарија на вршење на полициска власт и санитарна служба на своите поморски снаги. На Србија и е призната независноста, а како териоторијално проширување и се доделени четири ослободени окрузи: пиротски, нишки, врањски и топлички. Спрема англискиот предлог, е одлучено Босна и Херцеговина да ја окупира Австро-Угарија (да не би се 'поново појавила превласт на словенската раса која е малку склона да биде праведна спрема другите'); Австро-Угарија добила право да ги држи своите поседи во Новопазарскиот санџак“.

Се истакна: „Претставниците на Србија и Црна Гора немале право на учество во работата на конгресот“. Тие тогаш не биле држави со свои државни народи.

„Со одлуките на Берлинскиот конгрес не се спроведени без отпори. Во Босна и Херцеговина, каде османската власт ја повинувале ситуацијата, Муслиманите пружале огорчен отпор, иако слабо наоружани, немале никаков изглед на успех со повеќеструко појакиот австроунгарски војн и снаги. Окупаторот ја запоседнал Босна сламајќи ги отпорите од место до место. Тогаш, за тренуток, се појавила и легендарна фигура Хаџи- Лоја, како предводник на муслиманските маси, препуштени на себе, во борба против туѓината. На друга страна, Албанците образовале лига и со оружје ги спречиле Црногорците да им ги одземат Плав и Гусиње, кои Турците ги евакуирале; тие се спротиставиле и на проширувањето на Грција. Кризата е решена 1880. со притисок на големите сили. Турција на Црна Гора и го остапила Улцињ со брегот во замена за Плав и Гусиње. Уз подршка на Англија, Грција ја добила Тесалија и Јужен Епир, а Портата го скршила отпорот на Албанската лига која се спротиставувала на ова отстапување“.

Муслиманите во Босна се бореле против католичката власт, а Албанците за да се одржи Османовата власт. Само Албанците се бореле за власт, за безаконие, со кое тие станале богати. Тие биле само плачкаши на православниот живот со имот.

„Берлинскиот конгрес ја прекинал источната криза 1875- 1878. година напоредно со примена на импријалистичкото и националното начело. Поделбата на Турција спрема начелата на народности е извршена само делимично; место тоа, силите, пред све Австро-Угарија, уште подлабоко зачекориле на балканското подрачје.

Во тоа е еден од основните узроци на новите сукоби, све до избивање на првата светска војна“. (Никаде ја немало/нема Македонија, а само таа била држава, Р.И.)

На стр. 600 се говори за Балкански војни и Сараевски атентат.

БАЛКАНСКИ ВОЈНИ

„Балкански војни и Сараевски атентат. Младотурската револуција и заводувањето на уставниот режим во Турција не донеле подобрување на положбата на христијанските народи. Покушувањето на отоманизација на сите поданици на Турција предизвикал нови побуни, а Турците одговарале се прогони, војни интервенции и колеж. На исток на Мала Азија е извршен колеж на Ерменците во кој страдале околу 30.000 луѓе. Измеѓу 1908. и 1911. пламнале буни во Либан и Јемен. Арбанасите захтевале автономна положба, посебно во финансиите и војската, употреба на народниот јазик и латиницата и задржување на оружјето. Тоа биле одлуки на собранието на арбанаските првенци, кои се повикувале на правата добиени со младотурскиот устав. Против турските потфати да се воведат нови порези и на народот ца му се одеме оружјето, Арбанасите до 1912. година неколку пати дигале востание, и привремено ја земале Приштина и Скопје. Посебен удар на Турција значела војната со Италија (1911-1912), во која го изгубила Триполис. Најпосле, нередите се наставиле во Македонија, каде особено врховистите настојувале да предизвикаат инцидент (фрлање бомби 1911. во џамијата во Штип), а Турците одговориле со колеж на мирното население“. (Скопје само без Арбанси. Овие биле муслимани, Р.И.)

Арбанасите христијани се бореле заедно со Македонците. Напротив, Арбанасите муслимани не биле заинтересирани за самостојна Арбанија. Следи она што во Арбанија било постигнато во културата... било воглавно од тн.Словени и Неарбанаси. Арбанаската нагласеност за муслиманите не држи и создава само збрки.

„Посебно охрабрување на балканските држави да влезат во пресметка со Турција дала Русија која конечно увидела дека мора да признае, и во свој интерес, националното начело во Турција. Споразумот со Австро-Угарија се покажал неможен и покрај договорот од 1897. и 1903. година. Анексијата на Босна и Херцеговина, проект за изградување на Багдадска и Санџакска железница, стекнување на финансиски и војни позиции во Турција и вpletкување во работата Албанија откриле освојувачки прохтеви спрема југоисток не само на Хабсбуршката Монархија туку и Германското Царство. Русија да го признае националното начело на Балканот нарочито заслуга му припаѓа на панславистичкото дело на руското јавно мислење и на некои политичари и дипломати, нпр. рускиот пратеник во Белград Хартвиг (од октомври 1909. до јули 1914). Руската дипломатија посредувала околу приближувањето на меѓу балканските држави, посебно Србија и Бугарија да ги надминат пораните неразбирања. Од другите големи сили, Франција не се спротиставувала на акцијата на Русија, мада националното начело, како основа за решение на балканските прашања, ги признала тек по сломот на Турција на бојното поле (1912)“.

А „порани недоразбирања“ биле само за Македонија. Па само таа постоела.

„Балкански сојуз, склучен 1912. година, се засновал на двостраните договори измеѓу Србија, Црна Гора, Бугарија и Грција. Особена заслуга што се отстранети размириците и што сојузот е склучен му припаѓа на Милован Миловановиќ српскиот министер на надворешни работи, и народначката влада која дошла на вла-

ст во Бугарија 1911. година. Оти, основа на Балканскиот сојуз го чинел споразумот измеѓу Србија и Бугарија, кои имале да се спогодат околу поделбата на Македонија. Тој споразум се состоел од Договор за пријателство и сојуз, кој имал дефанзивен карактер во однос на Австро-Угарија, Турција и Романија, и од Тајниот додаток, кој имал офанзивен карактер во однос на Турција и предвидувал Бугарија да го земе делот на Македонија источно од реката Струма и Родопи, на Србија да и припадне областа северно и северозападно од Шар-планина, додека тв. 'спорна зона' измеѓу Родопи, Шар-планина, Охридско езеро и Егејско море е предвидена автономија, ама и линијата Крива Паланка- Велес- Охрид која таа зона ќе ја поделат на српски и бугарски дел, ако автономијата не би можело да се оствари. За случај на спор е предвидена арбитража на рускиот цар. Споразумот на Србија и Бугарија е склучен 13. март 1912. година. Грчко-бугарскиот споразум е потпишан на 29. мај, додека споразумот на Црна Гора и Бугарија, постигнат во јуни, се сведува на бугарска обврска, дадена усмен пат, дека Црна Гора ќе пружи парична помош во текот на војните операции. Црна Гора и Србија заклучиле политичка и војна конвенција во Луцерн на почетокот на октомври 1912. година. Е предвидена војна соработка во Санџак, на Косово и Метохија. Границите ќе ги одреди заедничка комисија, а во случај на спор ќе посредува грчкиот и бугарскиот крал. Меѓу, балканските држави посебно се склучени и војни конвенции. Наложувајќи соработка во идната војна, српско-бугарската конвенција се обврзала Србија против Турција да мобилизира најмалку 150.000 војници, додека Бугарија морала да ангажира 300.000 војници. Иста обврска превзела и Бугарија и во споразумот со Грција, а оваа требало на боиште да изведе 120.000 војници. Склучувањето на Балкански сојуз 1912. година овозможило уништување на турската власт на Балканското полуострво, ама со своите компромисни решенија постанало основа на идните сукоби.

Пред него што се влегло во војна, балканските држави побарле контрола на реформите и автономија за своите сонародници во Турција. Место одговор, Турција ја концентрирала својата војска на бугарската граница, ја конфискувала во Солун пратката на оружје и муниција за Србија и ги запленила грчките бродови во Цариград. Црна Гора не учествувала во давање захтеви на Турција, и таа ја објавила војната 8. октомври; Бугарија, Грција и Србија тоа го направиле на 17. и 18. октомври. Веќе 23. и 24. октомври српската војска однела голема победа кај Куманово, два дена после тоа влегла во Скопје, и потоа, од 16. до 18. ноември, уште еднаш ја победила турската војска, на приодите на Битола. Со ова турската моќ во Македонија била потполно сломена. Покрај тоа, српската војска избила на море кај Драч и се споила со црногорските трупи кои го опседнале Скадар. Црногорската војска ги завзела Плав, Гусиње и Пеќ и во Новопазарскиот санџак се споиле со војската која во истата област продрела од Србија. Меѓутоа, опсадата на Скадар не донела успех поради австроугарската интервенција. Бугарите ги победиле Турците кај Кирк-Килис, 22. и 23. октомври, потоа го зазеле Лиле- Бургас и продреле до Чатаџи, 40 км до Цариград, бидејќи Едрење го оставиле под опсада. Ама, операцијата на Чаталици и Галиполе не донеле успех, така да Српската врховна команда, одма после кумановската битка, на Бугарија и упатила знатна војна помош. Грците го завзеле Солун, дел на Егејска Македонија и Епир и започнала опсада на Јанина. Во Солун продреле бугарските чети, ама Грците ги исфрлиле“.

Се говореше, Арбанасите се бореле против Турците. Па нив никаде ги нема.

„Додека Франција, после првите сојузнички победи, со својот предлог големите сили да ја изјават својата незаинтересираност на Балканот всушност го признала начелото на народностите во тој дел на Европа, Австро-Угарија ги концентрирала трупите на српската и руската граница и го истакнала захтевот да се напушти опсадата на Скадар, на Србија да не и се дозволи излез на море и да се образува автономна Албанија. Италија била согласна со овој предлог, ама под услов образувањето на албанската држава да не доведе до остварување на австроугарските аспирации во областа на Јадранско море. Виенската дипломатија помислувала и на компромисна спогодба со Србија под услов во неа да добие трговски привилегии и со неа да склучи царинска унија. Главен ослоноц во својата политика на Австро-Угарија се најдувал во Германија. Мада немало намера поради неа да се влезе во војна, Русија ги подржала претензиите на Србија и Црна Гора и ја извела војската на австроугарската граница, а Франција ја изразила готовноста ‘да ги исполни сојузничките обврски спрема Русија, ако оваа поради пружање помош Србија би ја вплеала во војна со Австро-Угарија’.

Со посредувањето на големите сили Турција 3. декември 1912. година склучила договор со сојузниците, со изузеток на Грција, тромесечно примирје. Во тој тренуток таа уште секогаш ги држела утврдените градови Едрење, Јанина и Скадар. Преговорите за мир измеѓу завојуваните страни, како и советување на амбасадорите на пет европски сили, во што учествувал и англискиот министер на надворешни работи Едвард Греј, не вродиле со плод. Бугарија захтевала неа да и се предаде Едрење и Тракија, а Романија барала исправка на границата во Добруца. Во тренот кога Портата пристанала да го напушти Едрење, енвер-бег, во јануари 1913. извршил државен удар во Турција. Преговорите за мир се прекинати 1. февруари, и два дена после тоа се обновени непријателствата.

Српските и бугарските трупи го освоиле Едрење 26. април, а 22. април паднал и Скадар. Јанина веќе се најдувал во грчки раце. Против претензиите на Србија и Црна Гора во северна Албанија станала, меѓутоа, Австро-Угарија, додека Италија се спротиставила на грчкото проширување во јужна Албанија. Под војни и дипломатски притисок на Австро-Угарија, Црна Гора го напуштила Скадар и го предала на меѓународните трупи. Создавањето на албанска држава, што било резултат на долги борби на нејзиниот народ за слобода, а кое наскоро ќе добие и меѓународно признание, останало во знак на изразени интереси на Австро-Угарија и Италија на тоа осетливо подрачје на Балканското полуострво“.

Арбанасите христијани се бореле против турското=муслиманското ропство.

„Мирот на балканските сојузници со Турција е склучен со посредување на силите во Лондон, 30. мај 1913. година. На Турција во Европа и е оставено само незнатна територија околу Цариград, источно од линијата Енос- Мидија. На Грција и припаднале Крит и полуостровото Атос, додека судбината на Егејскиот архипелаг е препуштено на одлука на силите. Албанија добила автономија, со тоа за нејзината делимитација и уредување да одлучу меѓународниот форум. Големите сили го одбиле захтевот на сојузниците да им се исплати војна штета. Место тоа, во Париз е свикана меѓународна комисија, во која балканските претставници имале едно советодавен глас. Оваа комисија требало да го реши финансиското прашање и турскиот државен долг да го префрли на сојузниците. Ставот на сојузниците спрема Албанија и Македонија бил узрок на нивниот сукоб непосредно после склучување на

мир во Лондон, а тоа и овозможило на Австро-Угарија да се вплетка во нивните односи и во најголема мера допринесе на раскинување на сојузот. Српската влада захтевала да се изврши ревизија на договорот со Бугарија од 1912. поради тоа што неа со одлуката на големите сили и е оневозможено излез на Јадранско море, што со создавање на Албанија е лишена на знатен дел на територија, спрема договорот, неа требало да и припадне (додека Бугарија во Тракија добила проширување поголемо од предвидените) и што Бугарија не одговорила на своите обврски на вардарското боиште, а Србија упатила помош под Едрење (иако на тоа не била обврзана). Дошло до сукоб измеѓу Грција и Бугарија, околу Солун и Кавала. Додека Русија настојувала да влијае помирливо во смисол на зачување на сојузот, Австро-Угарија ги подржала бугарските захтеви во Македонија. Грција и Србија се споразумиле, 1. јуни 1913, за разграничување во Македонија, и потпишале војна конвенција заради одбрана на завземените области; Србија, во време од педесет години, и е обезбедено користење на луката на Солун за превоз на роба. На Србија и се придружиле Црна Гора, а Романија го истакнала захтевот Бугарија неа да и ја остапи јужна Дибруца.

Војната почнала со изненаден напад на бугарската војска на Србија, во ноќта измеѓу 29. и 30. јуни 1913. година. После првите губитоци, српската војска најпрво ја потиснала, а потоа ја разбила бугарската војска на Брегалница, измеѓу 1. и 8. јули. Во битката учествувала и една црногорска дивизија. Српските губитоци изнесувале околу 16.000, а бугарските околу 25.000 погинати и ранети. Во војната против Бугарија влегле, покрај Србија, Грција, Турција и Романија. Грците ја освоиле Тракија до Марица, Турците го вратиле Едрење, а Романците без отпор посегнале на северна Бугарија. Поразена, Бугарија била принудена со Романија, Грција, Србија и Црна Гора да склучи мир во Букурешт, 10. август 1913. година. Мада Русија, од сопствените интереси, го подржувала захтевот на Бугарија да и се додели лука на Егејско море, другите сили на Антантата, посебно Франција, посредувале во корист на Грција, така да на оваа и припаднале Драма, Сер и Кавала. Бугарија останала без излез на Егејско море. На Србија и останала во посед Вардарска Македонија, со Битола и Гевгелија како најјужни градови. Грција ги зела Егејска Македонија и западна Тракија, а Романија ја добила Добруца. Турција склучила посебен договор за мир со Бугарија, Грција и Србија, во размак од есента 1913. до пролетта 1914. година.

Втората балканска војна го зголемил раздорот меѓу сојузниците од 1912. година поготово поради тоа што со тоа е подржан австроугарското и германското влијание, посебно во Бугарија и Турција. Хабсбуршката Монархија пред неколку векови е образувана како бедем против турското продирање во западна Европа. Со потискување на Турците од балканското тло и победата на националното начело, и Австро-Угарија изгубила разлог на својот опстанок. Победата на Србија и Црна Гора влиле ново одушевување во југословенската младина во Словенија, Хрватска, Далмација, Босна и Херцеговина. Превземајќи ја работата на националното ослободување во свои раце, младината влегувала во борба без компромис: станувала не само против туѓината туку и против постарите политичари на својот народ, оти најчесто најдувале решение во рамките на монархијата. Конечната пресметка со Австро-Угарија бил незбежен, ама, во него, и сукобот со оние држави во кои после втората балканска војна се зачврстило влијанието на централните сили. Поради тоа во Виена е све поприсатна постанала идеата дека треба да се превземат превентивна војна против Србија и Црна Гора. Додека Австро-Угарија, припремајќи го оства-

рувањето на оваа идеја, во главно наидува, и покрај покушувањето на другчиј предлог, на поддршка на Германија, Италија. иако член на Тројниот сојуз, се востанала против тие намери и во последната година пред војната ги земала во заштита Црна Гора и Србија.

Најголем поборник на превентивната војна бил престолнаследникот Фрањо Фердинанд, кој се надевал со брза пресметка со Србите и поради тоа што сметал дека Словените со католичка вера во монархија ги придобил на своите тобожни планови за реформи на монархијата на тријалистичка основа...“. Следи атентатот...

Од стр. 607 е додаток Југословенски народи во првата светска војна.

Во него се говори за Солунски фронт. Бидејќи битките биле водени во Македонија, а не во Солун, тој бил Македонски фронт. Пак, Србите ја одбегнуваат Македонија. До каде била Македонија не говори само главниот град Битола, таа не била до Ниш, туку сè до реката Дунав. А Цојне во 1809 година го внел поимот Балкан.

БРИГИ И МАКЕДОНЦИ

Во Египет Бриги во 17 век п.н.е. го однеле бригискиот коњ. Авторите поради колата го одбегнуваат бригиското потекло на Хиксите. Пак, коњската кола биле само дотерана магарешка кола, затоа што магарето и коњот се слични по форма, нозе... Следи тие меѓусебно да се парат и да се добие само неплоден машки наследник. Во прилог се наведуваат и што фараоните имале нормални очи, а не закосени како што било во Северна Африка, Арапскиот Полуостров и Месопотамија, како и денес Берберите. Најбитно било тоа што погребната кола на фараоните ја влечеле бригиски говеда со специјално протегување на роговите, а не египетски говеда.

За доказ дека Хиксите биле Бриги, тие го пренеле бригиското наследство да се стапува во бракови во крвно сродство. Ова било затоа што на бракот му се давало голема важност, а не како што на тие простори била Семирамида + в = Свемирамида, проститутка- жената на тие простори заработувале пари со туѓи мажи:

Херодот 460. година п.н.е. запишал за сличниот обичај кој е спроведен во храмот Астарте во Вавилон: „Ова што следи е најсрамниот обичај во Вавилон. Секоја жена родена во оваа земја мора да оди во храмот Астарта и еднаш во својот живот мора да се соедини со странец...“. Таа на сопругот мора да му донесе пари.

Дека врската била со темните раси, Ескимите му ја даваат жената на туѓинец.

Поради бракови во крвносродство доаѓало до дегенерации кај египетските фараони. А Баските со крвносродство, истоветност, до повисок удел на луѓе со - Rh.

За египетскиот крал Псаметих (7 в.п.н.е.) Бригите се постари од Египтјаните.

Првите книги на Библијата биле пишани на арамејски јазик во Вавилон во VI век. Во неа историјата била присвоена од египетско- месопотамските простори, ама и од Хиксите, чии фараони владееле во Египет. Споредувајќи ја историјата на Хиксите во Египет и онаа на Евреите во Библијата била истоветна, види мои книги.

Во „Илијада“ од Редакцискиот одбор на Пизистрат во VI век п.н.е. ја нема Македонија. Следи таа се појавува подоцна, зашто пиши Херодот (V век п.н.е.).

За време на Филип Македонски Бригија била приклучена во Македонија. Следи Бригите да бидат приклучени во заедница со Македонците. Такви биле Птолемејците, кои стапувале во бракови во крвно сродство. Во нивно време другите книги на Библијата биле напишани на нивниот Птолемејов Александријски коине.

Токму затоа Христијанството било коинско, со свои апостоли со нормални очи од македонските колонии. Не било случајно, што Марија, Богородица, е претставена само како Бригијска, а не како Семирамида со прамени кои вират вон шамијата, разголен врат до гради, голи раце и голи нозе. Значи, огромни разлики.

Следат и други разлики: истоветен семеен гроб=гробница, обичај на закоп...

За Мохамед Али, роден во Кавала, сум пренесувал=пишувал во други книги.

Бидејќи Мехмед (Мохамед)-Али бил Македонец,² во книгава се продолжува:

Стр. 525: „Источно прашање и тешкотиите на европската равнотежа. Економската експанзија уживала после 1815. долг период на мир во Европа. Па ипак, дипломатската затегнатост е честа, оти е предизвикана не само со традиционалните аспекти на меѓународни односи, туку и со влијанието на националните идеи во уставните држави, како и новите услови на стопанскиот живот.

Источно прашање • Побуна и успехот на Мехмед- Али. Покренетата поголема независност на Грција, ова прашање доаѓа до израз после 1830. во размириците измеѓу цариградскиот султан и египетскиот паша Мехмед Али. Пашата ја модернизирал земјата, а нарочито створил модерна армија и флота уз помош на европските инструктори, често француски. Мехмед- Али завел средена администрација, ама удрил тешки порески намети на фелаките. Сакал да обезбеди наследност на својата власт и фрлил око на богатата земја Сирија, кое го захтевал од султанот како надознада за губитокот на својата флота кај Наварино, каде залудно притекнувал во помош на Турците. Неговиот син Ибрахим ја освоил 1832. Сирија, ги поразил Турците 21. декември 1832. кај Кониј и тргнал на Цариград.

Султанот Махмуд I (1808- 1839) побарал помош од рускиот цар, кој побрзал да упати една ескадра во Босфор, како и трупи кои ја принидиле египетската војска да се заустави. Француската влада го упатила адмиралот Русен да преговара за повлекување на египетските трупи кои би довело до повлекување на Русите, ама тој немал успех. Најпосле, Франција, Англија и Австрија му наметнале на султанот мир во Кутахиј (8. април 1830), со кој на Мехмед-Али му е осигурана наследна власт над Египет и доживотно над Сирија и Киликија. Руските трупи се повлекле, ама пред тоа грофот Орлов со султанот заклучил договор за Хункијар-Искелесија (8. јули 1833), со кој е склучен осмогодишен одбрамбен сојуз. Во случај на напад на Турција, руските трупи ќе можат за го завземат Мореузот, а ако Русија се најде во војна, Турција ќе ги затвори Дарданелите.

• Интервенција на Англија и опоравување на Османовото Царство. Англија, вознемирена и изолирана, се трудела да му помогне на Османовото Царство да се реорганизира. Затоа еден Англичанин, капетан Вокер, постанал султанов поморски советник. Со еден англо-турски трговски споразум, од август 1838, се ограничени турските царински тарифи и на Англичаните им е овозможено да купуваат масло и коноп. Англиската политика истовремено настојувала султанот да се ослободи од руското таторство и да се ограничи влијанието на Египет, штитеникот на Франција.

Султанот 1839. се сметал доволно јак поново да ја грабне Сирија од Мехмед-Али. Во април неговите трупи преминале преку Еуфрат, ама 24. јуни ги разбила Ибрахимовата египетска армија кај Наџим. Цариград сега му бил на милост и не-

² Волф Зајдл пиши: „Во метежите, кои ги следеше напаеоновата инвазија на Египет, се вивна Македонецот Мехмед Али на чело на албанската телесна гарда за паша од Египет и на султанот му станал најмоќниот и најопасен вазал“. Токму Албанците биле познати за време на Османовото Царство.

милост на рускиот цар или на Мехмед- Алија, ама Палмерстон и Метерних тој проблем го интернационализирале. Рускиот цар во тоа видел средство за раскинување на споразумот измеѓу Англија и Франција, која останува наклонета на Мехмед-Али. Со нотата од 27. јули 1839. свикана е владата во Цариград престоичкиот сукоб да го препушти на решението на пет големи сили (Англија, Австрија, Франција, Прусија и Русија). Франција, која нарочито после образувањето на Тјеровата влада, 1. март 1840, сакала Мехмед-Али доживотно да ја добие Сирија, не била расположена за некоја заедничка акција и ја барала можноста за тајни преговори за непосреден споразум измеѓу султанот и пашата. Овој план, кој бил откриен, ги налутил Англичаните и Палмерстон 15. јули 1840. во Лондон потпишува договор со Русија, Прусија и Австрија- без Франција. Мехмед- Алија ќе ја задржи наследната власт над Египет и доживотна над Сирија во колку во рок од десет дена се врати турската флота.

- Изолирање на Франција. Француското јавно мнение било ограничено со овој договор. Англиските агенти во Сирија ги поттикнуваат Друзите и мароните против египетската доминација. Адмирал Нејпјер го бомбардира 11. септември 1840. Бејрут, во кого населението се побунило. Египетските трупи тогаш ја евакуирале Сирија и Тјер, кој ја преценил можноста на пашиниот отпор со нотата од 8. октомври, прекутно се придржуваат на одлуките четирите големи сили, а набрзо потоа поднесува оставка.

Бидејќи неколку месеци порано султанот надвлададеал, Мехмед- Али се впуштил во преговори за тоа дали ќе ја задржи наследната власт над Египет. Под влијание на Метерних, измеѓу султанот и пашата е склучен споразум, додека 13. јули 1841. во Лондон е потпишана конвенција за Мореузите, со која се затворени за странските војни бродови. Англиската политика на тој начин истовремено триумфирала и над Русија и над Франција“.

Мохамед Али бил од Кавала. Следи за наследството на неговите Македонци собирал народно твоештво Стефан Верковиќ. Тоа било за Филип и Александар Македонски, Букефал итн. Наследници на Македонците биле Македонците во Пакистан. Кај нив има бригиски градежи и традиции, кои ги нема никој во соседството. Бидејќи тие не го познавале поимот Словени, тие биле само антички Македонци.

СЕМЕЈНИ ДРЖАВИ СО СВОИ НАРОДИ

Кога се говори за народ, народот морал да биде само еднорасен. Бидејќи белата раса била само со крвната група 0 и А, како што донекаде се Баските, а денес европските народи ја содржат крвната група В на темните раси (Монголи, Индијци...), отпаѓа етничко потекло на народите. Од друга страна, бидејќи крвната група В дури е различно застапена, преку 14% (14...16...18...), народот е со различен удел. Истото се однесува и за крвната група АВ од мешани бракови на Белци и на Темни.

Следи во Европа никогаш немало етнички народи. Најдобар доказ биле/се најстарите Бригите. Денес никаде не се говори за некаков бригиски етнички народ. Потоа била создадена Македонија. И за Македонците никогаш не се говори за етнички народ. Дури европските автори пишат, античките Македонци исчезнале. Македонија потпаднала под Рим, а Римски етнички народ никогаш не постоел, ниту некогаш ќе постои. Бидејќи Македонија била до реката Дунав, Македонците=Балканците ја возобновиле античка Македонија. Таа била позната како Источно Рим-

ско Царство, тн.Византија. Следи и таков тн.византиски народ никогаш немало, а таа си имала своја македонска династија, македонска ренесанса итн.

Таа била најразвиена и најнапредна, а вон Балканот, кај Континенталците се појавил канибализмот, тие биле дивјаци во прав смисол, во XIV век не знаеле за лајца и вилушка, никако нужници итн.

За да се потврди дека немало етнички народи доказ е што за нив пишеле автори на европските држави. Пак, нивните народи не можеле да бидат етнички затошто нивните државнотворни народи биле само на семејно-христијански држави.

За потврда е наводот, на стр. 472: „...прашањето било посложено поготово поради тоа што владетелот на Австрија бил и цар на Римско-Германското Царство и што Виена на почетокот на XVII век ги наследил поседите на шпанските Хабсбурговци во Белгија и Италија. На крајот на XVII век Хабсбурговците се прогласиле за наследни владетели, по машка линија, во Угарија и во Хрватска“.

Значи, не се работело за некаков етнички народ туку само едно семејство.

„Карло VI 1713. година ја прогласил Прагматичката санкција, која наскоро ја прифатиле сите австриски земји, а потоа и европските држави. Право наследство на престолот на неговата ќерка Марија Тереза (1740-1780) го оспорувала Прусија, поради што е водена и војна за австриското наследство, 1740-1748, непријателството измеѓу овие две држави, поради поседот Шлеска, уште еднаш се распламнал во голема војна, овој пат седмогодишен, 1757-1763. година“.

Бидејќи до 1763 година се војувало за семејно наследство, сè без етничкост.

Ова се гледа и во историјата на српскиот народ. Следи на стр. 567 да стои:

„...Милош Обреновиќ покажал настојување да ги уништи или потисни другите старешини, особено оние кои се истакнале во првото востание, Турците во тоа не се мешале“. Значи, тој се однесувал како господар=сопственик на територијата. Следат наредени личности кои биле уништени, меѓу кои бил и Караѓорѓе Петровиќ. Па сите тие наведени личности, и други кои ќе се наведат, се бореле само за едното и единственото: ослободување на населението од муслиманското=турското ропство.

Стр. 568: „...Самодржецот во политиката, Милош Обреновиќ завел свој монопол во трговијата, која со разни ограничени работи, прописи и такси превзел во свои раце или им давал на луѓето за кои знаел дека со ним ќе ја дели добивката. По крај тоа, тој во Србија задобил и вон Србија, особено во Влашка големи имоти кои му донесувале редовни приходи. Со обзир на големината, стопанската развиеност и политичката положба на Србија, тој постанал еден од релативно најбогати владетели на Европа“. Тој бил само едно сопственик- кнез, а без никакво српско етничко.

Стр. 568: „...Во Вучиќевата буна, 1842, побунетите однеле победа над кнежевската војска. Кнезот Михаило пребегнал во Земун, а уставобранителите, на собранието, го избрале за кнез Александар Караѓорѓевиќ, вождовиот син“.

Токму тој бил само едно: наследник на неговиот татко. И само сопственост.

Стр. 577: „...Кнезот Михаило е убиен при прилика на шетањето во Коштуњак, 29. мај 1868. година. За нов кнез е прогласен Милан Обреновиќ, четиринаесет години внук на Јеврем Обреновиќ, братот на кнезот Милош“. Само наследност.

Стр. 600: „...Русија да го признае националното начело на Балканот нарочито заслуга му припаѓа на панславистичкото дело на руското јавно мнение и на некои политичари и дипломати, нпр. рускиот пратеник во Белград Хартвиг (од октомври 1909. до јули 1914). Руската дипломатија посредувала околу приближува-

њето на меѓу балканските држави, посебно Србија и Бугарија да ги надминат пораните неразбирања. Од другите големи сили, Франција не се спротиставувала на акцијата на Русија, мада националното начело, како основа за решение на балканските прашања, ги признала тек по сломот на Турција на бојното поле (1912)“.

На истата стр. 600: „Додека Франција, после првите сојузнички победи, со својот предлог големите сили да ја изјават својата незаинтересираност на Балканот всушност го признала начелото на народностите во тој дел на Европа...“.

Тие порани недоразбирања биле само за Македонија. Па само таа постоела. А националните начела почнале да важат во XX век, затошто во XIX и XX век биле создадени Грција, Србија, Црна Гора и Бугарија, што важи и за Албанија, а во тие кнежевства па држави не можело да се развие национална свест кога немало држави. Ова го знаеле Французите, кои во Франција се околу 50%, само од XIX век, и тоа по Француската револуција. Дотогаш во Франција владееле семејства, а не народи.

Европската наука дури измислила постоењето на словенски народи.

СЛОВЕНИТЕ КАКО НАРОД БИЛЕ ФАЛСИФИКАТ

Поимот Словени, како народ, се употребува за четири поими: Анти, Венети, Склавини и Словени. Меѓутоа, Анти=Анти, Венети=Венети (Венеција...), Склавини=Склавини и Словени=Словени-според слово, а имало и Божјо Слово, Слово=Логос.

Бидејќи Склавини имало низ трите стари континенти не било можно Словените како еден народ да живееле во Европа, Азија и Африка. Следи поимот склавина означувал само област, а се управувало со области. Вон Балканот Склавини имало во V век, а на Балканот VI век. Токму затоа во Македонија Склавините се појавиле во 548 година, а исчезнале во 836-7 година. Значи, имало Склавини само од 548 година до 836-7 година. Па и токму затоа никогаш немало посебен склавински=тн. словенски народ. Пак, Русите се изјасниле за Словени само во 860 година, што го пиши цариградскиот патријарх Фотиј. Тие претходно пишеле со рецки и биле само „рецки народ“. Кога тие го превзеле коинското=тн. старогрчко слово се изјасниле Словени. А тие не биле Словени од тн. старословенски јазик туку од тн. старогрчки.

Бидејќи на Балканот и Мала Азија живееле Белци, тие говореле со јазикот на белата раса варварски=пелазгиски=тн. словенски. На овој јазик бил и поимот склавина=с клав ин а: склав=с клав - в = кла на битолски, што важи и клаи=клај и клава.

На склавински јазик пишеле Солунските Браќа, Константин и Методија. А тој склавински јазик бил варварски. Според Историјата на македонскиот народ, варварски бил македонскиот и тоа во 10, 11...век, сè до денес- Словените фалсификат.

Макс Фасмер пиши: „Конечно од XV век уште за понатамошниот живот на Словените на Тајгетос како сведок е местото од опишувањето на патувањето на Ласкарис Канонос за Deutschland и северните земји да се спомене, чие постанување Василјев (Buzeskul- Festschrift стр. 397 фф) го поставил во 1412- 1418 година. Таму Гркот (Ромеецот, Р.И.) исто така го опишува опкружувањето на Либек и таа земја ја нарекува Stlavounia. Тој тогаш ја додал забелешката за сродноста на либекските Словени со Зигиотите на Пелопонез“. Значи, варварски=пелазгиски=склавински.

Значи, Склавините во Пелопонез и оние на Либек биле „сродни“. Следи Еладците како Македонците во XV век говореле склавински=тн. словенски. Па овој бил само варварски=пелазгиски=тн. Хомеров=тн. Платонов=тн. словенски. И сè е јасно.

Бидејќи ваква била состојбата, во историјата не се познати преселби на некакви словенски народи, кога такви до V век не биле познати. А оние во VI век биле Склавини покрај Дунав со тн.византиско потекло-тие биле само гранични единици.

Значи, во V-от век Римјаните, а вакви биле историските тн.Византијци, не ги познавале Склавините. А вакви биле и оние, кои за време на Јустинијан биле гранични единици, на двете страни на реката Дунав. Следи тој на двете страни да поидат објекти, касарни, цркви итн. На тие простори наодите биле со балканско-малоазиско потекло. За доказ дека тие простори биле тн.византиски е царот Фока, кој бил полуварварин, затоа што едниот родител му бил од склавинско народно (варварско) потекло, а другиот од царско семејство. Па тој бил им припаѓал на Јустинијановата династија. Царски јазик бил латински, а народниот варварски=пелазгиски.

Наспроти тн.Словени докази има за сите други преселби: Готи...Бугари итн.

Тн.Византијци Татарите ги нарекле само Бугари=Вулгари што значи народ.

На Белци северно од Дунав немало преселби на југ, на Балканот. Токму и затоа секој оној кој пронајде наод/доказ за преселби (животно, растение...кола за превоз и дел од неа и нејзино колце, облека, носија, метал и неметал, пара, сад и било што) е за Нобелова награда. Меѓутоа, за историската наука наод/доказ и не е битен.

На стр. 474 стои: „Ама, големите панонски пространства биле и понатаму недоволно населени“...„Селидбата на Србите во Русија на средината на XVIII век го смалила нивниот број во Австрија за околу 100.000 луѓе“.

Северно од реката Дунав, откаде почнувајќи од VI век тн.Словени навлегувале на Балканот „биле и понатаму недоволно населени“. А ова се потврдува и со житариците. За Балканот и Мала Азија житница била Египет. Со поместување на сувиот појас кон Север, житница постанало Подунавјето, процес кој сè и до денес уште не е дозавршен. Ова може да се потврди и со лозата. Бидејќи преселбите биле по долината Вардар-Морава- Дунав- Рајна... следи од лоза Лозана, а неа денес ја нема во Скадинавијата и источно од неа кон и во Русија- преселби дури во XVIII век.

Ова се потврдува и со размножувањето на луѓето. До денес на Балканот има поголем порас на населението. Ова бил отсекогаш, а и денес. Иако тој отсекогаш се селел кон северо-запад, до денес не е пуст, целиот иселен, тој е полн со население...

Бидејќи се говори за Срби, чиј поим произлегол од срп=срб, за житар, а во македонското народно творештво се говори место Срби Жетвари (жетварска мајка), никогаш немало српски народ. Ова се потврдува и со самиот поим Срби. Срби имало од Балтичко Море сè до Сирија. Следи не можело да има таков српски народ...

Бидејќи се говори за Срби и Сирија со склавински=тн.словенски, следи ова:

Х. Р. Вилкинсон,³ на стр. 42, пиши во Глава II, Турци, Грци и Илири, 1730-1843, *Europa Polyglotta*, 1730.

„Еден од првите обиди да се прикаже ширењето на мајчиниот јазик на модерна Европа беше направен на малата карта, издадена во Нинберг во 1730 (сл. 4)...Па Балканот, јужно од Дунав, тој препознава само три јазични групи турска, грчка и една друга што ја опишува како Illiri- co Slavonica“.

Стр. 43: „Illiri-co- Slavonica

Третата лингвистичка група дадена од авторот што може да се изрази со терминот илиро- словенска била најголемата, бидејќи не била ограничена само на Ба-

³ Х. Р. Вилкинсон, „Картите и политиката- Преглед на етнографската картографија на Македонија“, Македонска книга, Скопје 1992. На англиски објавена во Ливерпул, 1951 година. Многу преддоцна...

лканот, туку се протегала од Јадранско Море, на североисток, па се до Полска и Русија. Со продирањето на Унгарците се поделила на два дела. Јужните делови ѝ се протегале од планината Шар до Каринтиа и Сирија, а од картата се претпоставува дека на тоа подрачје се зборувало како илирски така и словенски јазик. Па ниту Албанците, како такви, ниту Србите, ниту пак Бугарите, а уште помалку Романците, на картата не се претставени на некој особен начин“. (Тие тогаш ги немало, Р.И.)

Се истакна: „Јужните делови ѝ се протегале од планината Шар до Каринтиа и Сирија“. Следи Склавините биле и во Сирија. Токму затоа овде се наведува Ларус:

На стр. 466 е сликата на книгата на Мавро Орбини. На неа стои: *Il regno de gli slavi hoggi corrottamente detti schi avoni. Historia di don Mavro Orbini...Lingua Slava...in Europa, Asia, & Afrika...*. Значи, не се работело за некаков народ Словени дојден од Свемирот или излезен од утробата на Земјата туку само Склавини. А склавини имало не само во Европа, туку и Азија. Народите Словени се фиксификат.

Исто така, се говори, Словените биле повеќе народи, а таков бил и српскиот.

Стр. 474: „... Нималку волјни од слободните граничари да постанат кметови и потпаднаат под маѓарската жупанска власт, Србите во голем број го напуштиле подрачјето Мориш и Тиса, преминале во Банат и потоа се отселиле во Русија, во подрачјето на реката Днјепр. Со српското преселување раководеле високи граничарски офицери на чело со Шевич и Хорват. Се смета д во оваа селидба отишло во Русија околу 100.000 Срби“. Бидејќи Хрват=Хрват, а Србин=Србин, од општи поими не можеле да произлезат посебни народи- тн.Срби, тн.Хрвати и тн.Руси еден народ.

Ова се потврдува со доказот што тн.Словени денес меѓусебно се разбираат, што не важи со тн.Германи. Овие се обединале со трорасниот германски јазик, а тн.Словени треба да се обединат со тн.старословенски јазик, постар од германскиот.

Тн.словенски тн.народи биле и се со варварски=пелазгиски=тн.словенски.

Во Русија, Подунавјето, Балканот и Каменот во Розета во Египет имало исти знаци со исто значење.Значи, жителите во Русија, Подунавјето, Балканот и Македонците во Египет биле еден ист народ со варварски=пелазгиски=тн.словенски јазик.

Следи да постојат посебни верски и црковни јазици. Сите тие се повеќерасни, а само тн.старословенски јазик бил еднорасен јазик. Ова било дело на македонскиот царски двор, кој го задолжил Македонецот Константин (Кирил) Филозоф да го реформира Птоломејовиот Александријски и православен јазик коине, тн.старогрчки, од кого биле отстранети семитските=црнечките зборови, а и бил повратен јазикот на Белците, варварски=пелазгиски=тн.словенски. Ова било повторување на она што во Египет за време на Птоломејците се направило, од староегипетски до коптски јазик. Сè друго граматички во тн.старословенски останало како во коине.

Коине постанал прв христијански јазик. Потоа христијански јазик постанал и латински. Следи коине како царски да биде на Цариградската патријаршија, а тн.старословенски за народната Охридска архиепископија со нејзините наследнички.

Од 1054 година постојат два христијански народи: православен и католички.

ВЕРСКИ И ЦРКОВНИ НАРОДИ

С.Антолјак,⁴ на стр. 166, вели: „...Па сепак останало извесна трага кај франчките писатели. Така, уште тн.Фредегаровата хроника (VII век) пишува за исто-

⁴ Стјепан Антолјак, „Средновековна Македонија“, Том прв, Мисла, Скопје, 1985.

чноготскиот крал Теодорих Велики (493-526), дека родителите му биле Македонци и дека е тој 'natione Macedonum' и 'ex genere Macedoum' ". Значи, тој иако бил Гот, Монгол, тој со христијански правец од Македонија бил Македонец: црква=народ.

Ланге,⁵ стр. 155, пиши: „...Во Македонија, западната половина на булгарското Царство, каде Цимиски никогаш не продрел, синовите на еден провинциски гувернер-наречен кометопули-против одвај зачврстениот византиски суверенитет се побуниле и своја власт изградиле“. Тие биле тн. Византијци, а цар постанал Самуел.

Стр. 179: „...Внукот на царот Самуел, Петар Делјан, се направи водач на буната и Булгарите се раздвижиле во мноштва. Тој 1040 во Белград бил прогласен за цар...Петровите трупи го опседнале Солун...“.

Бидејќи тогаш имаше само народна=булгарна Охридска архиепископија, нејзините припадници биле само Буглари. Тогаш Пеќката црква била под Охрид. Следи до крстоносните војни Пеќката црква не била одвоена. Значи, немало Срби.

Бидејќи тогаш имало само Цариградска и Охридска Црква имало само Цариградски и Охридски народ, ама и татарски=бугарски народ, а според срп до Срби.

Следи со исламот имало православен и турски народ, ама и црковни народи.

Отоманското Царство православните ги имаше во положба раја. Ова било во спротивно на муслиманите. Овие биле само Турци. Значи, само два верски народи.

За да се потврди дека Муслиманите биле само Турци е доказот со СФР Југославија. По 1950 година нејзините Муслимани, тн. Словени и тн. не-Словени, се селеле во Турција. А таа нив ги примаше само како муслимани, но ни еден христијанин.

Стр. 471: „...Понесени со идејата да водат света војна која повеќе не смејат да ја изгубат, Турците ги обновиле своите снаги и ја поразиле австриската војска во големите судири кај Бања Лука и Гроцка...“.

Следи Турците биле само муслимани кои воделе света исламска војна. Тоа било против Христијаните, кои биле христијански народ. Такви биле Австријците ...

За потврда, дека имало само верски народи, во продолжени на стр. 471 стои:

„Успон на Црна Гора. Добивајќи самоуправни положба во рамките на Турското Царство како погранична област од стратешко значење ама без природни услови да ги издржува спахиите како основа на војното уредување, Црна Гора, веќе со тоа, заедно со околните Брда, зачекорила по пат на политичка еманципација. Кога Турција на крајот на XVI почнала да ја оспорува самоуправната положба на поедини христијански групи со укинување на помошните војни служби и одреди, Црногорците и Брѓаните своите права почнале да ги бранат со оружје во рацете, спротиставувајќи се истовремено на продорот на турските феудалци во градовите и плодните подрачја“.

До кога на тие простори владееле муслиманите, било мирно. Ама кога се појавиле „христијански групи“ кои се бореле за своите христијански права, следи тие „своите права почнале да ги бранат со оружје во рацете“. Така тие „спротиставувајќи се истовремено на продорот на турските феудалци во градовите и плодните подрачја“. Значи, сè што било на Балканот, било меѓу Муслимани и Христијани.

Ова се потврдува дури и во понатамошното пишување, на истата стр. 471:

„Борбата на Црна Гора за еманципација донела сосем видливи плодови со завршување на XVII век, во тренутците кога Турција ги проведувала на крај своите војни против Австрија, Русија и Млетачката Република“. (Без етнички народи, Р.И.)

⁵ Reinhold Lange, "Imperium zwischen Morgen und Abend", Verlag Aurel Bongers Recklinghausen, 1972.

Во прилог за борба на Христијаните и Муслиманите на истата страна стои:

„За време на владиката Данило Црна Гора прв пат постанала сосема чинител во една војна меѓу големите сили. Влегувајќи во војна против Турција 1710. година, рускиот цар Петар I им се обратил на балканските христијани, а во Црна Гора, 1712. го упатил својот емисар Михаил Милорадовиќ, кој со владиката Данило ги покренал во борба Црногорците и Херцеговците“.

Се продолжува и на следната страна 472, каде е и наш, балкански, муслиман:

„...Турција...далеку повеќе, со земјите кои ја опкружуваат Црна Гора, извршиле два казнини проходи во кои Цетиње бил главна цел. Прв пат, 1712, Турците дошле на Цетиње и го срушиле манастирот, ама при прилика на повлекување претрпеле знатни губитоци. Вториот пат, 1714, Нуман-паша Ќуприлиќ го скршил отпорот на Црногорците, го спалил Цетиње и населението на Црна Гора го изложил на смислено уништување“.

Нуман-паша бил тн.Словен и Муслиман=Турчин.Значи, без етнички народи.

Историски имало само еден православен народ, кој бил тн.византиски со цар во Цариград, под кој биле цариградскиот патријарх и охридскиот архиепископ. Со крстоносните војни се уништувало православието и се раскинувал единствениот православен народ. Следи на неканонски од Охридската црква била одвоена Пеќката црква. Таа за потребите на за крал и цар прераснала во архиепископија и патријаршија. Меѓутоа, Цар Душан самиот се прогласил за Македонец и кај него царски јазик бил коине а црковен тн.старословенски, како и кај Цар Самуил. На стр. 471:

„...Тогаш за владика на Црна Гора дошол Данило Шќепановиќ, викан Петровиќ (1697- 1735). Владиката Данило постанал втемелувач на теократската власт во Црна Гора заблагодарувајќи на своите лични способности да им се наметне на народот разделен на племиња, потоа потребата на Црна Гора, која добивала контура на држава и била под стален притисок на непријателите, да со постанување на средиште власт го преминувала племенскиот и локалниот сепаратизам, најпосле и веќе создадената традиција на теократската власт во српскиот народ со делување на Пеќката патријаршија“.

Стр. 462 е карта со Јурисдикција на Пеќката патријаршија околу 1669. година. На неа се гледа дека под Охридска архиепископија се Елада и Албанија- јужно од Дрим. Албанија била под Охридската архиепископија, сопственост на Комненови.

Во 1766 година е укината Пеќката црква, а 1767 година и Охридската црква.

Со Цариградската патријаршија имало само еден православен народ Грци.

Стр. 509: „...една помала група истакнати востаници, на чело со Прота Матеј Ненадовиќ, покушале во Виена и Франкфурт, а потоа и за време на заседанието на конгресот во австриската престолнина, воспостави врска со европските дворови и за Србија добива заштита. Овој потфат не донел успех, како ни Караѓорѓевиевите покушаи во Русија. Поради тоа вождот наскоро почнал да се поврзува со хетеријата, ослободителното движење на Грците во романските кнежевини и Русија“.

Тогаш на Балканскиот Полуостров и Романија имало Грци и ништо друго.

Ова се потврдува и во Македонија. Па на стр. 511 се наведува за Македонија:

„...Во време кога, поради превласта на фанариотите во Турција, после укинувањето на Пеќката патријаршија, 1767. година истата судбина ја доживеала и Охридската архиепископија, така националната култура во Македонија, под притисок на грчкото свештенство, доживеало тежок удар, создавање на домашното граѓа-

нство значело општествена основа која почнала да дејствува, предизвикувајќи буђење и преобразба, во мошне критичниот тренуток“.

Токму затоа следи Македонците да се борат да се возобнови Охридската архиепископија, да се поврати македонскиот тн.старословенски јазик и да се вклучат мајчините говори, а нив Македонците ги викале и денес ги викаат мајчини јазици.

Кога беше создадена Грција, во 1830 година, тогаш поимот Грци станал политички. Меѓутоа, со појавата на Бугарската егзархија, во 1870 година, и поимот Бугари постанал политички. Следи Македонците да говорат, ние не бевме Грци, а сега треба да бидеме Бугари. И затоа и против Бугарската Егзархија почнала борбата.

Бидејќи се говори за грчки и бугарски народи, кои биле црковни, а и за српскиот народ, кој бил само за време по кртстоносните војни, следи дополнава:

Густав Вајганд пиши: „(Голубина планина висока до 1300 м), простирајќи се меѓу Морава и Тимок и извесна во средновековието под името ‘Булгарска гора’ “. Киевскиот монах Нестор (1114 година) во „Повест за минатите времиња“ вели, тие се множеле по Дунав во Угорската земја и Болгарската и таа повест била една од основните подлоги на Дунавската или Балканската теорија за потеклото на Словените (Склавините, Р.И.) во Илирија. Според Мошин, Киев станал „втор Охрид“. Тој бил под народната=булгарната Охридска архиепископија. Следи Киевските Руси биле Булгари. Љ.Кљакиќ вели: „Така, на пример, Шафариковите бугарски Словени се разместени на ‘ужа’ Србија, во Дакија, Мезија, Тракија, Македонија, на Пелопонез и во Мала Азија“. Според Бихаљ-Мерин, прв голем споменик на средновековното сликарство била црквата Св. Софија во Охрид, а веќе во втората половина на IX век бил оформен во Византија чврст систем на украсување на храмовите. “Во единствениот комплекс на црквите на Српската патријаршија во Пеќ најстара црква била црквата на Св. Апостол на архиепископот Арсениј I од средината на XIII век“. На Охридската архиепископија на почетокот на XV век и се потчиниле Софиската и Видинската епархија, а во средината на истиот век уште Влашката и Молдавската епархија. До 1557 година и припаднале и делови на Пеќката патријаршија заедно со градот. Под на биле потчинети неколку православни општини во Италија (Апулија, Калабрија, Сицилија и Венеција), а и добар дел на православните општини во Далмација. Само со отфрлувањето на архиепископијата од страна на смедеревскиот митрополит Павле во 1530 година и со обновата на Пеќката патријаршија во 1557 година, Српската православна црква дејствува самостојно со традициите на Охридската архиепископија. И покрај тоа што Далмација и Венеција ја примиле јурисдикцијата на Цариградската патријаршија во 1575 година и што на почетокот на XIV век биле изгубени епархиите во јужна Италија, границата на дејствувањето на Охридската архиепископија останува сè до нејзиното принудно укинување, кога Арсениј на 16.01.1767 година под притисок на Османите ја признал Цариградската патријаршија, тој поднел оставка од својата должност и побарал нејзино укинување.

Според наводите, кога Русите и Србите биле Булгари, и во дунавското Кнежевство Бугарија биле само Булгари со тн.старословенски јазик, кој бил народен=булгарски. За да се објаснат црковните народи бил Крали Марко, за српските автори Кралевиќ (со Караќиќ к) Марко.Бидејќи Крали (Кралевиќ) Марко во Прилеп бил припадник на Охридската архиепископија отсекогаш тој се изјаснувал за Булгарин.

Ова што го пишувам за Крали Марко не може да се види во српска историја.

Денес се говори за мноштво православно народи и тоа според општи поими.

БАЛКАНСКИ ПРАВОСЛАВНИ НАРОДИ

Како потврда дека на Балканот немало народи е доказот што тој до 1809 година бил Македонски Полуостров, а настапило промена со Цојне со поим Балкан.

Така од македонскиот народ се создале мноштва народи, кои станале меѓусебни непријатели. Бидејќи била вклучена и политиката, народите биле политички.

Прв православен народ Еладци (тн.Грци)

Во Ларус, на стр. 514, се говори за стекнувањето на независност на Грција.

„Независност на Грција. Источно прашање претставувало едно од главните европски дипломатски проблеми кои со опаѓањето на Османовото Царство поставило опречни интереси на големите европски сили во Средоземјето или на Блискиот исток. Годината 1815. Србите кои уште единаесет години порано дигнале востание, добиле извесна внатрешна управа под еден од своите водач, Милош Обреновиќ.

Грците под турска власт го сочувале настојувањето за национална независност, истовремено подржувана со географската конфигурација на земјата и влијание на православната црква. Меѓутоа, востаничкото движење добивало подршка од круговите на фанариотите, богати грчки трговци од Фанар, деловен четврт во Цариград, кои одржувале врски со грчките трговци од Букурешт и Одеса (овие 1814. образувале тајно здружение Хетерија, под влијание на Русија).

Грчко востание. Годината 1821, после побуната на епирскиот намесник Алипаша Јанински против султанот, архиепископот на Патрас упатил повик на борба за независност. Гркот Александар Ипсиланти, аѓутант на рускиот цар, водач на Хетерија, упаднал во подунавското кнежество, ама бидејќи румунските бојари одбиле да му се придружат, неговите трупи биле разбиени а тој избегал во Австрија“.

Православна црква од 1767 година била само Цариградската патријаршија. Нејзините припадници биле Грци. Фанариотите, од Фанар деловниот четврт, биле од Цариград. Такво било семејството Ипсиланти, а тоа било тн.византиско Комнен.

Волф Зајдл⁶ пиши: „Значи, во Атина не била држана важна служба на црквата. Политичкиот хендикеп, кој од тоа произлегол, се одморува на сиот домет, кога на тоа се мисли, дека ослободителната борба дури не беше национално востание, туку истовремено крстосување против муслиманите. Верската војна, во која не само високите духовници играле истакната улога (архиепархот Германос од Патрас го дал сигналот за општото востание), туку управо истотака пред се масата на побожните, ама не прекумерниот образован Папади. Од усрдните, кои ниту читале ниту можеле да пишат...“.

Се говори: „не прекумерниот образован Папади“. Тој како што го познавал тн.византиски јазик коине бил образован за коине. „Од усрдните, кои ниту читале ниту можеле да пишат“. Ова било што тие не го познавале јазикот коине. Св.Јован наведува: „Учењето на рибарот што прави шатори блеска на нивниот варварски јазик повеќе од сонцето“. Тогаш се говорело на варварски=пелазгиски=тн.словенски.

„Во Цариград султанот нареди да се изврши колеж на фанариотите и грчките епископи и обеси патријархот. Во Грција се побуниле поморците и горштаците, подигнале востание и извршиле колеж на Турците. Пелопонес е ослободен и грчките делегати, собрани на конгресот во Епидаур, јануари 1822, ја прогласуваат

⁶ Wolf Seidl "Bayern in Griechenland". Die Geburt des griechischen Nationalstaats und die Regierung König Ottos, Prestel- Verlag München, 1981.

независноста на Грција. Како одговор на грчкиот колеж на Турците во Триполици, на Пелопонез, Турците ги заклале Грците на островото Хиос, ама грчките поморци под водство на Канарис, ја спалуваат турската флота.

Султанот Махмуд му се обратил на својот вазал, египетскиот паша Мехмед-Али, чија снага го завзема Пелопонез: Мисолунги подлегнал после едногодишната опсада (1826), а потоа Атина (јуни 1827).

Европска интервенција. Во Европа дошол до израз филхеленското движење: лордот Бајрон, лорд Кокрен, полковник Фавје, ќе се борат на страна на Грците. Се образовани одбори за помош на Грците: во Франција, Англија (уз поддршка на Канинг), Минхен и Бостон.

- На притисок на Русија под новиот цар Никола I, со Акерманската конвенција (7. октомври 1826) е постигната потполна автономија на Србија и на романските покраини Молдавија и Влашка- ставени под романскиот господар уз царевата согласност.

Стравувајќи од интервенција не самата Русија, Канинг склучил англоруски споразум, на кој се придружила и Франција со договор потпишан во Лондон 6., Јули 1827. Трите сили сакаат да посредуваат, земајќи ја за основа автономијата на Грција, султановиот вазал. Требало силите потписници да упатат флота за заведување на блокада на Пелопонез и прекинување на борбите. Но, заповедниците на англо-француската флота (нарочито адмиралот Де Ринџи) искористуваат еден инцидент на 20. октомври 1827. да би ја уништиле турско-египетската флота кај Наварин. Тоа е пораз на англиската политика (Канинг умрел август 1827), која настојувала со мирољубиво посредување.

- Неслога меѓу големите сили оделе во иднина во прилог на Грција. Француската експедиција е упатена на Пелопонез. Рускиот цар му објавил војна на султанот 27. април 1828. На Кавказкиот фронт дошло до брзи руски успеси: паднал Карс (1828), потоа Ерзерум (1829). Друга една руска армија, под команда на генералот Дибича, најпрво е зауставена на Дунав, а потоа 1829. поново преминала во офанзива и август го завзела Едрење.

Пат до независност (1829-1832). Со едренскиот договор (14. септември 1829) Турција и ја остапила на Русија луците на Црно море и утврдувањата во Ерменија: мореузи и луците на Османовото Царство се отворени за руските трговски бродови. Е потврдена руската заштита над романските кнежевства и над Србија. Најпосле, султанот ја признал независната грчка држава, на север ограничена со линијата Арта- Волос, како што било предвидено со протоколот од 22. март 1829, потпишан во Лондон. Со новата лондонска конвенција од 3. февруари 1830. на Грците им е призната потполна независност, ама тие протестираше затоа што границата е сведена на линијата Аспропотамос- Сперхиос. Освен тоа, Европа им го наметнала монархистичкиот режим и мај 1832. е подарена кралска круна со еден баварски кнез, кој постанал Отон I. (Во Елада биле службени коине и германски, Р.И.)

Грчкото Кралство е прва потполно независна држава произлезена од распаѓањето на Османовото Царство. Ама, Голема Британија, загрижена за опстанокот на Османовото Царство, била вознемирена со руското напредување спрема Средоземјето“. (Симболиката на Грција била баварска, како баварскиот принц Отон, Р.И.)

Проширувањето на Елада кон север, на вон еладски простори, и поделбата на Македонија, и денес еладски желби да биде сета Македонија еладска итн., е поврзано само со просторите на тн.Византија и нејзината Цариградска патријаршија.

Втор православен народ Срби

Иако Србите почнале први да се ослободуваат од исламот, биле втор православен народ. Ова било поради тоа што српското кнежество доцна станало држава.

Стр. 568: „...Врските со европските земји, све почесто и пораспространети, се користени ипак заради српските и балканските пропаганди и најдување на сојузници меѓу оние кои со наклонетост пишеле за положбата на христијаните во Турција и смислувале акција околу нивното ослободување“.

За да се потврди дека Србите биле само православен народ, на стр. 577 стои:

„...Кнез Михајло продолжил со напорите од Србија да се иселат сите Турци и султанот да му ги повери градовите на чување. Тоа е остварено 1867. година. Со голем дел, муслиманското население во Србија било од јужнословенско потекло, а тоа е населено во поедини градови и села на босанска Посавина, до Уна. Во некои од тие места поедини махали и денес се називаат ужички, шабачки, белградски итн.“.

Следи во Србија имало Срби- православни и Турци- српски муслимани. Како доказ дека Србите биле само православен народ, тие од Хрватите се разликуваат само според христијанскиот правец- Хрватите се католици, а во Босна има муслимани. Овие муслимани од СФРЈ само како Турци се селеле во исламска Турција. Трите верско- христијански народи со распаѓањето на СФРЈ меѓусебно верски се истребувале. И затоа Ватикан тврдеше дека Србите и Хрватите како два народи не можеле заедно да живеат, и тој секогаш Хрватите ги подржуваше. Затоа сè е јасно.

Значи, Србите друго и не можеле да бидат освен едно: православен народ.

Стр. 508: „...Напоредо со војните, востаниците не одустанале ни од дипломатските напори. Нивните предлози за решение на српското прашање ги изнел во Цариград депутацијата на чело со Петар Ичко...“. Овој бил од Македонија. Бидејќи тогаш имало само Цариградска патријаршија православните биле само едно: Грци.

Во Второто српско востание бил и Македонецот од Банско, Михаил Тодоровиќ Герман(овиќ). Тој бил еден од најверните луѓе на раководителот на востанието М. Обреновиќ. За него Вук Караџиќ пишува: „По потекло од Македонија, од село по име Банско. Село во околицата наречена Разлог“ (131, с. 208). Герман бил министер за надворешни работи во првата влада на слободна Србија. (Место к само ч).

Во албумот⁷ покрај Ичко, роден во с. Катарница, Воденско, се и следниве: Иљо Војвода во 1862 год. „учествува со 1200 момчиња во востанието на Србија во Белград...“; Кондо Војвода е „Роден во с. Вевчани, Струшко. Во 1806 год. Кондо се јавил на помош на востанатите Срби против Турците. Изработил план за превземање на Белград и сам со 7- 8 другари се втурнал преку една порта во крепоста и им помогнал на Србите, водени од Кара Ѓорѓе, да го одземат градот на 30. XI. 1806 година. По една година Кондо пак учествува во борбите против Турците при Ужице и Лозница, каде погинува“. Тие како Македонци биле само црковно едно: Грци.

Марко Тодоровиќ отпечатил буквар во 1792 во Виена, прв на македонски говор. Тој бил од Разлог. После него, Вук Караџиќ, во 1814 година се населил во Виена, каде ја напишал првата граматика и речник. Македонците во сè предначеле.

⁷ Македонски возроденици и револуционери А л б у м, Научен институт за национална историја на македонскиот народ, Скопје, 1950 год. Овој албум го купив во VI одделение- ништо не сме знаеле.

Вук Караџиќ во Виена можел да оди само како Муслиман=Турчин или Грк=Православен. Ова било затошто никогаш немало посебен етнички српски народ.

Следи грбот на Србија бил православниот двоглав орел, оној тн.византиски.

Значи, на Балканот имало само едно: еден православен црковен народ Грци.

Во моите книги истакнувајќи дека Македонија била до реката Дунав, за што дури имало и народно творештво, Смедерево и Белград биле во Македонија.⁸ Следи мојата книга „Додунавска Македонија“...Во мојата книга „Европските злостори врз Македонија“, под насловот Македонија, велеш: „Македонија била Балканскиот Полуостров...“. Со мозаикот дека Македонија била до реката Дунав продолжив. Следи и мојата книга „Русите не биле Словени“, а го наведив следново:

Се истакна: „Никола I добива и повеќе други мислења (и од архимандритот Зографски), од кои едно дури гласи- од целиот Балкан да биде создадена македонска држава“. Токму затоа Македонците учествувале во создавање на сите македонски=балкански држави и тоа со цел православна=македонска Македонија (Балканот) да започне да се ослободува, а тој потоа и целосно да се ослободи како македонски. Нивни непријатели биле муслиманите, тн.Албанци (Арнаути и Скиптари).

Меѓутоа, ова не го прифаќала тогашната руска династичка туѓа политика.

Следи од Тајниот совет на Никола I во војните 1828/9 година предлогот на првиот претседател на Елинското востаничко собрание, грофот Јоан Каподистрија. Тој предлагал, по распадот на Отоманите, на Балканот да се создадат пет кралства: Елинско кралство, со северна граница Арта- Пинеја; Кралство Србија со Бугарија и Босна; Кралство Македонија, со Македонија, Тракија и островите Имброс, Самос и Тасос; Кралство Епир (со Епир, северна и јужна Албанија) и Херцеговско и кралство Дакија (со Молдавија и Влашка). Значи, тогаш немало етнички народи Грци, Турци, Албанци и Романци со Власи, туку само верски: Турци и Православни.

Волф Зајдл пиши: „...Александар Ипсилантис упаѓа во дунавското кнежевство и прогласува независност на Нова Грција...Меѓувреме Хетериа не останала без делување. Таа во Русија, во дунавското кнежевство, на Балканскиот Полуостров, во Грција, на островите, дури во Константинопол го жареа огнот на буната; таа го имала членот на моќното фанариотски семејства Ипсилантис...“.

Авторот, на стр. 354, пиши: „Кнезовите Александар (1792- 1828...) и Деметриус (1793- 1832) Ипсилантис потекнувале од стара фанариотска фамилија, која се изведува од родот на Комненови и повеќе струко биле поставени хосподари на Молдавија и Влашка...“. Значи, Комнени биле Бриги и хосподари, х=г, господари.

Тие биле остатоци на тн.Византија со Цариградската патријаршија- Грци.

Стр. 585: „Продорот на руската војска во близина на османовата престолнина и Мореузот ја предизвикал Англија да ја земе во одбрана Турција упатувајќи ја својата флота прво до Дарданелите, а потоа и пред Цариград. Под овој притисок, Русија, 31. јануари 1878, склучила во Едрење примирје, со кое е обфатена и Романија, Србија и Црна Гора, а потоа во Сан Стефан, недалеку од Цариград, и мир со

⁸ „Антологија на народне поезије“. Приредил Др. Винко Витезица. III Јуначке песме. Београд. Издавачко и књижевско предузеће Геца Кон А. Д. 12. Књез Михајлова 12. 1937: стр. 128, 36: „Смрт војводе Каише“: „Подигне се господине краљу. Од прекрасне од Македоније. Из питома места Смедерева, Од својега двора честитога, Собом води дванаесет војвода; стр. 129...Краљ му божји помоћ називао: „Божја помоћ, Војводо сибинска!“ Војвода му болше одазива: „Здраво, краљу на Македоније !...“; стр. 132: Па се краљу под шатором шеће: „Краљу Ђурђу од Македоније ! Оди, краљу...“. Овој прелеп на српски јазик бил во 1937 г., а српски јазик за српски народ немало сè до 1868 година.

Турција, 3. март 1878. година. Српската влада благоврено ја обавестила руската Врховна команда за своите захтеви, а кнезот Милан и порачил на ‘српската војска нема да го остави Ниш па све и руската војска да ја нападне’...“.

Цар Душан самиот се прогласил за македонски цар, Македонија до 1809 година била до Дунав, а Србија било само додунавско кнежество. Тоа се ширело само на југ. Следи Милан Обреновиќ за крал на Македонија.⁹ Македонија веќе се смалува и јужно од Ниш, чиј говор до денес е македонски, што важело и за до Дунав. Денешниот српски јазик, на Вук Караџиќ, бил од 1868 година. Затоа ништо српско.

Стр. 586: „...Со одлуките на Берлинскиот конгрес Бугарија е образована како автономно кнежество северно од Балканот под султановиот сизеренитет и со народна војска. Јужно од Балканот е образована Источна Румелија, која имала административна автономија, на чело со еден христијански гувернер кого го именувала Портата со согласност на големите сили. На Романија и е признаета независноста. ...Црна Гора добила независност и ослободените градови Плав, Гусиње, Колашин, Никшиќ, Подгорица и Бар. Улцињ и е оставен на Турција...На Србија и е призната независноста, а како територијално проширување и се доделени четири ослободени (окупирани, Р.И.) окрузи: пиротски, нишки, врањски и топлички“.

Па без држави немало државнотворни народи. Значи, без ништо српско.

Па и затоа имало само верски и црковни народи, но никако некакви етнички.

Ова може да се потврди и со доказ- едно семејство. Едниот брат бил муслиман, Турчин, а другиот православен- само Грк, оти тогаш немало други црковни народи. Кога биле создадена Грција, Србија и Бугарската егзархија (1870 година), тогаш поимите постанале политички. Следат и такви пропаганди, да се плаќа за повеќе да се привлечат кон својата определеност. Токму затоа не само Македонците што станале Грци, Срби и Бугари, дури тие за време на Балканските војни се бореле на сите три страни. Ваква поделеност била дури и во семејството, тројца браќа да се борат еден против двата други браќа итн. Така тие биле закопувани во грчки, српски и бугарски гробишта. Ова е забележително во Македонскиот фронт, кој само Србите го нарекле Солунски фронт, иако фронтот бил во битолско итн.

За да се заокружи дообјаснувањето, како економска определба за опстанок на секој Македонец поединечно е примерот во 21 век, кога Бугарија ја примија во Европска заедница, но не Р.Македонија. Мноштво Македонци зеле бугарски пасоши. Меѓутоа, соодносително со на бројот на Македонци со бугарски пасоши во Бугарија не пораснал бројот на Бугари, ниту во Р.Македонија се смалил бројот на Македонци заради бројот со бугарски пасоши. Мислејќи Бугарите дека во Р.Македонија пораснал бројот на Бугари, тие се надеваа во изборите во 2011 година дека нивниот број ќе се зголеми. Меѓутоа, добила ВМРО-ДПМНЕ, ништо бугарско. Ова говори дека бугарските пасоши биле само економска заштитна мерка за влегување во Европската заедница. Во многу полош сооднос е самата Бугарија. Нејзините граѓани пребегнале во европските земји. Во овие земји Бугарите барале и ќе бараат ни-

⁹ Х. Р. Вилкинсон, „Картите и политиката“ - Преглед на етнографската картографија на Македонија, Македонска книга Скопје 1992. Стр. 115: „...Оттаму, кога во 1885 беше постигната унија меѓу Бугарија и источна Румелија, Србите и објавија војна на Бугарија, што подоцна ќе се открие дека е преран обид за да се зацврстат во Македонија, пред Бугарите да го прошират својот интерес во Македонија. Воодушевените извици кон Милан, ‘Крал на Србија и Македонија’, со што Србите му пожелуваа добар пат на својот монарх кој беше на чело на армијата во 1885, одржуваа важен круг за иднината. Повикот на српските експанзионисти во 1885, сигурно во подршката на Австрија...“.

вно државјанство, а бугарското било излишно и непотребно, што не се случило со Македонците во Бугари. Значи, Македонците во ништо не се разликуваат од Бугарите. Разликата постои во Бугарија, уделот на Бугари е многу помал. Следи се зголемува уделот на небугарското население. Македонците во Р.Македонија се повеќе.

Бидејќи се говори за православни српски, бугарски, македонски и црногорски народ, тие не се посебни народи, туку само еден народ. Токму затоа тн.народни жители меѓусебно се разбираат. Ова важи и за православните Срби, католици Хрвати и муслимани во Босна и Херцеговина. Затоа сите тие само верски и христијански се разликуваат. Наспроти нив, се Еладците, тн.Грци. Нивниот јазик не бил народен туку реформираниот македонски Птоломејов Александријски јазик коине, поради што Еладците се оддалечиле од Платоновниот јазик, кој бил варварски=пелазгиски=тн.словенски. Тој бил тн.Хомеров, на кого говореле Критјаните дури и во 1913 година. Следи Бугарија со Букрештанскиот договор да се принуди да се откаже од островот Крит, што и се случило. Значи, во 1913 година Критјаните се разбирале со Бугарите, но не со Еладците, тн.Грци. Ова говори, дека Еладците биле одродени Пелазги, чиј јазик бил само еден: варварски=пелазгиски. Ваква основа бил тн.старословенски јазик. Од него Русите создале руски, а Србите српски јазик: од еден народ се создале два нови народи со иста пелазгиска-тн.старословенска основа

Па немало етнички народи со јазици. Тие биле црковни со свои митрополии.

ПЕЛАГОНСКА МИТРОПОЛИЈА

Крсте Битоски,¹⁰ на стр. 18, пиши: „Центар на Пелагонската епархија и престолнина на пелагонскиот митрополит бил градот Битола. Центар на оваа област, под името Хераклеа, се спомнува уште во IV век пред н.е. Се развива низ првите векови од новата ера, кога е од власта на Римјаните, за да биде уништен подоцна, во времето на варварските навлегувања. Неколку векови подоцна (IX), близу до Хераклеа изникнува нов град- Битола. Тој се развива како трговски центар, но по паѓањето на власта под Турците (1382/83) градот опаѓа. Од втората половина на XVII век тој економски пак се издигнува, и покрај неговите страдања од разбојнички банди, за да прерасне од триесетите години на XIX век во економски, административен и воен центар на цела Западна Македонија, односно на цела Румелија.

Хераклеа уште во првите векови од новата ера се споменува како епископски центар. Пелагонски архиереи се споменуваат како учесници на црковните собири во IV и V век. Од ова можеме да заклучиме прво, христијанството во овој дел на Македонија се проширил многу рано; и второ, значењето на Хераклеа било важно поради што така рано се претворила во архиерејска престолнина.

Истото значење го добива и новоподигнатиот град Битола, кој си станува седиште на пелагонскиот епископ. Во времето на Самуиловата држава, Пелагонската епархија влегува во состав на Охридската патријаршија, а по 1018 година останува во состав на Охридската архиепископија, до нејзиното уништување 1767 година.

Според првиот хрисовул, издаден од Василие II (Македонски, Р.И.) епископот во Битола имал во Пелагонија и Прилеп, Дебрет и Велес 15 клирици и 15 парици. По материјалната положба, според добиените клирици и парици, Пелагонска-

¹⁰ Крсте Битоски, „Дејноста на Пелагонската митрополија (1878-1912), Грчки религиозни просветни и вооружени акции. Институ за национална историја, Скопје, 1968.

та епархија, иако била доста пространа, спаѓала во последниот, трет степен, во кој спаѓале епархии што добивале по 15 или 12 клирици, односно исто толку парици.

Со оглед на стратегиската положба на битолско-прилепскиот реон, неговото стопанство и население често биле излагани на големи штети и страдања. Во времето на борбите на Византија против Норманите населението од овој реон многу настрадало. Тоа настрадало многу и во време на Крстоносните војни, кога луѓето на Боемунд во 1097 година, под изговор дека прогонуваат богомили, опустошиле многу села.

Турската наезда и ропството, исто така, лошо се одразиле врз христијанското население во Епархијата, а и самата црква многу осиромашила.

Во почетокот на XVII век Охридската архиепископија била поделена на 7 митрополии, од кои 5 со подредени епископии и 2 без такви. Во првата категорија митрополии била и Пелагонската со Прилепската епископија, во која веројатно, влегувал и Велес. Но подоцна оваа расподелба е изменета, а Прилепската епископија се стопила со својата митрополија. Во втората половина на XVII век Охридската архиепископија има 14 епархии од кои митрополии 9 и епископии 9, меѓу кои и Велес.

Во Битола, кон крајот на XVII и во почетокот на XIX век, христијанското население се зголемува со преселување од околните блиски населби, а и со влашкото население кое бегало од Албанија пред теророт на разни насилници. Заедно со тоа расте и улогата на митрополитите како духовни водачи, и нивната дејност се зголемува и се проширува. Тоа е и период кога христијанската црква, на чело со цариградскиот патријарх, од општохристијанска се претворува во чисто грчка, на која основна работа во Македонија ќе биде да го зголемува бројот на Грците, особено во Македонија.

Во првата половина на XIX век, иако христијанското население во Пелагонската епархија било словенско (со исклучок на влашкото) било предано на христијанската религија и му се потчинувало на митрополитот. Покрај градовите Битола и Прилеп во времето на митрополитот Григориј, секое поважно место во епархијата имало свештеник. Секој од свештениците, покрај другото, бил должен за својот архиереј да дава свештенички данок. Од еден список на свештениците кои требало да плаќаат данок, се гледа дека во Битола (πιτωλίων) имало 10 свештеници, во Магарево -6, во с. Трново -8 свештеници, во другите села (во 36 села од Битолска каза, Пелагонска епархија) имало 38 свештеници.

Во Прилеп, истата 1827 година имало 11 енориски свештеници, а во 13 прилепски села -14 свештеници. Вкупно целата Епархија имала 84 свештеници во 51 села и во градовите Битола и Прилеп. Покрај овие, свештеници имало и во 9 мариовски села“.

Стр. 24: „Крупен настан во првата половина на XIX век, во времето на митрополитот Григориј (1825-1833), претставува изградбата на катедралната црква ‘Св. Димитрија’, за која биле потрошени 184.622 гроша. Изградбата на оваа црква било дело на целото христијанско население во градот.

Како еден од посposобните и позаслужни за грчко-христијанската кауза во Епархијата, се смета митрополитот Герасим. Битола во негово време веќе е административен центар и седиште на румелискиот валија. Поради тоа, и поради зголемувањето на бројот на христијанското население во Епархијата, поради големите

заслуги и квалитети на митрополитот Герасим, цариградскиот патријарх Григориј во 1836 година ја подигнал Пелагонската митрополија на висок ранг, на степен веднаш по митрополијата во Брусa. Во врска со ова, и поради фактот што Герасим како член на Синодот, често патувал во Цариград, со дозвола на патријархот Григориј, бил избран 1839 година како негов помошник, епископ викар“.

Во Битола Григорие бил митрополит пелагонски. Потоа тој бил преместен во Серез. Подоцна тој бил избран и за цариградски патријарх како Григорие Византинос XV- останал сè до неговата смрт. Тој во 1836 година ја подигнал Пелагонската митрополија на висок ранг, на степен веднаш по митрополијата во Брусa. Затоа под соборната црква „Свети Димитрија“ - Битола била Елада со Атина...

Иван Снегаров цитира Охридски Арсениј: „...имено, се откажувам од Охридската архиепископија, освен од мојата поранешна Пелагониска епархија (којашто уште ја имам додека сум жив за своја прехрана и за задоволување на своите потреби)...“. Следи Пелагонската митрополија давала патријарх и архиепископ.

Битни биле изданијата на Печатницата во Москополе, која била потпомагана од манастирот Св. Наум. Следи во Москополе во 1740 година да е отпечатена Службата на св. Наум, која во 1742 година е вклопена во големиот зборник Аколупија заедно со Службата на св. Климент Охридски, на 15-те тиверполски маченици, на св. Јован Владимир, св. Еразмо, св. Никодија од Берат и св. Седмочисленици.

Најбитно било изданието на печаницата во Москополе, првиот отпечатен текст на охридски говор во „Четиријазичникот“ на Даниил од Москополе. Неговото издание го потпомогнал битолскиот митрополи Некториј, титулиран како митрополит од Пелагонија и егзарх на цела Македонија.

Власите и Арбаните биле под Македонија. А тие биле само црковни народи.

ВЛАСИТЕ ДВА ЦРКОВНИ НАРОДИ: ГРЦИ И РОМАНЦИ

Крсте Битоски, на стр. 35, вели: „Да се зборува за односот на митрополијата кон преродбенското движење значи да се зборува прво за Прилеп и за главно непријателски став на грчките митрополити кон тоа движење. Христијанското население во Епархијата, како што знаеме, до кон крајот на XVIII век било речиси целото словенско и во градовите и во селата, така што грчките митрополити во Битола биле духовни водачи на македонското население. Но со доаѓањето на Власите, ситуацијата се изменува. Власите подоцна се претвориле во главните носители на грцизмот и во Битола и во Прилеп. Затоа во времето на црковните борби нашиот народ ќе се судри не со некои Грци во тие градови, туку главно со Власите- гркомани, раководени од грчката црква“.

Стр. 40: „Во другиот дел на Епархијата т.е. во Битола, положбата била поинаква. Тука, каде христијанското население до едно време главно било словенско, со доаѓањето на голем број Власи по уништувањето на Москопол 1769 г., составот се изменува. Овие Власи, кои во мнозинство биле фанатизирани христијани, во исто време и фанатизирани гркомани, постепено ќе се претворат во главна потпора на пелагонските митрополити во ширење на грчката национална идеја. Тука, во градот, речиси сè што било словенско во голема мера било потиснато...“.

Стр. 97: „...Едино што пак можеме да заклучиме е: грчката пропаганда се крепела најповеќе врз влашкото население во градот, Магарево, Трново и донекаде во

Нижополе, додека другиото христијанско население кое ја признавало Патријаршијата, иако многубројно, било несигурно, нестабилно“.

Стр. 132 е поднаслов: „2. Односите на Палагонската митрополија со романската пропаганда“. Следи имало Цариградска патријаршија и Романска црква.

Стр. 135: „Во почетокот на XIX век се направиле некои обиди да се докаже потеклото на Власите и да се докаже дека тие се нешто одделно од Грците. Ѓорѓи Константин Роза, Влава, роден во Битола, студент по медицина во Пешта, во 1806 година издал една книшка, напишана паралелно на германски и на грчки јазик, под наслов ‘Испитувања за Романите или таканаречени Власи што живеат зад Дунав’, во која расправа за името, потеклото, за минатото на Власите, и тврда дека тие се дел од романскиот народ и дека нивното место е меѓу Романците. Малку подоцна (1813 година) Михајло Бојаџи издал една граматика на македоно-влашкиот јазик. Сите тие обиди биле изолирани, осамени, скоро без резултат. За Роза може да се рече дека е протагонист на романската ориентација на еден дел од влашкото население во Македонија. (Името Бојаџи е 100% тн.словенско. Исто така, и Роза, Р.И.)

„Во 1860 година во Букурешт, на иницијатива од писателот Болинтинану, бил основан Македонски комитет, со цел да работи за отцепување од грцизмот на Власите во Македонија...“ (Болин... тн.словенско со дативо бригиско у, Р.И.)

Стр. 137: На чело на влашкото движење во Европска Турција застанал енергичниот учител Апостол Маргарит, кој како учител во Клисуре, уште од 1862 година го употребил романскиот јазик во грчкото училиште и со својата неуморна работа има најголема заслуга за ширење на романската пропаганда во Македонија. Центар на тоа движење бил Битола“. (Завршетокот ит=ет бригиски=брзјачки, Р.И.)

Стр. 143: „Целата таа борба завршила со установување на влашко преставништво при Портата со граѓанско лице. За тоа Патријаршијата не можела да протестира. Им се дозволило на сите Власи, кои се сметале за такви, да се запишат како ‘Ивлах’ (Влава), а не како ‘Урум’ (Грк), како што било дотогаш. Тоа значело дека Власите биле признати како одделна народност во Турската Империја. Тие веќе имале можност да формираат свои месни општини, кои во почетокот на 1905 година броеле околу 30. Сите тие крупни придобивки биле крунисани со султанско ираде од мај 1905 година, со кое им се давало право на влашките општини ‘да си избираат муфтари ... да им се укажуваат олеснувања од страна на империските власти на назначените учители од речените влашки општини, како за инспектирањето на нивните училишта така и за исполнување на бараните од империските закони формалности при отворањето на нови училишта’ “.

Значи, имало само „Ивлах“ (Влава=Романец) и Грк- само влашко=романско.

„Додека во Цариград се водела борба за црковни и училишни права на Власите, главно меѓу романската дипломатија, Патријаршијата и Портата, во Македонија борбата меѓу грчката и романската пропаганда земала сè пожестоката форма. Власите, ползувајќи се и со големата парична помош¹¹ што ја давала романската влада, успеале сè повеќе да го шират своето влијание и да отворат нови училишта. Во 1895 година во Солун тие отвориле Трговско училиште...“.

Она што Власите говорат само за влашко (македонско) е само фалсификат.

¹¹ Помошта од Романија од година на година брзо растела. Така, на пр., од 40.000 франка во 1879 година, пораснала на 250.000 франки во 1891/92; во 1892/93 година на 450.000 франка; во 1899/1900 година на 724.643; во 1905/906 година на 821.973; во 1907/1908 година на 1.336.840 франка итн...

Стр. 145: „Уплашени од тие успеси, грчката пропаганда почнала да применува дури и сила. Така на пример, во Битола бил извршен атентат на Апостол Маргарит, а подоцна и на неговиот наследник Дума. Физичките судири станале редовна појава. Односите не се заостриле само меѓу двете пропаганди во Македонија, туку почнале сериозно да се заоструваат и меѓу Романија и Грција, и покрај тоа што во 1901 година се одржал состанок на двата крала (романскиот Карол и грчкиот Георги) на кој монарсите си ветиле некаква заедничка соработа. Што се однесува до Македонија, тие не зазеле одреден став, освен тоа што грчкиот крал ветил дека ќе придонесе да му се дадат олеснувања на влашкото население во Македонија од страна на Вселенската Патријаршија. Но сето тоа било само на зборови. Наместо тоа, Патријархот со едно писмо од март 1904 година, подбуцнат од грчката буржоазија, забранил да се употребува романскиот јазик во црквата. Акциите на патријархот биле најактивно подржани и од грчкиот печат, кој не избирал средства во напаѓање на Власите и Романците, наречувајќи ги, на пример, ‘безбојна смеса од Словени, Готи, Хуни, Турци, Скити, Бугари, Цигани и безброј други варварски племиња, која го узурпирало националното име на Римјаните’.

Но и покрај анатемите и забраните на Патријаршијата, Власите не се покори-ле. Наместо тоа, стотици фамилии се отцепиле од грцизмот, прифаќајќи ги романските училишта и цркви. Според податоците на грчкиот конзул во Скопје, во јули 1905 година, во Косовскиот вилает: во Скопје, Кочани, Велес, Приштина и Штип, имало 4.043 Власи од кои 1983 биле ‘романизирани’, а и другите се наоѓале во опасност да бидат исто така ‘романизирани’. Слично било и во другите вилаети, особено во влашките села на планината Каракамен, во Караџова и во гевгелиските и битолските села. Гребнската област, каде Власите соработувале со Албанците кои се бореле за автономна Албанија, според зборовите на грчкиот митрополит, била ‘опустошена од систематско дејствување на романската пропаганда’ “.

Власите велат, градежите во Корча, Галичник, Охрид, Битола, Крушево... биле влашки. Ако се земи во предвид дека исти такви градежи се и кај античките Македонците во Пакистан, кои не ги познавале поимите Словени и Власи, а нивни симбол бил бригискиот јарец (богот Арес, како охридски „Аре што правиш“ и битолски „Але шо праиш“, р=л, „По-боже што правиш“) и самите се нарекуваат Бриги, тогаш Власите од Москопол во охридска Корча биле само Бриги, ништо друго.

Тн.влашки јазик е само лошо научен или недонаучен романски јазик. Следи тн.влашки како ненароден јазик во едно исто семејство да не се знае исто. И па затоа тој е само индивидуален тн.влашки јазик, но никако народен. Македонскиот бригиски говор, за Македонците говор=јазик, „мајчин јазик“, сите жители го знаат исто. Токму затоа Власите се само одродени Бриги, како и Скиптарите од скиптар.

Продолжува: „Зборувајќи за крајно непријателскиот став на пелагонските митрополити кои романската пропаганда, нужно е да го споменеме и следниов карактеристичен случај, од кој може јасно да се види до кој степен на омраза стигнале односите на едно исто население како резултат на пропагандите. На 10 јуни 1903 година во Битола умрел Влаот Христо Димитри. Домашните повикале влашки поп за погреб. Грчкиот митрополит се обидел да ги принуди да земат грчки поп, но не успеал. Се собрале неколку стотици Власи и го принудиле митрополитот да бега преку прозорец. Но попладнето се собрале Власи-гркомани, ја опколиле куќата и не давале да се изнесе мртовецот. Месниот градски совет решил да им се дозволи

на домашните да одлучат со каков поп ќе го погребат. Но гркоманите не се потчиниле на таа наредба и, окуражени од полицијата, не пуштале никого да се доближи до куќата, а неколку противници биле нападнати и биени. По заповед од Цариград, мртовецот бил погребан со војници, без поп. Другиот ден, фанатизираните гркомани го откопале мртовецот, го опеале со свој поп и пак го закопале“.

Значи, мртовецот дома бил опеан со романски поп, па следи и со грчки поп.

Продолжува: „Интересно е да се наведе и ставот на Митрополијата во врска со погребот на Апостол Маргарит. Како што веќе споменавме Маргерит бил ‘атемисан’ од грчката црква и според тоа не би требало да биде ‘достоеен’ да биде сохрнет од грчки православен свештеник. Но не било така. По смртта на Маргарит (6-X-1903), митрополитот Амвросиос не само што предложил покојникот да се опева во грчка црква, туку готов бил и тој да присуствува. Се разбира, тој обред би се извршил само на грчки јазик. Во истото време, патријаршистите ги презеле сите мерки, така што никој од сопствениците на земјата околу Буковските грчки гробишта не сакал да им продаде на Власите земја за гробишта. Сепак терен бил купен за 75 т. л. малу подолу од грчките гробишта, егзархискиот митрополит ја ставил на располагање мртовечката кола, а од влашките села биле доведени свештеници и Маргарит бил погребан со влашки попови и на влашки гробишта. Со тоа завршила и една фаза од романската пропаганда во Македонија“.

(Гробишта романски, Р.И.)

Стр. 253: „Патријаршијата не попуштала пред никакви барања на Власите за извесна црковна автономија, ниту го признавала познатото ираде од 1905 година. Таа и натаму водеа тотална борба против секаква тенденција на Власите за одделување од неа. Во таа борба почесно место и припаѓа на Пелагонската митрополија. Митрополитот Иоаким ја застапувал тезата, според која Власите, додека официјално не го прогласат своето отцепување од Патријаршијата, биле должни сите религиозни обреди да ги вршат со грчки свештеници. Таквото сфаќање предизвикало и пролетта 1904 година едно жестоко судрување меѓу христијаните гркомани и Власи, во врска со погребувањето на еден Влаш. Иако покојникот при крајот на својот живот изричито барал да биде погребан од влашки свештеник, а во прилог на тоа донел решение и генералниот инспектор, група гркомани, поттикнати од митрополитот, преку жолчни демонстрации, на сила го спречиле закопот, ги искинале венците од мртовачката кола и раниле повеќе Власи. До тоа дошло главно поради неодлучното држање на месните турски власти кои немале штета од судирите меѓу христијанското население. (Па ирадето била за Власите само како Романци, Р.И.)

Иоаким отишол дотаму што му изјавил на Хилми паша, кој во судирот лично дошол да ги ‘среди’ приликите, дека тој, митрополитот, ќе го сохрани. Но се покажало дека немал сила да прави слични постапки. Кога за сохранувањето на сестрата на директорот на романската гимназија во Битола побарал помош од валијата, па дури и од цивилните агенти и Хилми паша, да ја сохрани со грчки свештеници, бил одбиен. Една старица била принудена пред турска полицаец да изјави дека сака да биде сохрнета со влашки поп и во влашки гробишта. Разочаран, митрополитот својот протест го изразил преку побесување оставка, која, се разбира, била формална и неприфатена“.

(Силециски од романски во влашки гробишта, Р.И.)

До денес Власите своите мртви ги закопуваат во тн.грчки „Буковски“ и Романските (тн.влашки) гробишта- ги дели еден пат. До денес мртвите си ги певаат

во тн.грчка црква „Св.Димитрија“ со тн.византиски двоглав орел, како на Скиптарите според тн.Византиец Бригов Комненов Георг Кастриотис, и романската црква.

Како што Власите го прекрстиле, прешкртале, романското име на гробиштата и ги нарекле влашки, грчката улица (мала) Белградска... ја прекрстиле во влашка.

Власите кои се во Македонија биле од Москопол- Корча бригиска=брзјачка. Тие во XIX век во Македонија како православни биле само два црковни народи: Грци припадници на Цариградската патријаршија и Романци на Романската црква.

Кога доаѓаат грчкиот и романскиот амбасадор во Битола, Власите во кафената „Корзо“... се собираат и сретнувањето го прославуваат како Грци и Романци.

Поради примањето на Романија во Европска Заедница, неа Грција и „помогнала“... Романија се откажала од нејзините Власи во полза на Грција: Власи=Грци.

Во битолско сè што се прогласува тн.влашко, сè (100%) било само романско. Бидејќи тие до денес во битолско немаат ништо нивно влашко, без влашки народ.

Во тн,влашка (Романската) црква во Битола службата е на романски јазик.

За да не се стекне дојам дека сум со намера да ги навредувам Власите, по укинувањето на Охридската архиепископија, под која биле и просторите на Власите од Москопол, бидејќи постоела само Цариградска патријаршија имало само Грци. Грци биле Македонците, како што биле Браќата Миладинови, Григор Прличев... По Балканските Војни многу Македонци кои потпаднале под окупација на Грција си останале Грци, иако не го познавале коине, нити катаревуса, никако димотики. Истото се случило и во Албанија, која била бригиска и сопственост на Бригијците Комнени. Мноштво Македонци си останале Грци. Најдобар пример се самите Власи. Тие не сакаат да бидат Власи. И токму затоа тие не сакаат да учат влашки јазик туку само грчки јазик... Бидејќи во Албанија никогаш немало Грци од некаква си Елада, денес во Албанија Грци се само македонски Македонци и бригиските Власи.

Бидејќи Власите во Р Македонија веќе се мешани со Македонците, ДНК на Власите во Р.Македонија е блиска со ДНК на Македонците на истите градови итн.

МАКЕДОНЦИТЕ ОСТАНАЛЕ САМО ЕДНО- МАКЕДОНЦИ

Крсте Битоски, на стр. 242, во Глава II, Религиозно-просветна дејност на Пелагонската митрополија по Илинденското востание (до 1908 год.), пиши: „...ќе цитираме прво две писма до кои успеал да дојде австро-унгарскиот конзул во Солун и сметал дека претставуваат интерес да го испрати до својата влада во оригинал.

Првото писмо гласи:

‘Грчко- Македонската Одбрана.

Во името на семоќниот господ и на татковината

До народните старешини и другите жители на селото Арапли.

Пред неколку денови бев ви пишал писмо, и од ден очекував одговор. Меѓутоа, денес сигурно разбрав дека моето писмо не сте го примиле, поради што сум принижен повторно да ви пишам, за да разберете дека единствениот ваш спас е да станете Грци.

Треба да разберете, исто така, дека Бугари-Македонци не постојат. Според тоа, ако во некое село постојат луѓе кои не се убедени дека се од грчко потекло, тоа, по потреба ќе ги проучиме ние, првин со советување, а потоа и со меч. Треба да знаете дека ваквата грчка одлука ќе се оствари, и дека Македонија наскоро ќе ја пр-

егрне саканата си мајка- Грција. Не мислете дека Грчко-Македонската Одбрана не би можела да ве казни. Корените ги извадивме, и сега останавте вие, гранките, кои сами ќе се исушат, односно ќе се изложат и ќе си наштетат сами на себеси. Ако и натаму сметате дека сте Бугари- значи (признавате) дека сте од татарско потекло. А ако ова ми го потврдите, да си одите, и за да ми ја исполните волјата, да одите во Татарија. Таму да ја засновате својата држава, зашто тоа вам ви следува. Не само што Македонија не ќе ве собере, туку ни Софија не ќе може да ве спаси.

Од една страна сметате дека сте Бугари, а од друга страна дека сте чисти Македонци, па, според тоа, и потомци на Александар Велики. Престанете барем да го загадувате македонското име, велејќи, од една страна дека сте Македонци, а од друга- дека сте Бугари. Кога човек застранува, барем се покајува, а на оној што ќе се покае му се проштава. Но, кога не се покајува и настојува да се одржи својата настрана идеја, тогаш треба да разбере дека постои и еден друг начин кој ќе го вразуми. Ги има господ ангелите, но ги има и демоните; го има рајот- но го има и пеколот; го дал доброто, меѓутоа, го дал и лошото.

Според тоа, и јас, како ваш брат и од иста крв, имам задача прво да ве советувам, и, ако сакате, наострете го слухот да чуete. А ако не сакате, помислете се малку подлабоко, и правете што сакате. Разберете добро дека од најстари времиња па до пропаста на Светот Македонија била и ќе биде грчка. Треба да сфатите дека грчкото знаме ќе се забие врз бугарските трупови и дека не ќе ве собере не само Македонија, туку ни Бугарија. Грците не бараат арач, ни јачмен, ниту пченица за да ја ослободат Македонија, туку подаруваат милиони за да докажат уште еднаш дека Бугарите, во поглед на културата, само со Кинезите можат да се споредат. Грците зборат последни, но, своите одлуки ги извршуваат. Бугарите ги ослободија други, а Грците се ослободија со сопствената храброст, со својата машкост и оданост кон татковината. Бугарите не се почувствуваа способни уште себе самите да се ослободат и да создадат царство, ама и ден денеска се под султански суверенитет, а вие чекате да ја земат Македонија. Штом значи го примите моево писмо треба да станете Грци; инаку, овие денови чекајте ме да дојдам ве научам дека Бугарите не се Македонци, и дека треба да одат во Татарија !

Ќе ве изграмам и вас и вашите деца, со сè мачките ! Не ќе оставам ни еден од вас, барем да посведочи за тоа што станало. Повеќе не чекаме ! Или сега еднаш ќе се вратите (назад под јурисдикција на Патријаршијата- б.м.), или некој ден ќе осамне само живината ви жива ! Ќе ви покажам дека Грците можат да чекаат, но дека и стрпливоста ќе има граници.

Значи, или едното, или другото. И чекам побрз одговор.

20. III. 1908

Грчко-Македонска Одбрана

(Тркалезен печат со натпис наококу) капетан Апостолис' “.

Се истакна: „дека сте чисти Македонци, па, според тоа, и потомци на Александар Велики“ (Македонски, Р.И.). Токму во XIX век истото го пиши и Стефан Верковиќ...Следи заклучокот, политичкиот поим Словени нанел огромно зло, ние повеќе да не сме Македонци, а Македонците станале еладски-најголем фалсификат.

Затоа Македонците биле само Македонци, наследници на ...Александар Македонски... Поимот Грци се однесувал само за македонската династија, која владеела и во јужна Италија. Токму затоа Македонците од Отон I на Франките биле наречени Греики, и од Македонците се барало да ја напуштат јужна Италија, што Ма-

кедонците го одбивале. Повеќе за тоа во моите книги. Следи Рим, како што за Македонците го наметнал поимот Византијци, истото било и со Греики (тн.Грци).

И затоа историската вистина била една: Македонците биле само Македонци, никако Словени дојдени од никаде. Бидејќи постоела само Цариградската патријаршија имало само Грци. Токму затоа и од Македонците се захтевало, тие да станат Грци. Македонците се бореле да ја возобноват Охридската архиепископија, да го вклучат македонскиот тн.старословенски јазик и мајчините јазици: јазик=говор.

Продолжува со: „Второто писмо било испратено до прваците на с. Нихор-Берско“. Тоа било „Во Нихоруда, 19 април 1908“. Следат други писма до с. Лопатица- Битолско итн. Значи, се работело за Цариградската патријаршија со коине.

Хан¹² пиши во XXIV.Варош Охрид.„Дека овде по знаење на византискиот јазик, Бугарите биле последни“....„Во четири од овие се учи а само една во предградието словенски, оти кај христијанските жители во Охрид грчките симпатии биле далеку надмоќни од другите. Тие сакаат да бидат Грци, а никако Словени, покрај тоа што луѓето во школите морале да го учат грчкиот, а булгарскиот само го зборуваат во куќите. При тоа ние во Охрид најдовме само една женска глава која грчкиот го знае; оти за женска школа варошот не е кадар“...

За Јохан Хан Охриѓаните не биле Словени туку Грци- црковен народ Грци.

Според Г. Вајган, во Битола во Св.Димитрија, во 1924 година, била румејка.

Од поимот Рум=Рим, у=и, до Римјани, и=о, Ромјани, Ромејци. Ромејци биле сите жители на Балканското Полуострво, што важело и за селото Атина, кое подоцна станало главен град на Елада. За сите Ромејци главен град бил Цариград, во кој постоела патријаршија со македонскиот Птоломејов Александријски јазик- коине.

СЛУЖБЕНИ НЕНАРОДНИ ЈАЗИЦИ

Народен јазик бил само варварски=пелазгиски=тн.словенски јазик на кого говорел Платон. Ова се добива при споредување на она што го пиши Херодот и други автори, како и во Историјата на македонскиот народ, кој говорел на варварски.

Чарлс Френсис Потер пиши: „коине. Тој е мешавина на разни јазици, оформен од Александар Велики при освојувањето на познатиот свет. Коине има значење на заеднички, универзален јазик од тоа време, некако есперанто, употребуван за коинверзација во трговијата, пишувањето, за пазарот од масите, во последните векови од старата ера, сè до постепено латинско признавање, односно преземање како *Lingua franca* од средоземниот свет“.

Се гледа дела латинскиот станал службен јазик пред и по новата ера. Него му претходел коине. Коине бил само Птоломејов Александријски јазик. Латински започнува со Лив Адроник 240 г.п.н.е. Па коине и латински биле службени јазици.

Бидејќи коине не бил јазик создаден на Балканот, тој не се употребувал на Балканот. Следи сите дела на коине биле александријски само од во III век п.н.е.

Во прилог е и наводот што Македонците пишувале од десно на лево. Ова било спротивно на коинското пишување, од лево на десно. Значи, го немало коине.

Во прилог е историчарот Приск (V век), кој го опишувал пратеништвото од Константинопол кај Атила 448 година, напишал: (Жителите во Панонска низина,

¹² Јохан Георг Хан, „Путовање кроз поречину ДРИНА И ВАРДАРА“, 1865, на српски 1876, Белград. Кај него не постои грчки јазик,оти таков јазик до 1868 година немало, туку само „византиски јазик“.

Р.И.) „мешајќи се со разни народи го научиле готскиот, хунскиот и латинскиот, а меѓу себе го говореле својот варварски јазик“. Овој бил јазик и на тн.Словени.

Прокопиј пиши: Склавините и Антите, „...И едните и другите имаат еднаков јазик, сосема варварски...“. Се потврдува, коине латински не биле народни јазици.

Во V и VI век коине немал важност. Неговата важност станала затоа што тој станал прв христијански јазик, а со Ираклиј (610-641) и единствен службен јазик.

Доказ уште повеќе коине не бил подобен за во Македонија. Аријан (II век н.е.) Александровата Анабаса ја напишал на коине. Меѓутоа, народот понатаму коине не го прифаќал. Најдобар пример е доказот со авторот на *Miracula II* (s. *Demetrii*, Р.И.), а се претпоставува дека се составени веројатно во 2 половина на VII век, е припадник на нижиот црковен клер во Солун, зашто тој анонимус, не знаел да се изразува, не пишува со изграден стил како архиепископот Јован. Следи од III век п.н.е. коине во Македонија не бил прифатен, што повеќе важело и за во Елада итн.

Оболенски пиши: „а Константин Порфирогенет, опишувајќи го Пелопонез непосредно после 934 година, вели дека поголемата чума од 746-747, ‘целата земја била словенизирана и станала варварска’ “. Овде кај него е склавинска=варварска. Исто така Оболенски наведува: „Кон крајот на дванаесеттиот век Михаил Хонијат учениот атински митрополит, понижен од откритието дека неговата паства од бедните селани кои зборуваат на народен јазик, не ја разбираат неговата блескава престава за старите Грци, ги запишал следните значајни зборови: ‘После долгиот престој во Атина и самиот станувам варварин’ “. Свети Јован наведува: „Учењето на рибарот што прави шатори блеска на нивниот варварски јазик повеќе од сонцето“. Во прилог се наведува и Меморандумот за античките граници на Грција од мајорот J.C.Ардаф, С.Б., Р.Е. 24 февруари 1881 година. Тој пиши: „Оваа заедничка одбрана довела до сегашна употреба на еден општ јазик, грчки, но останатите од Амфилокијанците сè уште се Варвари“.Следи Кораис во 1850 година создава еладски јазик, службен само од 1868 година. Катаревуса бил со датив и генетив, но не димотики.

Овде народен јазик бил само варварски=пелазгиски. Оболенски наведува дека во Грција „денес се сведува на прилично големиот број на топоними со словенско потекло“. Ова го потврдил и Макс Фасмер итн. Следи Фалмерајер бил во право.

Ова се потврдува и со наводот, кој укажува, дека презимињата на видните лица кои за време на Баварците, нивниот престој и владеење, биле на тн.словенски јазик.Многу повеќе за ова во мојата книга: Хомерови=тн.словенски Морејци=Грци.

НАРОДЕН ЈАЗИК

Според Херодот, Бригите ја создале Анадолија и Ерменија. Нивниот јазик бил варварски=пелазгиски=тн.словенски. Такви биле и Анадол=а на дол=тол=тал=дал, далга..., Ермен=е рмен=рамен. Според Јозеф фон Хамер (1836), Османите биле Комненови. Пак, овие биле Бриги. Следи Осман=ос ман, Ман=Мин=Мон, мина=луѓе: ос + ка = оска + к = коска- човек кршач на коска; Фатих=патих=патив; Порта, која е отвор за влез-излез, значи пората: порта=п орта=врта=врата. Спротивно на неа е капијата, од капа за да не капи дожд.... Па капијата се отвора горе-долу, наспроти врата, врта, која се врти лево-десно; гази, кој многу чврсто гази итн.

Стр. 470 е слика на „Белград на крајот на XVII век. Бакрорез во боја J. X. Остертаг. Музеј на градот Белград“. На него стои само Белград, никако Београд.

Исто така, имало и Мечка, но не Медвед. Следи Зајечар од зајак=зајек, но не Зец..., Иванковац а не Јовановац или Јовановец, Ниш=ниш, Јајце а не јаје...

Исто така, имало теменвокал. Овој насилно го исфрлил Вук Караџиќ итн.

Во прилог се наведува народниот јазик во Австрија. Неа ја владееле Хабсбурговците, а бург (Бургас) бил со тн.словенска основа: бург=булг-ар, волгар=волг ар: волг=волк=Volk=фолк=полк, полковник за мноштво луѓе, значи народ, до полка...

Војсководецот Евгениј Савојски, како име и презиме, се само тн.словенски.

Терезија=те резџија=режија=регија... И од Терезија до терзија, ама и теразија, на германски Waage=ваа (оваа) ге=ге=геа=Геа=Гена=Жена, земјоравнина. Следи од Терезија до Тереза=те реза=реза=реца, реска, дури Ресавка итн.само тн.словенско.

Радецки е тн.словенски, а тн.словенски=склавински простори биле до Рајна.

Токму и затоа Прусија=п Русија, Шлеска, ш=с, Слеска=с леска за лешник...

Бидејќи Балканот бил под Османовото Царство со Османов јазик од 13 век на Мехмед Караман, кој бил новоперсиски јазик во кого имало турски=монголски зборови, што важело и за Австриското Царство со службен германски јазик, кој бил трорасен, никогаш немало турски и австриски јазик. Следи никогаш не можело да има балкански јазици, со што би можело да постојат и повеќе балкански народи.

Токму и затоа во Мала Азија...Балканот..., Австрија... бил само еден варварски=пелазгиски=тн.словенски јазик, јазикот на Платон, кој бил јазик на белата раса.

На стр. 506 се наведува Осман Пазваноглу. Името Осман=ос ман, ос + ка = ооска, која кај манот=човекот е коска, произлегол од Османите кои биле Бриги. Следи нивните презимиња завршувале со бригиското у, како што и денес Шкиптарите и Власите. Првите го прифатиле исламот и станале Турци, а вторите како Грци- припадници на Цариградската патријаршија- со кои биле во служба на Османите.

Со создавањето на српската држава, сè било прогласено српско. На пример, тн.старословенски јазик бил прогласен српски јазик, значи и тн.византиска=ромејска Македонија постанала српска, што се случило со Грците, Бугарите и Албанците.

Стр. 475: „...покрај останатиот автор на една обемна историја на Петар I Велики, со која е обновена политичката поврзаност на Србите со Русија, и Христофор Жеваровиќ, оној кој, во тренутците на успонот на националните претензии, го објавил српското грбословје, се појавил Јован Рајиќ, еден од најголемите српски историчари воопште, писател на обемната историја на Србите дадена во заедница со историите на другите народи на југоисточна Европа (1794-1795)“.

Меѓутоа, Христофор Жеварович, без Вукосановото к, бил само Македонец.

Следи, на истата стр. 475, има слика: „Јован Рајиќ (1726-1801). Калуѓер, историчар и писател“. Меѓутоа, тој не е никаков си Јован туку на македонски Јоан: Јован - в = Јоан. Архимандритот не бил Рајиќ туку без ј само Раич, оти тогаш ги немало ј и к, ниту ѓ, никако њ, љ, итн. Значи, тогаш немало Вукови тн.српски знаци.

Во книгава редовно се среќава имато Михаило, но не Михајло- без ј: и=й=ј.

Најдобар пример е наводот на стр. 567: Радич Петровиќ- исто лице двојно.

Во прилог е она што го наведува во претходните години со тестаментот на Дубровчанин од XVI век, на латиница, ги нема веќе дадените тн.Вукови гласови.

За да се потврди дека било ч, а не к, се руски...полски...презимиња само со ч.

Србија било дунавско кнежевство. На стр. 568, се говори за Начертание. Бидејќи Вук Караџиќ го променал говорот, дунавските тн.Срби се одродиле од својот.

Службен јазик бил македонскиот тн.старословенски јазик. Бидејќи од него се создале руски и српски јазик, народното ткиво се поделило, место да има само еден народ се содале два нови народи: руски и српски. Следи делбите продолжиле.

Стр. 475: „...На крајот на XVIII и почетокот на XIX век, бидејќи руското влијание било потиснато од германскиот, дошло и до извесно оживување на српско-словенскиот јазик, е создадена состојба која Вук Караџиќ ја сфатил како пометнување во која секој писател произволно прави свој јазик“.

Значи, до Вук Караџиќ немало српски јазик кој би бил за сите писатели.

Српски јазик, како и еладскиот, е од 1868 година. Ова било поради тоа што Цариградската патријаршија не дозволувала со друг јазик да биде заменет коине: Стр. 578: „...Борбата на Вук Стефан Караџиќ и Ѓура Даничиќ за народен јазик и фонетски правопис била веќе завршена. Вуковата идеја повеќе никој не ја оспорувал кога владата на Србија, 1868, го вовела неговиот правопис и званична употреба“.

Стр. 471: „на повик на рускиот цар, дошло во Херцеговина, Црна Гора и Албанија до ослободително движење против Турците“. Овој бил православен и само на тн.Словени. Вакви биле и во Албанија, која била под Охридската архиепископја.

За ослободувањето на Албанија биле Христијаните, а тие биле под муслиманското=турското ропство.А за ова се бореле Албанците, кои биле Муслимани=Турци. Токми затоа Муслиманите=Турците од СФРЈ,по 1950 година,бегеле во Турција.

Грците говорат дворасни, а Албанците трорасни јазици- тие не се народни.

БИТОЛСКО...КОСОВО И СКАДАР

Во претходните книги пишев дека Македонија била до реката Дунав. Следи на денешниот Балкански Полуостров сите жители биле само едно: Македонци.

Било создадено дунавското Кнежевство Србија. Тоа, со одлуки на големите сили, а поврзано со нивните интереси, се ширело на југ. Се потиснува името Македонци, а се појавиле имиња на балкански тн.народи, кои и никогаш не постоеле.

Бидејќи овде се говори за Додунавска, Шумадиска, Србија за неа се пиши.

На стр. 457 е насловот Југословенски народи под туѓинска власт XVI и XVIII век, со Османово Царство, а на стр. 458 е карта Југословенски земји под турска власт. На неа се гледа Ејалет Румелија со главен град Софија. Во него припаѓаат: Санџак Видин; Санџак Крушевац; Санџак Скадар; Санџак Дукаѓин со Пеќ и Леш; Санџак Вучитрн со Вучитрн и Приштина; Санџак Софија; Санџак Призрен; Санџак Скопје со Скопје и Прилеп; Санџак Ќустендил. Вон ним се Елбасан, Охрид, Битола и Солун. Следи тие биле директно под Цариград.

На стр. 586 е картата на Југословенските земји после Берлинскиот конгрес 1878. година. Во неа Србија е под реката Дунав, северно од Сјеница, Нови Пазар и Ниш. Од северно од Ниш до со Врање е проширена Србија 1878 година. Од со Пљевље до со јужно под Врање е Стара Србија до северно од Скопје, Албанија, Македонија се под Османовото Царство.

Крсте Битоски, на стр. 18, вели за Битола: „...Од втората половина на XVII век тој економски пак се издигнува, и покрај неговите страдања од разбојнички банди, за да прерасне од триесетите години на XIX век во економски, административен и воен центар на цела Западна Македонија, односно на цела Румелија“.

Значи, оттогаш Битола постанал и воен центар, што останало сè до 1913 год.

Крсте Битоски, на стр. 21, под фуснота пиши: Герасим (1833-1840), а на стр., 24: „...митрополитот Герасим. Битола во негово време веќе е административен центар и седиште на румелискиот валија...“.

Велимир Т. Арсиќ (1930), на српски јазик, во „Црквата Св.Великомаченик Димитрија во Битола“, по повод на прославата на нејзината стогодишница 1830-1930, пиши: „Внатре во состојбата на турското царство, како и создавањето на новата грчка држава, 1830 година, во тоа време Битола да постане главен административен центар ‘за сите краеве од скопските, призренските и скадарските краеве, па кога-кога и до самата граница на Грција’, а подоцна, 1835 год., и средиште на румелискиот вилает. Во тоа време кога Белград имал само 13000 жители, Битола имала меѓу 33000 до 37000 души“. Значи, Битола бил центар до „самата Елада“.

Следи Косово со Скадар... мора да се повратат под главниот град Битола.

Ларус, том 3, стр. 583 е Народен препород во Македонија: „...Особено голем број трговци работел расејан по градовите на Србија, Грција и Бугарија. Све тоа влијаело македонските градови, во текот на XIX век, да дојдат во ред со најразвиени чаршии на Балканот. Тоа пред се однесува на Битола, која во втората половина на XIX век имал околу 50000 жители“.(Главниот град многу убаво се развивал, Р.И)

Според авторите, во Албанија сè било тн.словенско. Тоа никој не го оспорил.

Во прилог се наведува што пиши Божидар Муговац, меѓу двете светски војни, во книгата „За Албанците и за Албанија. Во „Колку и кавки народи“, тој пиши:

„Во Албанија живеат нешто повеќе од милион луѓе, од тоа преку четири-петини (82,2%) се Арбанаси. Народ, кој се чувствуваат за Срби биле (на пописот) пред десет години 65 илјади лица, а сега сигурно се нешто повеќе, има доста и Цигани или Куцовласи, па Грци и Турци“. (Никаде нема било какви Македонци, Р.И.)

За да се потврди дека во Албанија немало Срби со српска црква е во Ларус:

Стр. 462 е карта со Јурисдикција на Пеќката патријаршија околу 1669. година. На неа се гледа дека под Охридска архиепископија се Елада и Албанија- јужно од Дрим. Албанија била под Охридската архиепископија, сопственост на Комненови.

Ама што дури се говори за некаков црковен народ Срби, тој бил неканонски.

Љ.Кљакиќ вели: „Така, на пример, Шафариковите бугарски Словени се разместени на ‘ужа’ Србија, во Дакија, Мезија, Тракија, Македонија, на Пелопонез и во Мала Азија“. Значи, сите наведени простори биле под Охрид. Бидејќи за време на крстоносните војни неканонски Пеќката црква се отцепила, што повторпат било за време на Османовото Царство, цело Косово и Албанија црковно биле охридски.

Бидејќи Скиптарите како Муслимани=Турци биле во служба на муслиманското Османово Царство, нивниот тн.словенски јазик се измешал од разните јазици.

Следи, според Мајер, нивниот јазик бил составен од грчки, романски, татаротурски и словенски зборови. Значи, нивниот јазик не бил на еден народ туку на четири: Грци, Романци, Монголи и Словени. Монголи биле Арнаутите=Азијати.

Со овој трорасен јазик се создава новдвоконотинентален и дворсен албански тн.народ со 90% Арнаути и 10% Скиптари, што е злостор на Европа и САД со НАТО

Во 19 век во Косово биле колонизирани 600.000 Азијати (500.000 Черкеси и 100.000 Татари), што го пиши Густав Вајганд (1924). За нив има докази: монголска овца со долга опашка, монголски ген на коњ и овие кавказко-црноморски Албанци-Арнаути на Османлиите им служеле како акинции, итн. Водачи им биле Скиптари.

Стр. 39: „Злобни озлогласени како Турци се Татарите и уште положи се Черкезите, кои страв и грозота шират, каде ќе се појават. После Кримската војна (1853-1856, Р.И.) од Турците на Балканот населиле околу 100000 Татари и 500000 Черкези, од кои додуже само мал дел дошле во Македонија. Како мухамедани тие ги посматраат Христијаните како нисковредни луѓе или ги гледат со презир и со надуеност, Нивното искористување и силовање важи како ним да им е дозволено“.

Тие биле и се наоружани до заби, се бават со трговија со оружје, органи...

За нив се градат само џамии, дури и од Ал Каеда, но ни една црква. Следи тие цркви да рушат, православни да истребуваат и тоа со православниот двоглав орел. Токму затоа Албанците биле и останале сверови со човечки лик, кој го масаркираат.

Албанците на неверниците- христијаните (православните) не им плаќаат данок, затоа што неверниците треба да бидат истребени кога тие не го примиле исламот. Следи тие да живеат како паразити врз православните, зашто се и подржувани. Нив ги подржуваат земјите кои ја делеле и делат Македонија и нивната НАТО. Токму тие заедно со својата НАТО во 2001 година врз Р.Македонија извршија агресија. Не само тоа, тие Муслиманите=Турците, Албанците, војно ги помагаа што се виде дури и на Шара..., во с.Арачиново се потврди дека тие со војни лица учествувале.

На насилнички начин донесоа Рамковен договор за 14% Албанци, од кои само 1,4% се Скиптари=Тоски, чиј кавказки јазик станал втор јазик во Р.Македонија.

Бидејќи во Рамковиот договор нема Финансиска рамка, Рамковиот не важи.

Исто така, бидејќи тие се 100% колонисти, не важи Рамковиот договор. А на колонисти им следат само едно, и ништо повеќе, само граѓански права. Наспороти тоа, само во Р.Македонија колонисти учествуваат во управување на Македонците, кои немаат друга земја, а Албанците се двоконтинентални и повеќе земјен народ.

Бидејќи тие се единствен таков тн.народ треба да се вратат во своите огништа, а тие се во бригиска Скиптарија (10%) и Кавказието (90%)- македонско зло.

Иако ваква е состојбата, тие биле подржувани од Рим и Виена, а и денес до вечност. Па тие биле со Турците=Муслиманите. Тие со тоа не се задовиле па биле со фашистите, комунистите (Тито, Сталин, Мацетунг) и НАТО- само со туѓинци.

Ова било и поради тоа што Албанците се плашливи, тие убиваат од задгрб. За нив и така се говори, што е потврдено. Токму затоа Македонецот, кога убива, пред да го изврши злочинот, му довикува на жртвата, а и со тоа му дава можност на својата жртва, тој да го види извршителот, што е дело на витез. Страхливецот, тн. Албанец, заскриен како куче, го извршува својот злостор- убива. Бидејќи тој е таков, тој како крволочен врз жртвата се изживува: крши раце, нозе, режи кожа... за да виде крвотечение, а само со тоа тој свеп ќе се засити со македонска православна крв.

Бидејќи тие немаат никаква совест, ни еден Албанец (куче) не се самоубил-о.

Таа омраза се состои само поради тоа што тие од нас сè сакаат да опкачкаат.

Како што тие отсекогаш биле арамишта, тоа се виде по осамостојувањето на Р.Македонија, чии граници без наоружување, кое го украде српската војска во име на ЈНА, не можеле да се одбранат. Редовно Албанците од Албанија навлегуваа на територијата на Р.Македонија, на неа плачкаа населби..., дури добиток, и што не друго.

За Албанците има еместија, а не за Македонците во својата Р.Македонија. Со овој дволичен чин само на Македонците им се судело во НАТО- судското собиралште да се уништи само православниот род близок на братскиот руски православен народ. Токму само заради православна и тн.словенска Русија со векови си

патиме, што се гледа и во книгата, европските сверски земји во борба против Русија само Македонија ја делеле и ја делат, а повод бил тој што Македонците и Русите се еден народ, што важи и за другите тн.Словени, што не важи за ниеден европски сверски тн.народ, кој до денес се насрнал да го истребува македонскиот род, дури и во полза на монголски колонисти и нивните водачи Муслимани=Турци, Скиптари.

Тие не мразат-не Македонска армија туму Армија на Република Македонија.

Следи тие насекаде се трудат да не биде почетно име Македонија на ниедна институција... Едноставно, тие настојуваат, ние како Македонци да не постоиме. Па и затоа тие учат дека биле Илири, дури Александар Македонски бил Илир, а не дека илирскиот јазик бил тн.словенски. Според Нестори (11-12), Илири биле Русите.

Па тие соработуваат само со нашите непријатели, во двојна полза, на нашиот непријател и само за Велика Албанија. Токму затоа за Македонците нема поголем непријател од двоконтинтален и дворасниот тн.албански тн.народ без никакво национално чувство,оти тоа е само еднорасно.За нив е единствено само исламот. Токму само тој нив ги поврзува. Инаку тие не општеле, не стапувале во бракови итн.

Секој оној кој ним им верува, тој самиот себе си се лаже. Не случајно, тие Македонците ги кодошат, на Балканот само против православните се борат нив да ги истребат. Токму затоа следи втора исламска тн.албанска тн.држава со скиптарски трорасен јазик. Нивната неблагодарност е очевидна дури со скиптарскиот јазик.

За да биде во употреба некаков службен јазик во Албанија, во неа не само што треба туку мора да има некакво национално чувство.Такво во Албанија немало.

И затоа во Албанија во употреба биле латинско, кирилско и арапско писмо. Следи во 1908 година и романско писмо. Тоа писмо му било потребно на народ кој би имал национално чувство. Пак, „Албанците во 1913 беа лишени од секакво национално чувство“. Токму затоа „Сепак, пред 1924 не се случи тоа во училиштата да биде предаван албански или ‘шиптарскиот’ јазик“. Па до 1924 година без Албанци.

Овие извадоци се преземени од Вилкинсон од мојата последна книга за нив.

Се одлучи албанските пратеници и министри да говорат на албански јазик во Владата и Собранието. Меѓутоа, Албанците говорејќи албански со личности од Албанија и Косово ја оспоруваат државноста на македонскиот јазик во државава ... Дури за ваквото бандитско европско и американско однесување нема и преведувач.

Ако кон ова се надоврзе дека Грците со европски пари купуваа во Р.Македонија,за таа да стане грчка,со Рамковниот договор и албанска,заговорот е очигледен.

Тоа што Р.Македонија не е примена во Европа и НАТО не е случајна. Во никој случај со нашето име нема проблем Грција, затоа што таа е вештачка творба на Европа, од 1071 година крволочен непријател на Македонија и нејзините Македонци. Бидејќи нејзини творци се Европјаните, а и Букрештанскиот договор од 1913 година повеќе не може да трае од 2013 година, само еден век (100 години), тие на циганската Грција со индискиот музички инструмент бузуки мораат да и затропаат на нивната делачка маса, итно да прекинат разговорите за името, затоашто Грција никогаш немало, таа отсекогаш била само македонска- па таа е и денес. Доказ е нивниот тн.грчки јазик. Тој не бил народен туку реформиран македонски јазик коине.

Бидејќи името Европа било на Бригија=Брзјакија, а според европските автори,Келтите биле Бриги, како и Европјаните биле Македонци од колонираните Македонци по пропаѓањето на Македонија под Рим, Европа мора да ја воскресна Македонија и нејзините Македонци, а не за неа до денес да се расправа и истребуваат

Македонците дури во полза на пелопонеските Цигани од 14 и 15 век, како и 100% албанските колонисти од Азија со бригиско-македонска Скиптарија, само од 19 век.

Значи, злото врз Македонија и нејзиното православие на носителот сверски-от католички Рим од 1071 година еднаш засекогаш мора да престане. Исто така, мора да престане делењето на Македонија, која била до реката Дунав до 1809 година, дури да престане да се дели античка Македонија, а и таа 100% да се возобнови.

L I T E R A T U R A

Naslovov "Bez etni~ki narodi" e napi{an spored knjigata "Op{ta Encikopedija La-rus", na grupa avtori. Kon nim se priklu~eni i drugi knigi na drugi svetski avtori.

Za knjigava, isto taka, se koristeneni i delovi od avtorovive knigi:

1. "Sredozemjeto pradomovina na Evropjanite", format A5.
 - a. prvo izdanie avgust vo 1998 godina, strani 354 (10)
 - b. vtoro izdanie mart vo 1999 godina, strani 519 (10)
 - v. treto izdanie maj vo 2007 godina, strani 621 (9)
2. "Nov Aleksandar Makedonski" (tn.Skenderbeg=Georg Kastriot)
 - a. prvo izdanie vo mart 2001 godina, strani 159 (9)
 - b. vtoro izdanie vo juni 2003 godina, strani 334 (9)
3. "Odroduvawe na Makedoncite", avgust 2001 godina.
4. "Vozobnuvawe na anti~ka Makedonija", april 2002 godina.
5. "Kavkazko- crnomorski Albanci- Arnauti", juni 2002 godina.
6. "Vlasite- t.n.Sloveni", septemvri 2002 godina.
7. "Zavera protiv anti~kite Makedonci", oktombri 2002 godina.
8. "Grcite- ve{ta~ki narod", april 2003 godina.
9. "Ishrana na govedata", maj 2003 godina.
10. "Slovenite- germanski falsifikat", juni 2003 godina.
11. "Germancite i Makedoncite- edno isto", juli 2003 godina.
12. "Evropjanite poteknale od Balkanot i Mala Azija", mart 2004 g.
13. "Grcite- odrodени Sklavini i Sloveni", juni 2004 godina.
14. "Makedonskata Komnenova Albanija", avgust 2004 godina.
15. "Homerova Troja na domorodci- t.n.Sloveni", januari 2005 godina.
16. "Evreite- t.n.Sloveni", april 2005 godina.
17. "Homerova=tn.slovenska Makedonija", oktombri 2005 godina.
18. "Albancite kolonisti vo Makedonija", januari 2006 godina.
19. "Atlantida-falsifikat na Solon i Platon", dekemvri 2006 godina.
20. "Brigite=Brzjacite bile postari od Egiptjanite", mart 2007 godina.
21. "Albancite odrodени Brzjaci i Mijaci", maj 2007 godina.
22. "Bugari=narod bile Tatarite=Arnautite", maj 2007 godina.
23. "Homerovi=tn.slovenski Morejci=Grci", avgust 2007 godina.
24. "Od Makedonci=Pravoslavni do Turci=Muslimani", noemvri 2007 god.
25. "Belcite narod so eden jazik", na germanski jazik, 319 strani, 07.03.2008
26. "Makedonecot Georg Kastriotis, t.n.Skenderbeg", 15.04.2008.
27. "Helas", na germanski jazik, 148 strani, 14.06.2008.
28. "Slovenite falsifikat", 250 strani, 18.09.2008.
29. "Helenite i Grcite falsifikat", 199 strani, format A5, 13.11.2008.
30. "Dodunavska Makedonija", 296 strani, format A5, 21.01.2009.

31. "Etnografija na Makedonija", na germanski jazik, strani 81 format A4, 24.02.2009.
32. "Od kogo postanavme", strani 256 format A4, 18.05.2009.
33. "Evropskote zlostori vrz Makedonija", strani 104, 17.06.2009.
34. "Grcite, Albancite i Vlasite ve{ta~ki narodnosti", strani 175, 05.08.2009.
35. "Grcite so dvorasen jazik na Belci (Pelazgi) i Crnci (Semiti)", str. 318, 09.10.2009.
36. "Makedoncite so ednorasen jazik na Belci (Pelazgi)", evrejski..., strani 73, 18.11.2009.
37. "Za Prokopij Kesarski (6 vek n.e.) nema Sloveni", strani 100, 15.12.2009.
38. "Evropa samo makedonska, venetska=sklavinska=tn.slovenska", strani 121, 12.01.2010.
39. "Rusite ne bile Sloveni", strani 74, 29.01.2010.
40. "Srbite ne bile Sloveni tuku Tribali, Trakijci", strani 142, 08.03.2010.
41. "Ednobo`estvoto- zlostor vrz ~ove{tvoto", str. 241, 27.04.2010.
42. "Belcite eden narod so edna ista simbolika", strani 118, 28.05.2010.
43. "Anti~ka=etni~ka Makedonija", strani 226, 09.08.2010.
44. "Aleksandar Makedonski na Rufus- falsifikat", strani 311, 04.10.2010.
45. "Bugarite bile Makedonci", strani 288, 23.11.2010.
46. "Brigiska [ambala", strani 178, 03.01.2011.
47. "Brigiskata mitologija pomestena na jug", strani 115, 25.01.2011.
48. "Evrejski etni~ki narod nikoga{ nemalo", strani 99, 17.02.2011.
49. "Evropejcite i tradiciite od i preku Balkanot", strani 117, 10.03.2011.
50. "Masonska istorija- falsifikat", strani 117, 07.04.2011.
51. "Evropejcite rasnesvesni- so pove}erasni jazici", strani 122, 10.05.2011.
52. "Makedonomrscite protiv Makedoncite", strani 85, 31.05.2011.
53. "Egipljanite so slovenska mitologija", strani 139, 14.07.2011.
54. "Evropskata istorija- falsifikat", str. 119, 10.08.2011.
55. "Albancite dvokontinentalen i dvorasen t.n.narod", str. 122, 05.09.2011.

NAPOMENA: Knigite pod 25, 27 i 31, koi se na germanski jazik, mo`at da se najdat na internet: www.Brigien.com. Ova va`i i za Zmejova Dupka, koja e navedena vo "Ilijada" po-kraj Crna Reka, vo Demir Hisar, me|u selata Dolenci i Babino. Istoto va`i i za kniga pod 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38... i 55 na makedonski jazik. A i ovaa 56- ta kniga e vnesena vo internet.

Isto taka, na nea se najduvaat dokumenti od 1 do so 9, koi se odnesuvaat za moeto li-kvidirawe i gubewe pravo na vrabotuvawe od 20.05.1991. Ottoga{ samiot opstojuvam bez ni~ija pomo{. Site navodi vo tie devet dokumenti se objaveni vo moite knigi i toa na krajot na knigite kako dodatok. Bidej|i jas ne bev mo}en da se spravam so samovolnicite i silexii-te vo dr`avava, mene mi preostana svojot gnev za moeto uni{tuvawe da go vnesam vo knigite. Otsekoga{ sum gi registriral neprijatelite na makedonskoto zemjodelstvo, sto~arstvo so veterinarstvo i dr`avnite arami{ta, zlo~inci, samovolnici, silexii... Sledi samo za pe~a-tewe do so 21-va kniga sum platil preku 20.000 evra... Slednite knigi se pe~atani kompju-terski, vo mal tira`, so tro{ok okolu 100 evra. Nekolku pati poku{av da dobijam sredstva od Ministerstvoto za kultura, za knigite do br. 4. Me|utoa, jas za vlasta

koja be{e vo slu`-ba na neprijатели na makedonska Makedonija i makedonskite Makedonci bev nepodoben...

Koga po~nav da se bavam i so istorija a i so biolo{ki metodi, mojata nepodobnost i vo istorijata se odrazi. Iako samo jas imav pi{eno za `ivotot na Makedonecot Georg Ka-striotis, a Albancite kako falsifiktori neuspe{no go bri{at zavr{etokot -is, Insti-tutot za nacionalna istorija i MANU, za proslavata vo ~est na tn.Skenderbeg, mene ne me povikuvaat, niti dozvoluvaat da u~estvuvam. Sledi od niv da bidam proglasen i za "laik".

Od Institutot za nacionalna istorija moite knigi od pod broj 36 bea vrateni nazad, od pod broj 39 pove}e ne gi ispra}am. So niv ne se slo`uvam, nikoga{ nemalo narod Sloveni.

Od DNU-Bitola me isklui vet.lek.od VZ[.Toj so falsifikat doktorat do tn.prof.

Ovoj veterinaren lekar so svoite kolegi veterinari od Veterinarniot institut se nositeli na zloto, koga tie si dozvoluvale vo dr`avava da se uvezuvaat bolni od leukemija (leukoza) kravi i junici, na zemjite im gi ~istele bolnite stada. Pa takvite bolni grla nie gi likvidirame. Samo od takvite yverovi nie ostanavme bez kravi-do denes se u{te kupuvame.

Za da se potvrди deka R.Makedonija ima zemjodelstvo kako vo 19 vek, vo nea nema re-onizacija- reon najdobar za govedarstvo bil/e bitolsko-da bide centar, {to va`i i za drugo. Pod HMS "Stre`evo" ne se proizveduvaat visoko dohodovni kulturi so navodnuvawe ({e}e-rna repka, dobito~na hrana...) tuku ekstezivni mnogu nisko dohodovni kulturi bez navodnu-vawe (p~enica, ja~men, maslena repka, son~ogled...), so {to sistemot se pravi neopravdana investicijata. I na smetka na bitolsko se razvivaat drugi delovi-vkupna {teta za dr`avata.

Skoro sekoja godina, od 1990 godina, redovno se javuvav na konkursi na Zemjodelski i Veterinaren fakultet, so Institutot za sto~arstvo, site Skopje, i Vi{ata zemjodelska {kola, Biotehni~ki fakultet- Bitola. Iako tie do denes nemaat kadar, samo poradi mene gi ra-sturale konkursite ili si izbiraa interni lica, so neobjaveni doktorati, so temi za matura, duri bez nieden objaven samostoен trud, nitu kniga. Tie se samoupravni interesni zaednici.

Pak, izborot se vr{i na mangupski na~in- mesto da ima eden stav za izbor na docent, von- i redoven profesor, ima tri stava. Za podobro prestava na izborot, e slednava postapka: vo prviot stav se bara obrazovan, vtoriot poluobrazovan i tretiot neobrazovan. Bidej}i vo site tri stava se sodr`i obrazovan, site si gi ispolnuvaat uslovite: nie sme kako vo 19 vek.

СОДРЖИНА

Вовед.....	3
Во век на просветеноста.....	4
Српска револуција.....	22
Востание и влада на Милош Обреновиќ.....	32
Влада на уставобранители.....	37
Србија и прв балкански сојуз.....	40

Војната на Србија и Црна Гора.....	44
Балкански војни.....	48
Бриги и Македонци.....	52
Семејни држави со свои народи.....	54
Словените како народ биле фалсификат.....	56
Верски и црковни народи.....	58
Балкански православни народи.....	62
Пелагонска митрополија.....	67
Власите два црковни народи: Грци и Романци.....	69
Македонците останале само едно- Македонци.....	73
Службени ненародни јазици.....	75
Народен јазик.....	76
Битолско...Косово и Скадар.....	78